

Danmarks udenrigsøkonomi

2014

**DANMARKS
STATISTIK**

Danmarks udenrigsøkonomi 2014

Rettet i forhold til oprindelig version (30. november 2015)
Rettelser i tabel 7.3 på side 72
Rettelser er markeret med rødt.

Danmarks udenrigsøkonomi 2014

Udgivet af Danmarks Statistik

November 2015

Foto: Colourbox

Pdf-udgave:

Kan hentes gratis på www.dst.dk/publ/UdenrigsOko

ISBN 978-87-501-2193-0

ISSN 1904-0997

Adresse:

Danmarks Statistik

Sejrøgade 11

2100 København Ø

Tlf. 39 17 39 17

E-mail: dst@dst.dk

www.dst.dk

Signaturforklaring

- $\begin{matrix} 0 \\ 0,0 \end{matrix} \}$ Mindre enden halv af den anvendte enhed
- Tal kan efter sagens natur ikke forekomme
  - .. Oplysning for usikker til at angives
  - ... Oplysning foreligger ikke
  - Nul

Som følge af afrundinger kan summen af tallene i tabellerne afvige fra totalen.

© Danmarks Statistik 2015

Du er velkommen til at citere fra denne publikation.

Angiv dog kilde i overensstemmelse med god skik.

Det er tilladt at kopiere publikationen til privat brug.

Enhver anden form for hel eller delvis gengivelse eller mangfoldiggørelse af denne publikation er forbudt uden skriftligt samtykke fra Danmarks Statistik.

Kontakt os gerne, hvis du er i tvivl. Når en institution har indgået en kopieringsaftale med COPY-DAN, har den ret til - inden for aftalens rammer - at kopiere fra publikationen.

Forord

Danmarks udenrigsøkonomi giver en kortfattet, bred samfundsmæssig beskrivelse af Danmarks økonomiske samkvem med udlandet. Mere detaljerede tal findes på www.statistikbanken.dk under temaerne *udenrigshandel* samt *nationalregnskab og betalingsbalance*. Her er der nem og gratis adgang til alle de data, Danmarks Statistik løbende offentliggør.

Temakapitlet i dette års publikation viser udviklingen i Danmarks samhandel med Østeuropa fra 1990'erne over østudvidelsen af EU i 2004 og frem til 2014.

Samlet set handler vi mere og mere med Østeuropa, men varesammensætningen afviger fra vores samhandel med de gamle OECD-handelspartnere. De østeuropæiske lande har ikke haft samme interesse for danske eksportvarer, som de gamle handelspartnere har. Vurderet ud fra vores samhandel med de gamle EU-lande ligger eksporten til Østeuropa på 50 pct. af potentialet.

Analysen viser også, at de østeuropæiske lande helt naturligt tager en del af de eksportmarkedsandele, vi tidligere havde til øvrige OECD-lande. Blandt andet på fødevarerområdet har andre OECD-lande fået øje på de østeuropæiske varer.

Publikationen er udarbejdet af en redaktionsgruppe i kontoret for udenrigsøkonomi i Danmarks Statistik og redigeret af fuldmægtig Agnes Nansen Urup og afdelingsleder Bente Ottosen. Temakapitlet er udarbejdet af chefkonsulent Dan Knudsen fra ADAM gruppen med konstruktive input fra cheføkonom Jacob Warburg fra Eksportrådet. Tabelafsnittet er udarbejdet af afdelingsleder Jytte Jeppesen og afdelingsleder Pia Nielsen.

Danmarks Statistik, november 2015

Jørgen Elmeskov, rigsstatistiker
Mikael Skovbo, kontorchef

Indholdsfortegnelse

Sammenfatning	6
1. Østeuropas rolle i dansk udenrigshandel.....	9
1.1 Indledning	9
1.2 Østeuropa i det danske handelsmønster	9
1.3 Varefordelingen i handlen med Østeuropa	11
1.4 Påvirkning af dansk markedsandel	19
1.5 Eksport- og importpotentiale over for Østeuropa	22
1.6 Appendiks: Beregning af potentiel samhandel med Østeuropa	25
2. Danmark i det åbne samfund	27
2.1 Danmarks konkurrenceevne	31
2.2 Mængde- og prisudviklingen i udenrigshandlen.....	32
2.3 Bytteforholdet.....	33
3. Betalingsbalancen.....	35
3.1 Danskere og udlændinge.....	37
3.2 Betalingsbalancen og Kapitalbalancen	38
4. Den samlede udenrigshandel.....	40
4.1 Udenrigshandel med varer.....	41
4.2 Udenrigshandel med tjenester	52
5. Hvordan statistikken produceres.....	58
5.1 Udenrigshandel med varer.....	58
5.2 Udenrigshandel med varer i betalingsbalance-statistikken	62
5.3 Udenrigshandel med tjenester	63
6. Korttidsstatistik	66
7. Supplerende tabeller.....	70

Sammenfatning

<i>Temakapitel: Østeuropas rolle i dansk udenrigshandel</i>	Årets temakapitel belyser vores stigende samhandel med Østeuropa siden starten af 1990'erne. Importen fra Østeuropa er vokset mere end eksporten, og vi har i dag underskud på handelsbalancen over for Østeuropa. Igennem 1990'erne var der overskud i samhandlen med de østeuropæiske økonomier, som i 1989 havde forladt den kommunistiske periode.
<i>Vi handler mere og mere med Østeuropa,</i>	Importen fra Østeuropa er vokset støt som andel af vores samlede import siden 1990. Eksporten til Østeuropa voksede særlig hurtigt i de første år efter 2004, hvor EU blev udvidet med 10 østeuropæiske lande.
<i>men vores eksport er stadig lav</i>	Vurderet ud fra vores samhandel med de gamle EU-lande er importen fra Østeuropa tættere på at nå et normalt niveau end eksporten. Det har åbenbart været nemmere at omstille de østeuropæiske lande som producenter end som forbrugere. Blandt andet fordi Tyskland og andre gamle EU-lande har outsourcet produktion til Østeuropa, så vi fx importerer "vesteuropæiske" biler fra Østeuropa. Den resterende normalisering af eksporten til Østeuropa kan have lange udsigter, da de danske produkter formentlig er bedre afpasset til de gamle EU-lande.
<i>Østeuropa efterspørger andre varer</i>	Varesammensætningen i vores handel med Østeuropa afviger fra sammensætningen i handlen med vores gamle handelspartnere. I forhold til Østeuropa står dansk økonomi stærkt inden for fødevarer og svagt inden for industrivarer, bortset fra kemikalier. I forhold til de gamle handelspartnere i OECD står dansk økonomi stærkt mht. fødevarer og farmaceutiske produkter, men også mht. fx beklædning og møbler. I de to sidstnævnte varer står vi svagt over for Østeuropa, hvis forbrugere foreløbig har haft andre præferencer.
<i>Vi bruger Østeuropa som billig leverandør</i>	Det nuværende handelsunderskud over for Østeuropa afspejler, at vi har skiftet nogle dyrere importlande ud med østeuropæiske lande, men fortsætter med at eksportere til de gamle EU-lande og vore oversøiske markeder.
<i>Samhandel med udlandet udgør halvdelen af BNP</i>	Dansk økonomi er i højere og højere grad blevet sammenflettet med den globale økonomi. Dette afspejles af, at den danske udenrigshandel udgør en stigende andel af den samlede danske økonomi. I 1974 udgjorde importen af varer og tjenester 34 pct. af BNP. I 2014 var denne andel vokset til 47 pct. Væksten i dansk eksport har været endnu større. I 1974 udgjorde eksporten af varer og tjenester 31 pct. af BNP. Denne andel var vokset til 53 pct. i 2014.
<i>Tjenestehandlen er vokset stærkest</i>	Globaliseringen har medført, at Danmarks tjenestehandel er vokset betydeligt hurtigere end varehandlen. I sidste halvdel af 1970'erne udgjorde importen af tjenester kun 6 pct. af BNP. I de seneste fem år

har denne andel udgjort 17 pct. For eksporten kan man se samme udvikling. I sidste halvdel af 1970'erne udgjorde tjenesteeksporten 8 pct. af BNP, mens andelen udgjorde 20 pct. i perioden 2010-2014. Især i de seneste 15 år er denne udvikling gået stærkt.

<i>Handelsbalanceoverskud på 62 mia. kr.</i>	I 2014 havde Danmark et overskud på varehandlen på ca. 62 mia. kr. Vareeksporten var på 621 mia. kr., og vareimporten beløb sig til 558 mia. kr. Efter store fald i 2009 er udenrigshandlen igen steget væsentligt. Importen er nu tilbage på niveauet før krisen og eksporten ligger 6 pct. højere end 2008.
<i>Udenrigshandel med varer domineres af få lande</i>	Danmark handler med flere end 200 lande, men handlen er domineret af få lande. Der er en klar overvægt af nærliggende EU-lande blandt de ti største eksport- og importlande. Tyskland, Sverige og Storbritannien har med en samlet andel af Danmarks udenrigshandel på 38 pct. en særlig betydning for Danmarks varehandel med udlandet.
<i>Import af forbrugsvarer, eksport af industrivarer</i>	Danmarks varehandel med udlandet kan karakteriseres ved, at importen domineres af varer til forbrug og til anvendelse i industrien og andre erhverv, mens eksporten består af landbrugsprodukter, olie og en bred vifte af industriprodukter. Farmaceutiske og kemiske produkter samt maskiner og instrumenter er de store varegrupper i industrieksporten, men også beklædning og fødevarer er betydende eksportvarer.
<i>Overskuddet på tjenestehandlen næsten fordoblet fra 2011 til 2014</i>	Der var et overskud på tjenestehandlen med udlandet på 59 mia. kr. i 2014. Overskuddet på tjenestehandlen har været stigende i de seneste år, men faldt væsentligt i 2009 som følge af den globale økonomiske krise. I 2010 steg overskuddet igen væsentligt for at falde lidt i 2011. Fra 2011 til 2014 blev overskuddet på tjenestehandlen næsten fordoblet. Danmark eksporterede tjenester for 409 mia. kr. i 2014, mens importen af tjenester udgjorde 350 mia. kr.
<i>USA, Tyskland og Sverige dominerer tjenestehandlen</i>	På eksportsiden var USA også i 2014 Danmarks vigtigste handelspartner på tjenesteområdet med tjenester inden for søtransport som langt den vigtigste gruppe. På importsiden var Tyskland også i 2014 den vigtigste handelspartner. Søtransport er også her en dominerende tjenestegruppe, men også rejser og vejtransport er meget væsentlige.
<i>Søtransport er væsentligste tjenestepost</i>	Søtransport er Danmarks suverænt vigtigste tjenestehandelsaktivitet. Lidt over halvdelen af Danmarks tjenesteeksport kom fra denne aktivitet, der i 2014 udgjorde 206 mia. kr.
<i>Uddybende oplysninger om statistikken i kapitel 3,5-7</i>	I kapitel 3 beskrives betalingsbalancens udvikling fra underskud til overskud. I kapitel 5 beskrives, hvorledes statikken på udenrigshandel med varer og tjenester produceres og kapitel 6 om korttidsstatistik beskriver en række forhold omkring anvendeligheden af korttidsstatistik. I kapitel 7 findes en række uddybende tabeller om Danmarks udenrigsøkonomi.

1. Østeuropas rolle i dansk udenrigshandel

1.1 Indledning

Stærkt stigende samhandel,

Danmarks samhandel med udlandet afspejler, at Danmarks samhandel med Østeuropa, ikke mindst Polen, er steget betydeligt siden starten af 1990'erne. Importen fra Østeuropa er vokset støt som andel af vores samlede import. Eksporten til Østeuropa voksede særlig hurtigt i de første år efter 2004, hvor EU blev udvidet med 10 østeuropæiske lande. Den foreliggende udenrigshandelsstatistik til og med 2014 omfatter de første ti år efter østudvidelsen.

men vores eksport er stadig lav

Vurderet ud fra vores samhandelsmønster med de gamle EU-lande er importen fra Østeuropa tættere på at nå et normalt niveau end eksporten. Eksporten til Østeuropa virker for lille, når man bruger vores samhandel med de gamle EU-lande som målestok. Det er ikke uventet, at importen kan normaliseres hurtigere end eksporten. Og den resterende normalisering af eksporten til Østeuropa kan have lange udsigter, da de danske produkter formentlig er bedre afpasset til de gamle EU-lande.

Østeuropa efterspørger andre varer

Varesammensætningen i handlen med Østeuropa afviger fra sammensætningen i handlen med vores gamle handelspartnere. I forhold til Østeuropa står dansk økonomi stærkt inden for fødevarer og svagt inden for industrivarer, bortset fra kemikalier. I forhold til de gamle handelspartnere i OECD står dansk økonomi stærkt i fødevarer og farmaceutiske produkter, men vi har også en fordel i forhold til de gamle handelspartnere med hensyn til fx beklædning og møbler. I sidstnævnte varer står vi svagt over for Østeuropa, hvis forbrugere foreløbig har haft andre præferencer.

Vi bruger Østeuropa som billig leverandør

Udviklingen siden starten af 1990'erne har givet Danmark underskud i varehandlen med Østeuropa. Så det nuværende betydelige overskud på den samlede varebalance skabes af eksportoverskuddet over for andre lande. Vi har skiftet nogle dyrere importlande ud med østeuropæiske lande men fortsætter med at eksportere til de gamle EU-lande og vore oversøiske markeder.

1.2 Østeuropa i det danske handelsmønster

Vækstlandene fylder mere og mere

Danmarks samhandel med udlandet afspejler, at en række vækstlande er kommet til fylde mere i verdensøkonomien i løbet af de sidste 20 år, mens de gamle OECD-lande fylder tilsvarende mindre. Vareeks-

porten og vareimporten kan fordeles på fire landegrupper: OECD¹, BRIIKS², CEEC-13³ og resten. Skiftet mod mere samhandel med BRIIKS landene og med de østeuropæiske CEEC-lande er ikke unikt for Danmark, men gælder alle de gamle OECD-lande. Samhandlen afspejler, at der er færre handelsbarrierer, og at lande med et lavt BNP pr. indbygger indhenter de rige lande på langt sigt ved at vokse hurtigere, både med hensyn til produktion og handel. Udviklingen har særlig betydning for landene med lavt BNP, men det øgede økonomiske samkvem gavner alle lande, også Danmark.

Samhandel og outsourcing

Det økonomiske samkvem omfatter øget samhandel med udgangspunkt i givne virksomheder i Danmark og Østeuropa, men man har også omstruktureret danske virksomheder og udflyttet dele af deres produktion for at udnytte den billige arbejdskraft i Østeuropa.

Tabel 1.1 Dansk eksport og import fordelt på områder.

	1994		2004		2014	
	Eksport	Import	Eksport	Import	Eksport	Import
	pct.					
OECD	82,0	83,7	82,7	78,9	74,5	70,9
BRIIKS	2,5	4,5	4,0	6,9	7,0	10,7
CEEC-13	3,2	3,1	4,5	5,7	7,2	10,0
Resten	12,3	8,8	8,9	8,6	11,2	8,5

Kilde: www.statistikbanken.dk/SITC2R4M

Samhandlen voksede før de østeuropæiske lande kom med i EU

Danmarks samhandel med Østeuropa begyndte at stige før østudvidelsen af EU i 2004⁴, bl.a. på grund af en delvis handelsliberalisering i begyndelsen af 1990'erne mellem EU og potentielle EU-medlemmer samt en betydelig økonomisk støtte til de østeuropæiske lande igennem 1990'erne og frem til 2004. Liberaliseringen i 1990'erne omfattede ikke landbrugsvarer.

Fra overskud til underskud i handlen med Østeuropa

De østeuropæiske lande har fungeret som billige og attraktive importmarkeder for dansk økonomi, og vores import fra Østeuropa er steget mere end vores eksport til Østeuropa. Efter overskud i begyndelsen af 1990'erne er der nu underskud på handelsbalancen over for de fleste østeuropæiske lande.

¹ Omfatter her 21 traditionelle handelspartnere: Australien, Belgien-Luxembourg, Canada, Finland, Frankrig, Grækenland, Irland, Island, Italien, Japan, Nederlandene, Norge, New Zealand, Portugal, Schweiz, Spanien, Sverige, Tyskland, UK, USA og Østrig.

² Brasilien, Rusland, Indien, Indonesien, Kina og Sydafrika.

³ Central and Eastern European Countries, CEEC-13 omfatter 12 EU lande (Estland Letland Litauen Polen Tjekkiet Slovakiet Ungarn Slovenien Rumænien Bulgarien Malta Cypern) samt Tyrkiet.

⁴ Udvidelsen i maj 2004 omfattede Estland, Letland, Litauen, Polen, Tjekkiet, Slovakiet, Ungarn, Slovenien, Malta og Cypern. I januar 2007 fulgte Rumænien og Bulgarien, i juli 2013 Kroatien.

Tabel 1.2 Dansk varehandel med Østeuropa. Andel af samlet eksport hhv. import

	1994			2004			2014		
	Eksport	Import	Balance ¹	Eksport	Import	Balance ¹	Eksport	Import	Balance ¹
	pct.		mio. kr.	pct.		mio. kr.	pct.		mio. kr.
Polen	1,5	1,7	336,6	1,6	1,9	-278,2	2,8	3,4	-851,9
Ungarn	0,4	0,3	396,7	0,5	0,5	150,8	0,9	1,8	-4 346,8
Tjekkiet	0,3	0,1	506,5	0,5	0,6	-177,9	0,7	0,8	-255,8
Estland	0,1	0,1	38,9	0,2	0,3	-178,2	0,3	0,5	-953,0
Slovenien	0,1	0,1	128,2	0,2	0,2	-270,6	0,3	0,4	-636,7
Letland	0,1	0,1	-0,7	0,2	0,3	-232,0	0,3	0,6	-1 464,4
Litauen	0,2	0,2	-19,6	0,4	0,5	-334,8	0,4	0,7	-944,4
Slovakiet	0,1	0,0	163,5	0,2	0,1	534,8	0,3	0,2	923,3
Bulgarien	0,1	0,1	4,5	0,1	0,2	-529,0	0,1	0,2	-806,8
Rumænien	0,1	0,1	71,9	0,1	0,1	412,5	0,1	0,1	165,2
Malta	0,1	0,0	358,3	0,1	0,0	238,3	0,0	0,1	-42,3
Cypern	0,1	0,0	209,8	0,1	0,0	323,5	0,0	0,0	194,2
Tyrkiet	0,2	0,3	-59,8	0,4	0,9	-1 701,0	0,9	1,1	-350,5
CEEC-5 ²	2,3	2,3	1 406,8	3,0	3,6	-754,1	5,0	6,9	-7 044,1
CEEC-10 ³	2,8	2,8	1 626,3	4,0	4,8	-902,6	6,3	8,8	-9 171,1

Kilde: www.statistikbanken.dk/SITC2R4M.

¹ Eksport minus import i mio. kr.

² CEEC-5: Polen, Ungarn, Tjekkiet, Estland, Slovenien

³ CEEC-10: CEEC-5, Letland, Litauen, Slovenien, Bulgarien, Rumænien

⁴ CEEC-13: CEEC-10, Malta, Cypern, Tyrkiet

1.3 Varefordelingen i handlen med Østeuropa

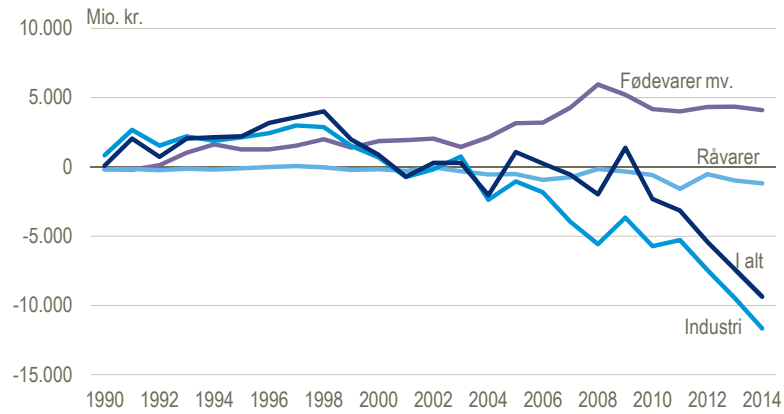
Handelsoverskud på fødevarer, underskud på industrivarer

Ved en opsplitning af udenrigshandlen i tre slags varer, fødevarer inkl. nydelsesmidler (SITC 0 og 1), råstoffer ekskl. energi (SITC 2 og 4) samt industrivarer (SITC 5 til 9) fremgår det, at Danmark har overskud over for Østeuropa i handlen med fødevarer. Handlen med råvarer er tæt på balance, og underskuddet på den samlede varebalance over for Østeuropa vedrører primært industrivarer.

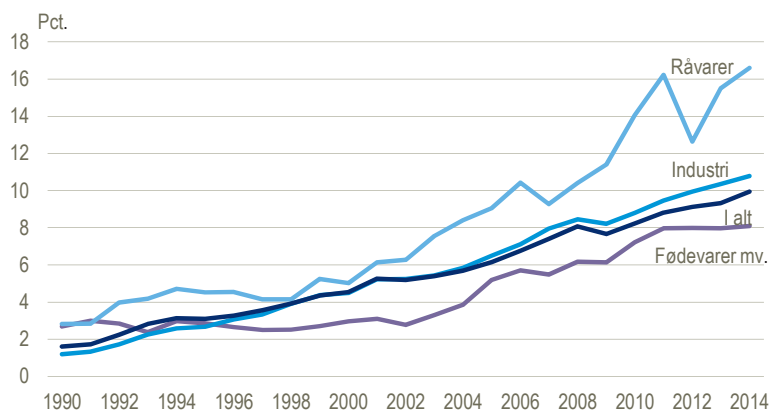
Østeuropa fylder mest i råvareimporten

Østeuropas andel i dansk import har været nogenlunde jævnt stigende i hele perioden fra starten af 1990'erne til nu. Det er især i råvareimporten, at de østeuropæiske lande fylder. Østeuropa fylder mindre i importen af industrivarer og mindst i importen af fødevarer.

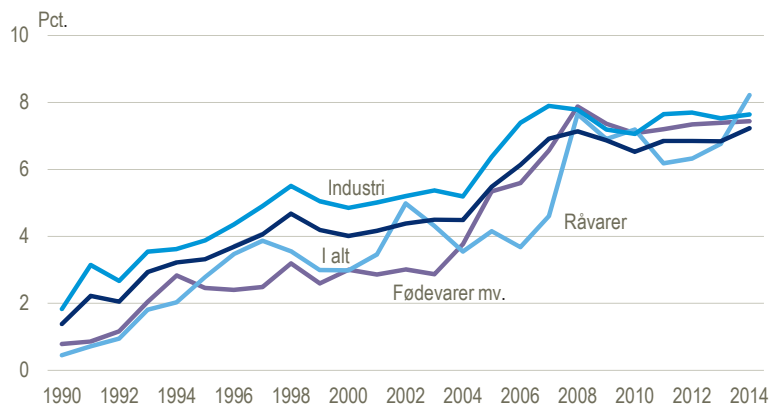
Figur 1.1.a Handelsbalancen med Østeuropa

Kilde: www.statistikbanken.dk/SITC2R4M

Figur 1.1.b Import fra Østeuropa i pct. af samlet import

Kilde: www.statistikbanken.dk/SITC2R4M

Figur 1.1.c Eksport til Østeuropa i pct. af samlet eksport

Kilde: www.statistikbanken.dk/SITC2R4M

Eksportandelen til Østeuropa er stagneret Østeuropas andel i dansk eksport er jævnt stigende indtil midten af 00'erne. Herefter stiger andelen kraftigt, indtil finanskrisen rammer, hvorefter Østeuropas andel i eksporten stagnerer. Østeuropa fylder i 2014 omkring 7-8 pct. i eksporten af alle tre varegrupper.

Når stigningen i den østeuropæiske andel af fødevareeksporten er koncentreret i perioden 2003 til 2008, hænger det sammen med, at handlen med landbrugsvarer blev liberaliseret for de østeuropæiske lande, der kom med i EU i 2004.

Dansk økonomi står stærkt i fødevarer Varefordelingen af samhandlen mellem Danmark og Østeuropa kan sammensættes til en varefordelt opgørelse af dansk økonomis styrkeposition over for Østeuropa. Fx står dansk økonomi stærkt i fødevarer, for fødevarernes andel i dansk eksport til Østeuropa er større end fødevarernes andel i dansk import fra Østeuropa. Pointen er her ikke, om Danmark har overskud på fødevarer i samhandlen med Østeuropa, men om samhandlen tyder på, at Danmark er relativt bedre til at lave fødevarer end de østeuropæiske lande. Og det tyder samhandlen på.

Eksport- og importandele beskriver økonomiernes komparative fordele Forskellen på vores eksport- og importandel i handlen med Østeuropa kaldes i det følgende for relativ handelsposition. Den relative handelsposition kan opgøres på varegrupper.⁵ Forskellen udtrykker vores relative styrke eller komparative fordel i den pågældende varegruppe. Så når den viste handelsposition er positiv, er dansk økonomi bedre end de østeuropæiske til at fremstille det pågældende produkt. Hvis handelspositionen er negativ, er de østeuropæiske økonomier bedst.

Vores handelsposition i fødevarer afspejler en høj forædlingsgrad Den stærke danske position i fødevarer burde måske overraske, da landbrugsproduktionen fylder mere i de østeuropæiske landes økonomi end i den danske, og det kan da også bemærkes, at vores handelsposition i fødevarer var negativ tilbage i begyndelsen af 1990'erne. Den danske handelsposition afspejler, at danske fødevarer har en høj forædlingsgrad. Vores handelsposition i fødevarer er negativ, så længe de østeuropæiske forbrugere foretrækker mindre forædle produkter, og positiv, når de østeuropæiske forbrugere køber vore produkter, selvom Østeuropa har en stor landbrugssektor.

$${}^5\text{RelativHandelsposition}_i = \ln\left(\frac{x_i}{\sum_i x_i} / \frac{m_i}{\sum_i m_i}\right)$$

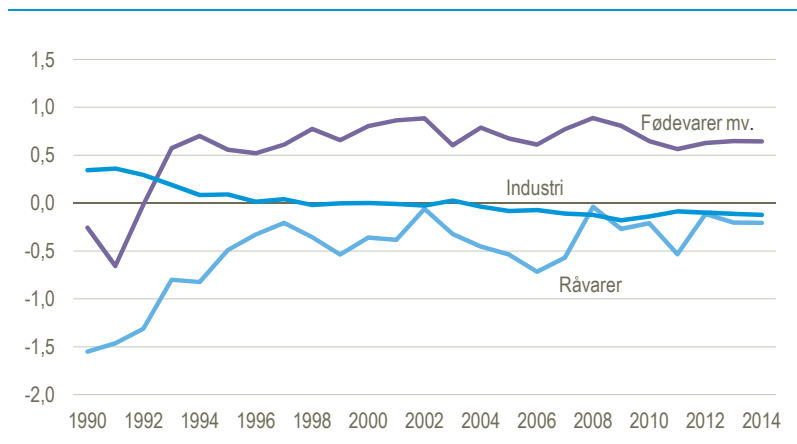
Hvor x_i og m_i er henholdsvis dansk eksport til og dansk import fra Østeuropa af SITC gruppe i , $\sum_i x_i$ er dansk eksport i alt til Østeuropa, og $\sum_i m_i$ er dansk import i alt fra Østeuropa, så brøken i parentes er forholdet mellem varegruppens eksport- og importandel. Balassa (1965) kalder brøken for "relative comparative advantage", og vi opgør den relative handelsposition som logaritmen til brøken. Hvis en vares eksportandel er 7 gange så stor som dens importandel, er handelspositionen tæt på 2, og hvis importandelen er 7 gange så stor som eksportandelen, er handelspositionen tæt på minus 2. Handelspositionen i varen er nul, hvis varen fylder lige meget i eksporten og importen.

Det nævnte fortegnsskift på vores handelsposition i fødevarer illustrerer, at handelspositionen kan skifte, uden at der er ændret i hverken dansk eller østeuropæisk produktion og produktionsmåde. Hvis de østeuropæiske forbrugere får større smag for danske produkter, ændres produktsammensætningen i vores samhandel, og det giver dansk økonomi en komparativ fordel.

Også positiv handelsposition i fødevarer over for de gamle handelspartnere

Til sammenligning er vores komparative fordel i de tre varegrupper også opgjort i forhold til Danmarks 21 traditionelle handelspartnere i OECD-området. Det fremgår, at dansk økonomi har en positiv handelsposition i fødevarer i 2014, både over for Østeuropa og over for de 21 OECD-lande. Der er dog forskel på udviklingen i den betragtede periode, hvor den danske position er blevet svækket i forhold til OECD, mens positionen i årevis har været stort set uændret i forhold til Østeuropa.

Figur 1.2.a **Relativ handelsposition¹, over for Østeuropa, tre varegrupper.**

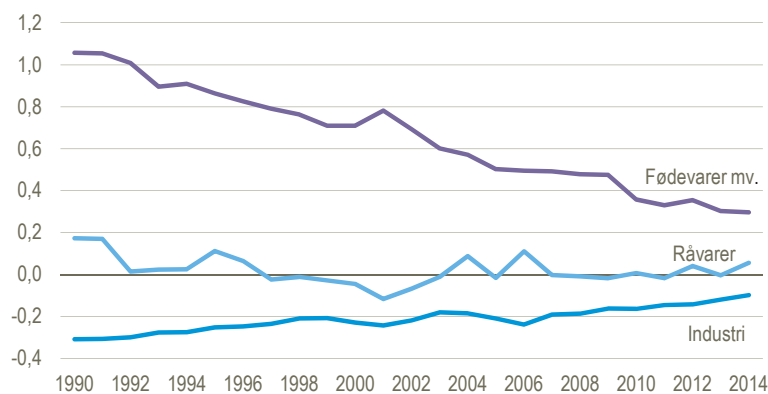

¹ Forskel på varegruppens andel i dansk eksport og import, jf. fodnote 5.

Kilde: Beregnet på OECD's ITCS database.

Figur 1.2.b Relativ handelsposition¹ over for OECD-landene, tre varegrupper.

¹ Forskel på varegruppens andel i dansk eksport og import, jf. fodnote 5.

Kilde: Beregnet på OECD's ITCS database.

Negativ handelsposition i industrivarer i alt

Vores handelsposition i industrivarerne er de sidste 10 år blevet negativ over for Østeuropa, ligesom den har været det over for OECD i hele den betragtede periode.

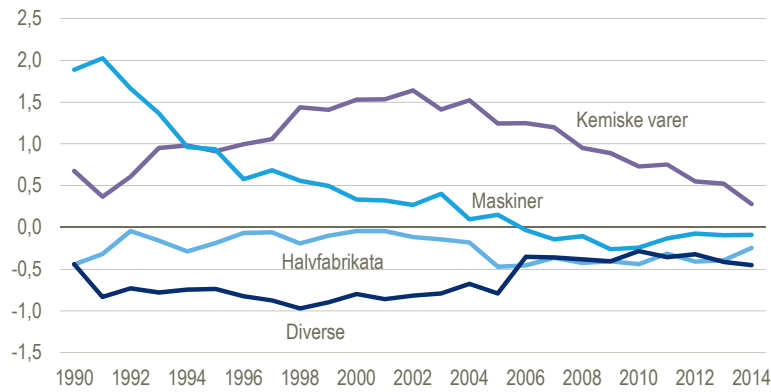
Skiftet fra positiv til negativ handelsposition i maskiner og transportmidler ..

Opsplittes industrivarerne i delgrupper, fremgår det, at handelspositionen i maskiner inkl. transportmidler var klart positiv over for Østeuropa ved starten af 1990'erne. Dengang var vi bedre til at lave maskiner end de østeuropæiske økonomier, der netop var kommet ud af den centraldirigerede periode. For en ordens skyld erindres om, at handelspositionerne er målt i logaritmer, og en handelsposition på 2 udtrykker, at maskinernes importandel kun er en syvendedel af deres eksportandel. Så i starten af 1990'erne importerede vi ikke mange maskiner fra Østeuropa.

.. afspejler outsourcing af bilproduktion til Østeuropa

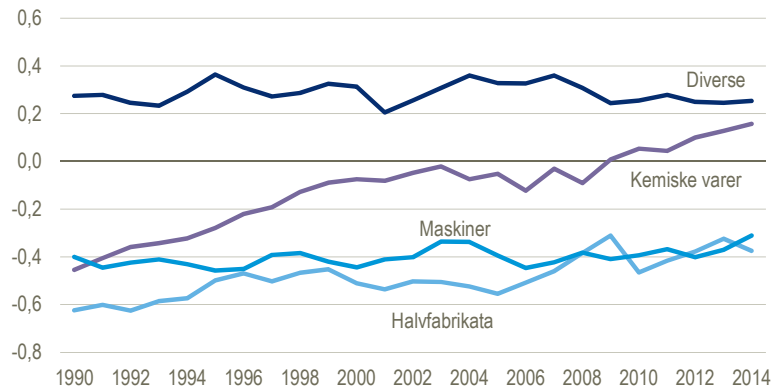
I de sidste ti år har handelspositionen i maskiner og transportmidler været svagt negativ over for Østeuropa: Det afspejler blandt andet, at vi i dag importerer biler, hvis fremstilling er outsourcet til Østeuropa fra fx Tyskland. Over for de gamle OECD-lande har vi i hele den viste periode stået svagt i fremstillingen af maskiner og transportmidler.

Figur 1.3.a Relativ handelsposition¹ over for Østeuropa, fire industrivaregrupper.

¹ Forskel på varegruppens andel i dansk eksport og import, jf. fodnote 5.
Kilde: Beregnet på OECD's ITCS database.

Figur 1.3.b Relativ handelsposition¹ over for OECD, fire industrivaregrupper.

¹ Forskel på varegruppens andel i dansk eksport og import, jf. fodnote 5.
Kilde: Beregnet på OECD's ITCS database.

Positiv handelsposition i kemiske varer

Inden for gruppen af industrivarer har vi i 2014 en positiv handelsposition i kemiske varer, både over for Østeuropa og OECD. Kemiske varer omfatter farmaceutiske produkter, hvor nogle store danske virksomheder skaber den relative fordel i forhold til OECD. Den relative fordel over for Østeuropa vedrører ikke de farmaceutiske produkter men en bred gruppe kemikalier.

Handelspositionen i diverse-gruppen er negativ over for Østeuropa og positiv over OECD

Der er gennem hele den illustrerede periode en negativ handelsposition over for Østeuropa mht. diverse-gruppen, som omfatter færdigvarer til privat forbrug, herunder beklædning og møbler. Det ser anderledes ud i forhold til OECD, hvor dansk økonomi i hele den viste periode har haft en positiv handelsposition i diverse-gruppen. Den positive handelsposition over for OECD-landene vedrører i høj grad be-

klædning og møbler, og vi har fx også en positiv handelsposition i høreapparater, som ligeledes indgår i diverse-gruppen.

Opsplitning af varehandlen efter teknologisk niveau

I stedet for at følge udenrigshandlens sædvanlige vareopdeling, som det er gjort i figur 1.2 og 1.3, kan man skønsomt splitte varehandlen op i fire grupper efter teknologisk niveau. Det gøres ved at fordele fremstillingsbrancherne på teknologisk niveau jf. tabel 1.3 og koble fordelingen af brancherne med en varefordeling af branchernes udenrigshandel. For hver teknologigruppe kan handelspositionen over for Østeuropa beregnes, og til sammenligning beregnes de samme teknologiske handelspositioner over for OECD-landene.

Tabel 1.3 Teknologisk opdeling af fremstillingsbranchen i alt

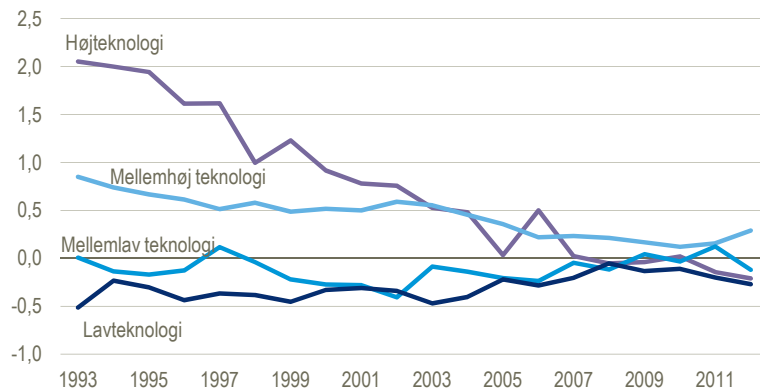
Gruppe	ISIC revision-3*
Højteknologi	
Fly	353
Farmaceutiske produkter	2423
Computere	30
Kommunikationsudstyr	32
Præcisionsinstrumenter	33
Mellemhøj teknologi	
Elektriske maskiner i.a.n.	31
Motorkøretøjer	34
Kemiske produkter ex farmaceutiske	24 ex 2423
Transportmidler i.a.n.	352+359
Maskiner i.a.n.	29
Mellemlav teknologi	
Skibe	351
Gummi- og plastikprodukter	25
Brændsel	23
Andre mineraler ex metal	26
Metaller og simple metalprodukter	27-28
Lavteknologi	
Fremstilling i.a.n. Genanvendelse	36-37
Træ, papirprodukter	20-22
Fødevarer og nydelsesmidler	15-16
Tekstil, fodtøj	17-19
Fremstilling i alt	15-37

lan: Ikke andetsteds nævnt. Fordelingen på teknologisk niveau er taget fra OECD (2011). Opsplitningen af brancher Branchekoderne omsættes til varer i udenrigshandlen vha. en Eurostat [fordelingsnøgle](#) ISIC-SITC.

Fra positiv til negativ handelsposition i højteknologi

I begyndelsen af 1990'erne havde Danmark en klart positiv handelsposition over for Østeuropa i højteknologiske produkter. I 2014 er handelspositionen over for Østeuropa kun positiv i mellemteknologiske produkter.

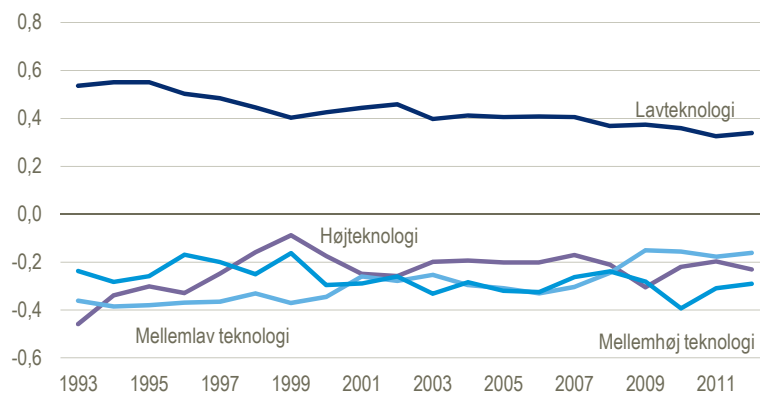
Figur 1.4.a Dansk handelsposition¹ over for Østeuropa, fire teknologigrupper.

¹ Forskel på varegruppens andel i dansk eksport og import, jf. fodnote 5.

Kilde: Beregnet på OECD's ITCS database og teknologi-branche nøgle samt Eurostats branche-vare nøgle.

Figur 1.4.b Dansk handelsposition¹ over for OECD, fire teknologigrupper.

¹ Forskel på varegruppens andel i dansk eksport og import, jf. fodnote 5.

Kilde: Beregnet på OECD's ITCS database og teknologi-branche nøgle samt Eurostats branche-vare nøgle.

Også negativ handelsposition i højteknologi over for OECD ..

Over for de gamle handelspartnere i OECD er handelspositionen i hele den betragtede periode kun positiv i lavteknologiske produkter, der omfatter fødevarer og en del af diverse-gruppen herunder beklædning og møbler. Danmark har som tidligere nævnt en stærk position over for OECD i farmaceutiske produkter, der er klassificeret som højteknologi. Vi har også en positiv handelsposition i fx høreapparater samt i en gruppe af tekniske og videnskabelige instrumenter, der ligesom høreapparater er med under diverse industrivarer i den tidligere viste figur 1.3. Men generelt fremstiller og eksporterer dansk økonomi forholdsvis få af de varer, der af OECD er klassificeret som højteknologiske.

.. men den teknologiske opdeling er ikke afgørende

Klassifikationen efter teknologiindhold er i øvrigt problematisk. Fx anvendes der megen højteknologi i produktionen af danske fødevarer, så fremstillingen af kartoffelchips er sikkert mere teknologisk end fremstillingen af computerchips. Alligevel er fødevarer som nævnt placeret som lavteknologisk produkt. Det er heller ikke afgørende, om eksporten er placeret højt på en teknologiskala. Det er vigtigere, at eksportindtjeningen er høj.

1.4 Påvirkning af dansk markedsandel

Østeuropa reducerer den danske andel i udenlandske markeder

Den danske eksport til Østeuropa er som beskrevet steget betydeligt i forhold til starten af 1990'erne, men Østeuropa repræsenterer også en konkurrent, der reducerer den danske eksportandel på andre markeder. Denne indirekte effekt på markedsandelen kan illustreres ved at sammenholde vores traditionelle samhandelspartners import fra henholdsvis Østeuropa og Danmark.

Sammenligningen er for fødevarergruppens vedkommende vist i figur 1.5, der angiver fødevarerimporten til fem gamle OECD-lande: Tyskland, USA, UK, Frankrig og Sverige. Figuren viser både, hvor meget Østeuropa og hvor meget Danmark fylder i importen af fødevarer.

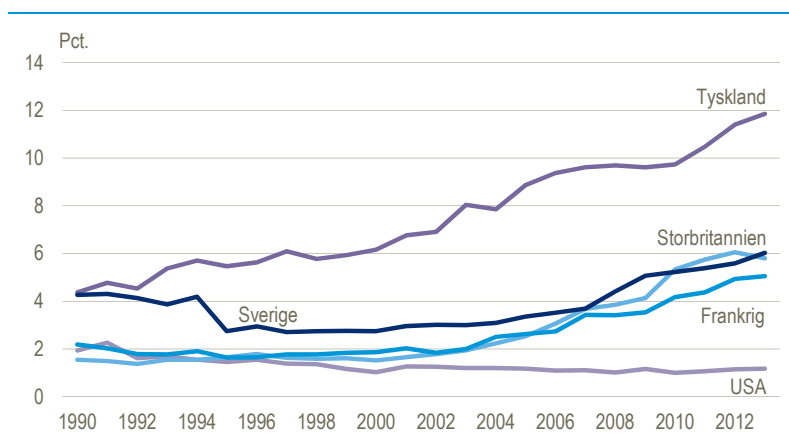
Østeuropa fylder mere i de europæiske landes fødevarerimport ..

Fx er Østeuropa kommet til at fylde mere i de viste europæiske landes fødevarerimport, især i Tysklands. Derimod er Østeuropas beskedne andel i den amerikanske fødevarerimport blevet mindre nu end i starten af 1990'erne.

.. og Danmark fylder mindre

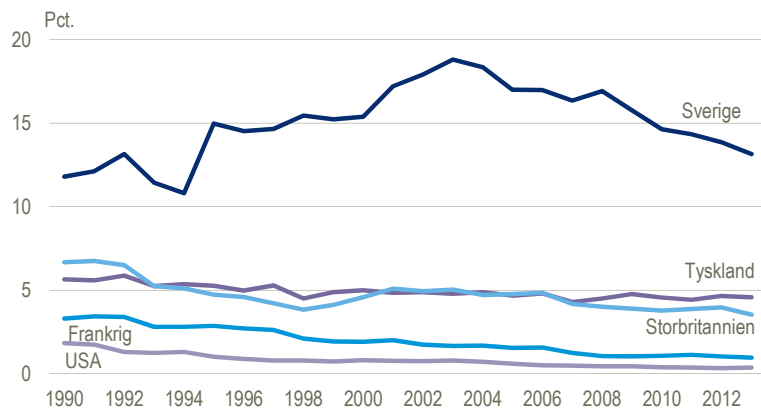
Danmarks andel i landenes fødevarerimport har generelt været vigen siden starten af 1990'erne med Sverige som en undtagelse. Vores andel i svensk fødevarerimport topper umiddelbart før østudvidelsen af EU.

Figur 1.5.a Østeuropas andel i udvalgte landes import, fødevarer

Kilde: OECD's ITCS database.

Figur 1.5.b Dansk andel i udvalgte landes import, fødevarer

Kilde: OECD's ITCS database.

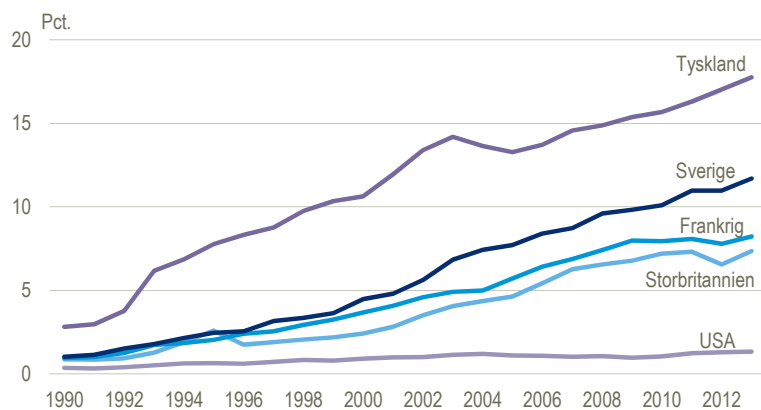
Østeuropa har især øget sin andel i tysk import

For de fem OECD landes import af industrivarer genfindes tendensen til en stigende andel af varer fra Østeuropa. Specielt bemærkes den kraftige udvikling i den tyske industrivareimport fra Østeuropa, der tydeligvis er blevet en vigtig handelspartner for Tyskland, ikke mindst på grund af leverancerne til og fra outsourcete tyske virksomheder.

Danmark mister andel i tysk import

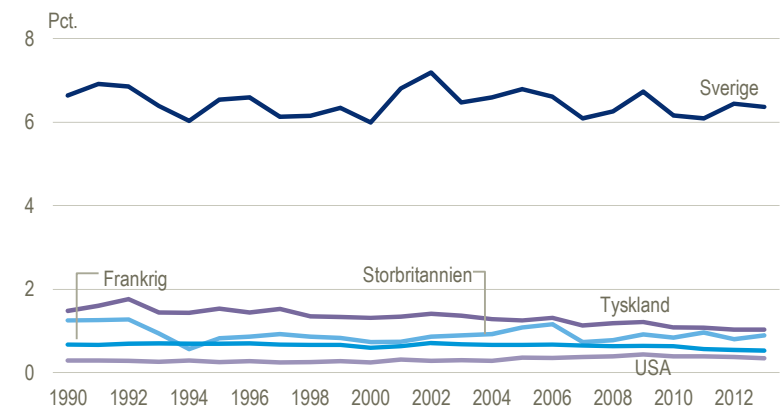
Billedet er mere broget for Danmarks andel i landenes industriimport. Den danske andel i tysk industrivareimport falder, mens den beskedne andel i amerikansk industrivareimport stiger, blandt andet på grund af vores vindmølleeksport. Andelen i svensk og britisk industrivareimport er mest præget af udsving uden klar tendens.

Figur 1.6.a Østeuropas andel i udvalgte landes import, industrivarer

Kilde: OECD's ITCS database.

Figur 1.6.b Dansk andel i udvalgte landes import, industrivarer

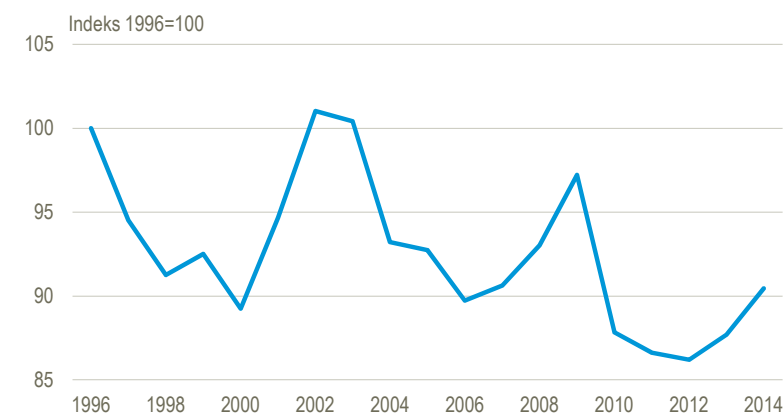

Kilde: OECD's ITCS database.

Østeuropa og BRIIKS-landene reducerer de gamle OECD-landes markedsandel

Integrationen af Østeuropa i verdensøkonomien får den samlede udenrigshandel til at stige, og de østeuropæiske lande vinder på den baggrund handelsandele på bekostning af os og andre gamle OECD-lande. Som tidligere nævnt vil Østeuropas økonomi og udenrigshandel vokse forholdsvis meget, da deres udgangspunkt er lavt, og vores tab af markedsandel afspejler bare, at Østeuropas eksport er steget endnu mere end vores eksport. Østeuropa og BRIIKS-landenes stigende markedsandel i de gamle OECD-landes voksende import af industrivarer skaber den danske markedsandels faldende trend, der fremgår af figur 1.7. Den faldende trend afspejler ikke, at dansk økonomi mister konkurrenceevne i forhold til de andre OECD-lande.

Figur 1.7 Dansk markedsandel i de gamle OECD¹-lande, industrivarer

¹OECD= Australien, Belgien-Luxembourg, Canada, Finland, Frankrig, Grækenland, Irland, Island, Italien, Japan, Nederlandene, Norge, New Zealand, Portugal, Schweiz, Spanien, Sverige, Tyskland, USA, UK, og Østrig.

Kilde: Beregnet på statistikbanken SITC2R4M og OECD's ITCS-database.

1.5 Eksport- og importpotentiale over for Østeuropa

Handelspotentialet med Østeuropa ..

For at bedømme potentialet i den danske samhandel med Østeuropa er der brug for et sammenligningsgrundlag, og til det formål er der taget udgangspunkt i samhandlen mellem Danmark og de andre gamle EU-lande.

.. afspejler vores samhandel med de gamle EU-lande

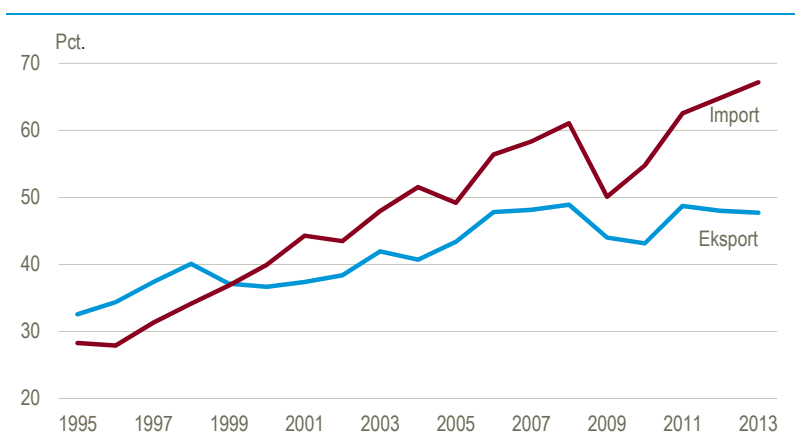
Ideen er, at den stigende samhandel med Østeuropa siden starten af 1990'erne afspejler, at Østeuropa er blevet mere integreret i EU og gradvist kommer til at ligne de gamle EU-lande. Her tænkes på de 15 lande i EU15-gruppen⁶, så vi kan bruge vores normale handelsrelation med de 14 andre medlemslande i EU15 til at vurdere handelspotentialet med Østeuropa.

Samhandlen bestemmes af landenes BNP og indbyrdes afstand

Hvis vi fx kan beskrive dansk eksport til andre medlemslande i EU15 som en funktion af det pågældende medlemslands BNP og dets afstand til Danmark, kan vi bruge funktionen til at bestemme den potentielle eksport til de østeuropæiske lande. Og hvis vi kan lave en lignende funktion til at beskrive den danske import fra EU15-medlemmerne, kan vi også bestemme den potentielle import fra de østeuropæiske lande til Danmark. Opstillingen af eksport- og importfunktionen er beskrevet i appendiks, og den faktiske samhandel med Østeuropa er i figur 1.8 sammenholdt med den beregnede potentielle eksport og import.

Figur 1.8.a

Faktisk samhandel med Østeuropa som andel af potentiel, Danmark

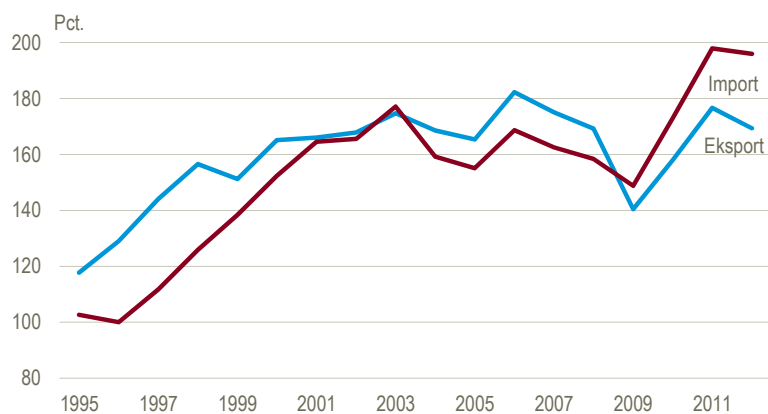

Kilde: Beregning jf. appendiks.

⁶ Belgien, Luxembourg, Danmark, Finland, Frankrig, Grækenland, Irland, Italien, Nederlandene, Portugal, Tyskland, Spanien, Sverige, UK og Østrig.

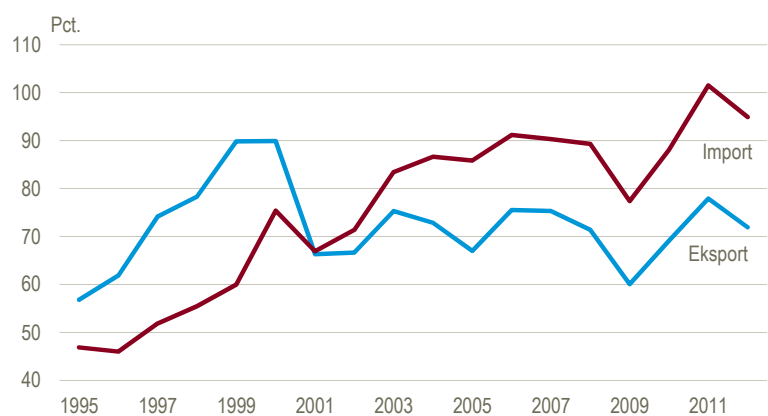

Figur 1.8.b Faktisk samhandel med Østeuropa som andel af potentiel, Tyskland

Kilde: Beregning jf. appendiks.

Figur 1.8.c Faktisk samhandel med Østeuropa som andel af potentiel, Sverige

Kilde: Beregning jf. appendiks.

Metoden, som er anvendt til at bestemme Danmarks potentielle samhandel med Østeuropa, kan også bruges til at bestemme andre EU-landes potentielle samhandel med Østeuropa. Så forholdet mellem faktisk og potentiel samhandel med Østeuropa kan også opgøres for Tyskland og Sverige.

Dansk eksport til Østeuropa er under det beregnede potentiale

Det fremgår, at den danske import fra Østeuropa er tættere på sit potentiale end den danske eksport til Østeuropa. Det betyder ikke nødvendigvis, at eksporten har skuffet, for man kan argumentere for, at det er nemmere at omstille de østeuropæiske lande som producenter end som forbrugere. Blandt andet fordi Tyskland og andre gamle EU-lande har outsourcet produktion til Østeuropa. Dermed går det hurtigere at normalisere importen fra Østeuropa end eksporten til Østeuropa. Desuden er det usikkert at vurdere potentialet ud fra handlen med de gamle EU-lande, så man skal ikke forvente, at faktisk

eksport og import ender med at være lig med deres beregnede potentielle niveau.

Tysk eksport og import er over det beregnede potentiale ..

Fx har den tyske samhandel med Østeuropa længe været større, end man ville forvente ud fra Tysklands samhandel med de andre EU15-lande, og det gælder både import og eksport. Så tysk økonomi overperformer i handlen med Østeuropa, og tysk eksport ligger mere end 60 pct. over det beregnede potentiale. Dansk eksport ligger på knap 50 pct. af det beregnede potentiale.

.. så tysk og østeuropæisk økonomi er stærkt integreret

Der er ingen grund til at tro, at tysk eksport til Østeuropa falder tilbage til det beregnede potentiale. Der er snarere tale om, at det reelle potentiale er større end det beregnede. Tyske varer passer åbenbart godt til den østeuropæiske efterspørgsel, og tysk økonomi virker forholdsvis mere integreret med østeuropæisk økonomi end med de gamle EU-landes økonomi. Det må bl.a. afspejle den betydelige outsourcing af tysk produktion til Østeuropa kombineret med, at østeuropæisk arbejdskraft kan arbejde til lave lønninger i Tyskland.

Den anvendte metode siger ikke noget om, hvorfor den tyske samhandel med Østeuropa er blevet så høj, at den overstiger det beregnede potentiale. Men det er klart, at det er lykkedes at forcere integrationsen mellem tysk og østeuropæisk økonomi.

Dansk eksport kan på sigt nå sit potentiale

Man skal ikke vente, at den danske eksport til Østeuropa i de nærmest kommende år vil stige markant og nå det beregnede potentiale. Danske varer passer formentlig bedre til de gamle EU-landes efterspørgsel, og det kan tage tid, før den østeuropæiske efterspørgsel kommer til at minde om de gamle EU-landes. Formentlig vil dansk eksport nærme sig det beregnede potentiale, i takt med at det østeuropæiske velstandsniveau nærme sig de gamle EU-landes niveau.

Svensk samhandel er tættere på det beregnede potentiale

Den svenske udvikling i samhandlen med Østeuropa minder om den danske, derved at man er tættere på den potentielle import end på den potentielle eksport. Den svenske import fra Østeuropa har nået sit beregnede potentiale efter at være vokset i det meste af periode, mens eksporten til Østeuropa har svinget omkring 70 pct. af sit potentiale siden 2000. Dermed er den svenske samhandel tættere på det beregnede potentiale end den danske.

Danmark har overskud på sin samlede handelsbalance

Sammenfattende har den danske eksport til Østeuropa skuffet lidt, men Danmark har et betydeligt overskud på den samlede vare- og tjenestebalance, så handelsunderskuddet over for Østeuropa opvejes så rigeligt af overskuddet over for andre lande.

1.6 Appendiks: Beregning af potentiel samhandel med Østeuropa

Til at bestemme samhandlens omfang mellem Danmark og andre europæiske lande er anvendt landenes BNP og geografiske afstand. Ideen er, at det eksporterende lands BNP indikerer udbuddet, mens det importerende lands BNP indikerer efterspørgslen. Så jo større landene er, jo mere handler de med hinanden. Samhandlen hæmmes af afstanden mellem landene. Jo større afstand, jo mindre samhandel.

$$\log(E_j) = \alpha + \beta_1 \cdot \log(\text{BNP}_{DK}) + \beta_2 \cdot \log(\text{BNP}_j) + \beta_3 \cdot \log(\text{AFST}_j) + \epsilon_j$$

E_j : Eksport fra Danmark til land j ⁷

BNP_{DK} : BNP i Danmark

BNP_j : BNP i land j , her 14 EU medlemmer⁸

AFST_j : Afstand fra Danmark til land j ⁹

ϵ_j Fejllid

Ovenstående ligning svarer til den oprindelige formulering i Tinbergen (1962), der dog inddrog flere variable. Yderligere forklarende variable kan fx omfatte dummy for fælles grænse eller fælles sprog. Man kunne også inddrage befolkningernes størrelse og erstatte BNP af to variable: BNP pr. capita og befolkning. På det her anvendte datamateriale, var der dog ikke brug for yderligere variable til at forklare samhandlen mellem Danmark og de andre 14 lande i EU15. Den viste ligning forklarer eksporten fra Danmark til et af de andre lande i EU15, og samme type ligning kan også forklare Danmarks import fra de andre lande i EU15.

Ligningen til at forklare eksport og ligningen til at forklare import er estimeret på data fra 1980 til 2013 og resultatet er vist i tabel 1.4.

Tabel 1.4 Ligninger der forklarer dansk eksport og import ift. EU15-landene

Variable	Koefficienter	Forklarer eksport fra DK til land j $\log(E_j)$	Forklarer import til DK fra land j $\log(M_j)$
$\log(\text{BNP}_{DK})$	β_1	0,792 [0,061]	0,619 [0,058]
$\log(\text{BNP}_j)$	β_2	0,462 [0,020]	0,471 [0,091]
$\log(\text{AFST}_j)$	β_3	-1 042 [0,051]	-1 561 [0,047]
Konstant	$\emptyset$	14 166 [0,536]	18 745

Anm.: Estimatets spredning står i firkantet parentes.

⁷ Handelstal fra OECD's ITCS database.

⁸ BNP fra IMF, der indsamler data fra landenes statistikbureauer.

⁹ Afstand mellem hovedstæder fra [Jon Haveman's website](#)

De estimerede ligninger er anvendt til at bestemme den potentielle eksport til og den potentielle import fra Østeuropa. Beregningen foregår ved at indsætte de østeuropæiske landes BNP og deres afstand til Danmark.

Litteraturliste

Balassa, B. (1965). Trade Liberalisation and "Revealed" Comparative Advantage. The Manchester School, May issue.

Boeri, T. and H. Brücker (2000). The Impact of Eastern Enlargement on Employment and Labour Markets in the EU Member States. Employment and Social Affairs Directorate General of the European Commission, Final Report.

Kristensen, T. M. and P. R. Jensen (2001). Eastern Enlargement of the EU: Economic Costs and Benefits for the EU Present member States. The Case of Denmark. Statistics Denmark.

OECD (2011). ISIC REV.3 Technology Intensity Definition: Classification of Manufacturing Industries into Categories based on R&D intensities. OECD, Economic Analysis and Statistics Division.

Sisay, D. (2014). Danish Trade with Central and Eastern European Countries. Modelgruppepapir, 4. november. Danmarks Statistik.

Tinbergen, J. (1962). Shaping the World Economy: Suggestions for an International Economic Policy. New York: Twentieth Century Fund, pp. xviii, 330.

2. Danmark i det åbne samfund

Den økonomiske integration bliver større

Danmark er en lille åben økonomi med en stigende integration i det globale marked. Store dele af danskernes daglige forbrug indeholder varer og tjenester, som er importeret fra udlandet, og en meget væsentlig del af Danmarks eksport er baseret på importerede råstoffer og halvfabrikata. Desuden er det ikke kun varer og tjenester, som påvirker dansk økonomi udefra. En stigende del af Danmarks økonomiske transaktioner med udlandet foregår i form af danskeres indtjening i udlandet og udlændinges indtjening i Danmark. Dette kan ske i form af både lønninger og afkast af investeringer. Dertil skal lægges ensidige overførsler af forskellig slags – fx ulandshjælp og bidrag til og fra internationale organisationer, som fx EU.

Nationalregnskabet som statistisk pejlemærke

Den bedste måde at få et samlet overblik over Danmarks økonomiske relationer til udlandet er at se på nogle centrale størrelser i nationalregnskabet. Her kan man danne sig et godt billede af den samlede økonomi, mens detaljerne i udviklingen kan hentes i henholdsvis betalingsbalanceopgørelsen og udenrigshandelsstatistikken.

Udenrigsøkonomiens betydning kan bedst belyses ved nationalregnskabets forsyningsbalance. Denne balance bygger på det simple princip, at økonomiens tilgang er lig med økonomiens anvendelse.

Opstilling af en forsyningsbalance

I tabel 2.1 ses en oversigt over Danmarks forsyningsbalance med ti års mellemrum for årene 1974 til 2014. Tilgangen til økonomien er landets produktion, dvs. bruttonationalproduktet (BNP) plus det, som bliver importeret til landet (IM). Denne tilgang kan anvendes til privat forbrug (C), til offentligt forbrug (G), til private og offentlige bruttoinvesteringer, inkl. lagerforskydninger (I), samt til eksport (EX).

Tabel 2.1 Danmarks forsyningsbalance (løbende priser). 1974-2014

	1974	1984	1994	2004	2014	1974	1984	1994	2004	2014
	mia. kr.					pct. af BNP				
Tilgang i alt	279,0	824,0	1 300,5	2 082,3	2 861,8	134,0	134,6	130,9	138,3	147,3
BNP	208,2	612,1	993,3	1 505,2	1 942,6	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Import i alt (IM)	70,8	211,9	307,2	577,0	919,2	34,0	34,6	30,9	38,3	47,3
- varer	59,4	169,0	222,8	392,3	584,4	28,5	27,6	22,4	26,1	30,1
- tjenester	11,4	42,9	84,4	184,7	334,8	5,5	7,0	8,5	12,3	17,2
Endelig anvendelse i alt	279,0	824,0	1 300,5	2 082,3	2 861,8	134,0	134,6	130,9	138,3	147,3
Eksport i alt (EX)	63,8	222,2	366,0	659,3	1 037,0	30,7	36,3	36,9	43,8	53,4
- varer	46,4	168,6	267,8	439,7	627,8	22,3	27,5	27,0	29,2	32,3
- tjenester	17,5	53,6	98,2	219,6	409,2	8,4	8,7	9,9	14,6	21,1
Privat forbrug (C)	109,9	321,9	506,0	718,7	926,5	52,8	52,6	50,9	47,8	47,7
Offentligt forbrug (G)	49,2	153,8	242,4	375,5	511,7	23,6	25,1	24,4	24,9	26,3
Bruttoinvesteringer mv. (I) ...	56,1	126,1	186,1	328,7	386,6	26,9	20,6	18,7	21,8	19,9

Kilde: www.statistikbanken.dk/NAH1.

Forsyningsbalancen på blanketform

Forsyningsbalancen kan opstilles på en såkaldt blanketform, som ser ud som følger:

$$\text{BNP} + \text{IM} = \text{C} + \text{G} + \text{I} + \text{EX},$$

der igen kan simplificeres til:

$$\text{BNP} = \text{C} + \text{G} + \text{I} + (\text{EX} - \text{IM}),$$

hvor (EX-IM) er overskuddet på vare- og tjenestebalancen.

Stor vækst i den samlede eksport og import

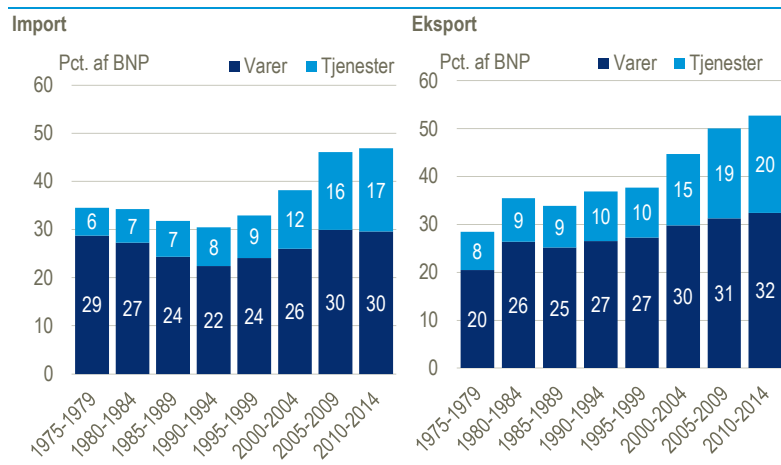
Både eksport og import spiller en stigende rolle for den danske økonomi. I 1974 udgjorde eksporten 30,7 pct. af BNP. Denne størrelse var i 2014 vokset til 53,4 pct. Ligeledes er importandelen vokset fra 34,0 pct. i 1974 til 47,3 pct. i 2014.

Tjenestehandlen er vokset mest

Der er samtidig sket en betragtelig forskydning mellem varer og tjenester, da tjenestehandlen, set over hele perioden, er vokset væsentligt kraftigere end varehandlen. I femårs perioden 1975 til 1979 udgjorde tjenestehandlen på eksportsiden 8,0 pct. af BNP. I femårsperioden 2010 til 2014 var denne andel vokset til 20,4 pct. Tilsvarende er tjenesteimporten vokset fra 5,8 pct. til 17,3 pct. i samme periode. Til forskel for varerne har import- og eksportandelene for tjenestehandlen været stigende i næsten alle femårs intervaller siden 1975.

Figur 2.1

Import- og eksportandele. Femårs intervaller fra 1975 til 2014

Kilde: www.statistikbanken.dk/NAH1.

Fra produktion til indkomst

Det danske bruttonationalprodukt (BNP) viser ikke direkte hvor meget indkomst, der er optjent i Danmark. Det skyldes, at BNP også omfatter den værditilvækst, der er skabt af udenlandske produktionsfaktorer i form af udenlandsk arbejdskraft og udenlandsk ejet kapital i Danmark. Indkomsten fra disse faktorer sendes ud af Danmark i form af lønindkomst og kapitalafkast til udlandet, mens dansk ejet kapital i udlandet og danskere, der arbejder i udlandet, giver indkomst til Danmark. Udviklingen fra bruttonationalprodukt (BNP) til bruttonationalindkomst (BNI) ses i tabel 2.2.

Tabel 2.2 Fra BNP til BNI (løbende priser). 1974-2014

	1974	1984	1994	2004	2014	1974	1984	1994	2004	2014
	mia. kr.					pct. af BNP				
Bruttonationalprodukt (BNP)	208,2	612,1	993,3	1 505,2	1 942,6	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
+ Aflønning af ansatte fra udlandet	0,8	3,5	6,6	6,4	7,7	0,4	0,6	0,7	0,4	0,4
- Aflønning af ansatte til udlandet	0,2	1,1	2,2	7,3	17,8	0,1	0,2	0,2	0,5	0,9
+ Formueindkomst fra udlandet	2,1	11,0	108,0	86,0	167,6	1,0	1,8	10,9	5,7	8,6
- Formueindkomst til udlandet	2,5	32,3	135,0	85,0	94,0	1,2	5,3	13,6	5,6	4,8
- Produktions- og importskatter til udlandet	0,9	2,2	2,3	2,6	3,0	0,4	0,4	0,2	0,2	0,2
+ Subsidier fra udlandet	2,0	7,1	10,5	9,1	7,5	1,0	1,2	1,1	0,6	0,4
Bruttonationalindkomst (BNI)	209,5	598,1	978,9	1 511,8	2 010,5	100,6	97,7	98,6	100,4	103,5

Kilde: www.statistikbanken.dk/NAHL4.

Betalingsbalanceunderskud skabte mindre indkomst

Det fremgår af tabel 2.2, at BNP og BNI med små variationer i det store og hele er sammenfaldende. I 1974 var indkomsten lidt større end produktionen, men i 1984 og 1994 var dette ikke tilfældet. Her var indkomsterne lidt mindre end produktionen, da Danmark i denne periode havde betydelige udgifter i form af udbetaling af formueindkomst til udlandet som følge af langvarige betalingsbalanceunderskud i de foregående perioder. Med betalingsbalanceoverskuddene fra slutningen af 1980'erne vendte udviklingen atter en gang, så indkomsten i 2004 igen er større end produktionen.

Stigende formueindkomst til og fra udlandet

Tabel 2.2 viser derudover tydeligt, at den internationale kapitalliberalisering i 1980'erne og 1990'erne har ført til en betydelig vækst i formueindkomst til og fra udlandet. I 1974 havde Danmark formueindkomst til og fra udlandet, der svarede til henholdsvis 1,2 og 1,0 pct. af BNP. Disse andele er vokset til henholdsvis 4,8 og 8,6 pct. i 2014. Dette afspejler en betydelig stigning i Danmarks aktiver og passiver over for udlandet.

Den disponible bruttonationalindkomst

Den indkomst Danmark har til rådighed til forbrug og opsparing, kaldet den disponible bruttonationalindkomst (disponible BNI), findes ved at trække de ensidige overførsler til og fra udlandet fra BNI. Ensidede overførsler er de økonomiske transaktioner, der ikke direkte modsvares af en modydelse, fx ulandsbistand, private gaver og bidrag til EU og internationale organisationer. For Danmarks vedkommende har det i de sidste 40 år været sådan, at Danmark har ydet mere, end landet har modtaget, hvilket betyder, at den disponible bruttonationalindkomst har været mindre end bruttonationalindkomsten (se tabel 2.3).

Tabel 2.3 Fra BNP til Nettofordringserhvervelse. 1974-2014

	1974	1984	1994	2004	2014	1974	1984	1994	2004	2014
	mia. kr.					pct. af BNP				
Bruttonationalprodukt (BNP)	208,2	612,1	993,3	1 505,2	1 942,6	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
+ lønninger, formueindkomst mv. fra udlandet, netto	0,2	-19,0	-22,6	0,0	63,5	0,1	-3,1	-2,3	0,0	3,3
Bruttonationalindkomst (BNI)	209,5	598,1	978,9	1 511,8	2 010,5	100,6	97,7	98,6	100,4	103,5
+ ensidige overførsler fra udlandet, netto	-0,9	-9,5	-20,8	-35,6	-35,8	-0,4	-1,6	-2,1	-2,4	-1,8
Disp. Bruttonationalindkomst (disp. BNI)	208,5	588,5	958,1	1 476,1	1 974,7	100,2	96,1	96,5	98,1	101,7
- privat og offentligt forbrug (C+G)	159,1	475,8	748,4	1 094,3	1 438,2	76,4	77,7	75,3	72,7	74,0
Bruttoopsparing (S)	49,4	112,8	209,8	381,9	536,5	23,7	18,4	21,1	25,4	27,6
- bruttoinvesteringer (I)	56,1	126,1	186,1	328,7	386,6	26,9	20,6	18,7	21,8	19,9
Betalingsbalancens løbende poster (BB)	-6,7	-13,3	23,7	53,2	149,9	-3,2	-2,2	2,4	3,5	7,7
+ kapitaloverførsler fra udlandet, netto	-0,4	-0,2	-0,1	0,8	-0,3	-0,2	0,0	0,0	0,1	0,0
Fordringserhvervelse, netto	-7,0	-13,6	23,6	53,4	149,6	-3,4	-2,2	2,4	3,5	7,7

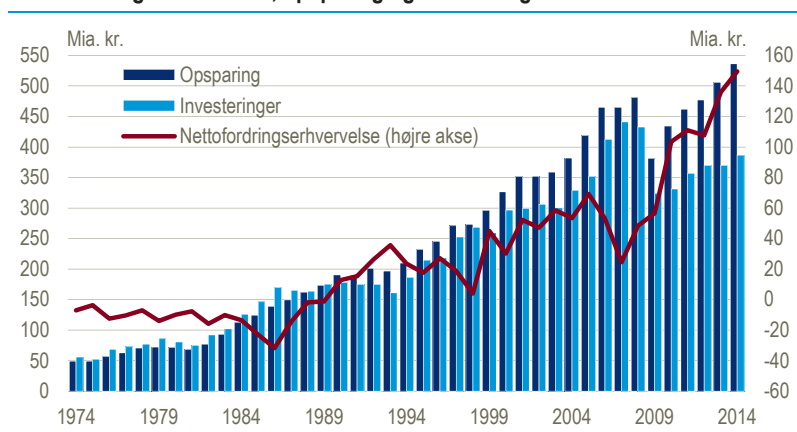
Kilde: www.statistikbanken.dk/NAN2.

*Anvendelse
der overstiger BNI
resulterer i
underskud på
betalingsbalancen*

Når man trækker forbruget fra den disponible BNI fås opsparing, og hvis investeringerne i en given periode er større end opsparingen, er det nødvendigt at få tilført økonomiske ressourcer udefra. Dette resulterer i et underskud på betalingsbalancens løbende poster, enten direkte ved øget import af varer og tjenester, eller indirekte ved stigende formueindkomst til udlandet, som følge af mere kapital på udenlandske hænder. Saldoen på betalingsbalancens løbende poster og saldoen på nettokapitaloverførslerne lægges sammen for at få Danmarks nettofordringserhvervelse, som er et udtryk for Danmarks samlede tilgodehavende overfor udlandet i den givne periode.

Det fremgår af tabel 2.3, at der var underskud på betalingsbalancen i 1974 og 1984, hvor betalingsbalanceunderskuddet i 1984 udgjorde 2,2 pct. af bruttonationalproduktet. Herefter vendte udviklingen til overskud, og det har været gradvist stigende siden, således at betalingsbalanceoverskuddet i 2014 udgjorde 7,7 pct. af BNP.

Figur 2.2 Nettofordringserhvervelse, opsparing og investeringer. 1974-2014

Kilde: www.statistikbanken.dk/NAHO3.

Danmark er gået fra et opsparingsunderskud til et opsparingsoverskud

Som det fremgår af figur 2.2, havde Danmark større investeringer end opsparing i perioden 1970 til 1989. Fra og med 1990 har Danmark derimod haft større opsparing end investeringer. Dette afspejles i et betydeligt overskud på nettofordringserhvervelsen, hvilket igen har ført til et betragteligt fald i Danmarks udlandsgæld (se afsnit 3.2).

2.1 Danmarks konkurrenceevne

Danmarks internationale konkurrenceevne

Danmarks internationale konkurrenceevne, dvs. danske virksomheders evne til at konkurrere på de internationale markeder, er ikke et entydigt begreb. Begrebet omfatter flere faktorer, men først og fremmest de danske virksomheders lønomkostninger og dermed den indenlandske produktivitet samt valutakursen.

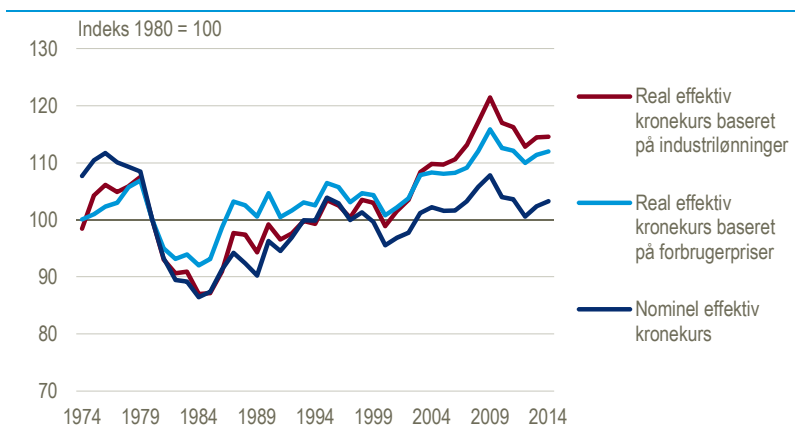
Faktorer der påvirker konkurrenceevnen

Konkurrenceevnen afhænger bl.a. af udviklingen i valutakurserne. Hvis for eksempel den amerikanske dollar stiger i forhold til den danske krone, forbedres de danske virksomheders konkurrenceevne umiddelbart over for de udenlandske virksomheder, der fastsætter deres priser i dollar. Hvis lønnen stiger hurtigere i Danmark end i udlandet, uden en tilsvarende produktivitetstigning, forringes konkurrenceevnen – og omvendt. Når der skal findes et udtryk for den gennemsnitlige lønstigning i udlandet, vejes lønstigningen i de enkelte lande sammen med deres betydning for dansk udenrigshandel. Hvis danske arbejdspladser bliver mere produktive og dermed mere omkostningseffektive end tilsvarende udenlandske, uden en tilsvarende stigning i lønnen, forbedres den danske konkurrenceevne ligeledes.

Effektiv kronekurs

Beregning af effektiv kronekurs er et sammenvejet statistisk udtryk for, hvordan den danske krone ligger i forhold til vores vigtigste samhandelspartners valutaer. Forskellige beregninger af effektive kronekurser er vist i figur 2.3.

Figur 2.3 Effektive kronekurser. 1974-2014

Kilde: www.statistikbanken.dk/DNVALA.

Nominele kronekurs Den nominelle effektive kronekurs er et udtryk for den danske kronens internationale værdi. Fra 2004 til 2014 er kursen steget med 1,0 pct. En stigning i den nominelle kronekurs er udtryk for en opskrivning (appreciering) og dermed alt andet lige en forringelse af Danmarks konkurrenceevne.

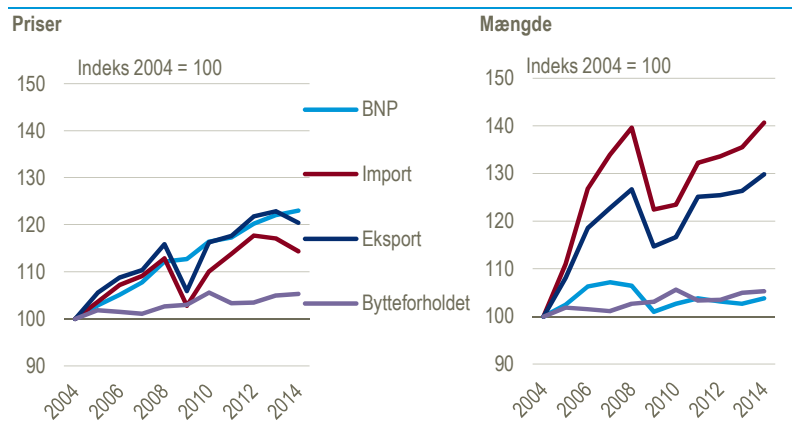
Reale effektive kronekurser Den reale effektive kronekurs baseret på forbrugerpriserne sætter de danske forbrugerprisstigninger i forhold til vores samhandelslandes forbrugerprisstigninger. Tilsvarende måles de danske industrilønninger i forhold til vores samhandelspartners industrilønudvikling, når den effektive kronekurs er baseret på industrilønninger. Den lønmæssige konkurrenceevne er central for sammenhængen mellem efterspørgsel, beskæftigelse og betalingsbalancen. Danmark er blevet en stadig mere åben økonomi, og dermed er vores lønkonkurrenceevne blevet vigtigere. Af figur 2.3 fremgår det, at der gradvist siden midten af 1990'erne er opstået et lille, men stigende gab mellem den nominelle og de reale kronekurser, som har stabiliseret sig i slutningen af 2000'erne, hvilket signalerer, at de danske forbrugerpriser og industrilønninger er steget kraftigere end hos de udenlandske konkurrenter.

Konkurrence er mere end pris Det er vigtigt at understrege, at konkurrenceevne ikke kun kan udtrykkes i forskellige former for effektive valutakurser. Danmarks konkurrenceevne er også påvirket af mindre målbare faktorer såsom stabile indenlandske forhold, leverancesikkerhed, innovationskraft, design og kvalitet mv.

2.2 Mængde- og prisudviklingen i udenrigshandlen

Eksport- og importmængderne er steget mere end BNP Når man skal analysere eksporten og importen, er det vigtigt at kunne vurdere pris- og mængdeændringer hver for sig. Til dette formål er der udviklet såkaldte kvantums- og enhedsværdiindeks, der viser udenrigshandlens mængde- og prisudvikling. På den måde kan man vurdere udviklingen mellem eksport- og importpriserne, men også om disse priser stiger mere eller mindre end de indenlandske priser.

Figur 2.4 Pris- og mængdeudvikling i udenrigshandel med varer og tjenester. 2004-2014

Kilde: www.statistikbanken.dk/NAH1 og NAHL2.

Det ses af figur 2.4, at både eksport- og importmængderne af varer og tjenester i de sidste ti år er steget mere end mængdeudviklingen i BNP. Eksport- og importpriserne er til gengæld steget mindre end det generelle indenlandske inflationsniveau. Begge forhold indikerer, at en betydelig del af væksten i den indenlandske økonomi stammer fra udenrigshandlen, og at især importprisernes relativt afdæmpede vækst har bidraget til at holde den danske prisudvikling i ro.

Fra 2004 til 2014 kan man se, at BNP i faste priser (dvs. mængderne) er steget med 3,8 pct., mens priserne i samme periode steg med 23,0 pct. Eksport- og importmængderne steg i perioden med 29,8 og 40,7 pct. Disse store mængdemæssige stigninger skal ses i sammenhæng med, at eksport- og importpriserne kun steg moderat med hhv. 20,5 og 14,4 pct. fra 2004 til 2014.

2.3 Bytteforholdet

Forholdet mellem eksport- og importpriser kaldes bytteforholdet

Bytteforholdet stiger, hvis eksportpriserne stiger mere end importpriserne. Hvis Danmark har et faldende bytteforhold over for udlandet, betyder det groft sagt, at Danmark skal eksportere en større mængde varer for at kunne købe en uændret mængde varer i udlandet. Det modsatte gør sig gældende ved et stigende bytteforhold. Her kan Danmark importere flere varer og tjenester for en uændret eksportmængde. En parallel udvikling i eksport- og importpriser giver derimod et konstant bytteforhold.

Der er ofte en omvendt sammenhæng mellem bytteforhold og konkurrenceevne. Sammenhængen kræver dog en nærmere analyse af årsagerne til udviklingen, da bytteforholdsindexet ikke tager højde for de mængdeændringer, der opstår som følge af prisændringerne.

Bytteforholdet påvirkes af både indenlandske og udenlandske økonomiske forhold

Det er ofte sådan, at en stram økonomisk politik, der bekæmper den indenlandske løninflation, og som øger Danmarks internationale konkurrenceevne, får bytteforholdet til at falde, da importpriserne vokser mere end eksportpriserne. Omvendt vil en ekspansiv økonomisk politik, der får de indenlandske omkostninger og dermed eksportpriserne til at stige mere end importpriserne, drive bytteforholdet i vejret, men samtidig forringe Danmarks internationale konkurrenceevne.

Høj- og lavkonjunkturer

En international højkonjunktur vil kunne få danske eksportpriser til at stige mere end importpriserne. Dette vil med stabile indenlandske priser resultere i både en bytteforholds- og konkurrenceevneforbedring. I den sammenhæng vil en forbedring af bytteforholdet isoleret set være udtryk for en velstandsfremgang,

Tilsvarende kan en international lavkonjunktur få eksportpriserne til at stige mindre end importpriserne. Her vil resultatet være et samtidigt fald i både bytteforhold og konkurrenceevne.

I figur 2.4 fremgår det, at bytteforholdet steg gradvist frem til 2005. Fra 2005 til 2009 var forholdet stort set uændret, men fra 2009 til 2010 var der en stor stigning, som i 2011 blev afløst af et fald. 2012 var næsten uændret, hvorefter det er steget. Bytteforholdet ender 5,3 procentpoint højere sammenlignet med 2004.

3. Betalingsbalancen

Betalingsbalance- opgørelsen

Betalingsbalancen kan betragtes som et regnskab, der viser Danmarks økonomiske transaktioner med udlandet i en given periode. Betalingsbalancen er i Danmark blevet opgjort siden 1934, og statistikken blev i 1949 for første gang tilpasset den internationale form, som anvendes af Den Internationale Valutafond (IMF). Gennem tiden er der foretaget større eller mindre ændringer af opgørelsesmetoderne i takt med opdaterede internationale retningslinjer.

Anbefalinger og faste regler

Den nuværende statistik bygger på IMF's 6. betalingsbalancemanual fra 2009, men det er EU-forordningen fra 2005 om betalingsbalancestatistik med tilhørende senere kommissionsforordninger, der for den danske betalingsbalancestatistik er afgørende ved konkrete afgrænsninger og definitioner samt i høj grad for detaljeringsgraden af de forskellige offentliggørelser.

Tabel 3.1 Danmarks betalingsbalance. 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
	mio. kr.				
A. Løbende indtægter i alt	1 054 889	1 149 802	1 178 315	1 222 958	1 238 410
Eksport af varer (fob)	548 673	609 992	618 752	625 865	627 756
Tjenester	345 615	360 683	389 827	400 103	409 249
Indkomst	146 834	163 308	152 171	178 437	182 786
Løbende overførsler	13 768	15 819	17 566	18 553	18 619
B. Løbende udgifter i alt	951 852	1 044 535	1 071 198	1 087 193	1 088 488
Import af varer (fob)	477 050	539 248	552 701	560 079	569 294
Tjenester	307 264	329 690	353 715	350 757	349 916
Indkomst	117 212	124 363	109 380	117 338	114 843
Løbende overførsler	50 326	51 234	55 401	59 019	54 436
C. Løbende poster, overskud (A-B) ...	103 037	105 267	107 117	135 765	149 921
D. Kapitalposter, overskud	469	5 769	453	90	-298
E. Finansiell konto i alt	-6 168	103 651	99 015	75 427	131 189
Direkte investeringer	62 538	-962	30 906	35 470	30 543
Porteføljainvesteringer	5 040	1 025	77 327	-66 076	31 519
Derivater	-27 699	-4 190	-40 045	-52 844	-4 082
Andre investeringer	-72 211	51 894	19 976	165 014	114 033
Valutareserven	26 164	55 884	10 850	-6 138	-40 825
F. Fejl og udeladelser (-C-D+E)	-109 674	-7 386	-8 555	-60 429	-18 435

Kilde: www.statistikbanken.dk/BB3 og Danmarks Nationalbank.

Det dobbelte bogholderis princip

Betalingsbalancen opgøres efter det dobbelte bogholderis princip, hvilket indebærer, at enhver transaktion i princippet anføres både på regnskabets indtægtsside (kreditsiden) og på udgiftssiden (debetsiden). Det følger deraf, at summen af alle beløb posteret under indtægter er lig summen af alle beløb posteret under udgifter, når der ses bort fra unøjagtigheder i den statistiske opgørelse, de såkaldte 'fejl og udeladelser'.

Posteringerne på betalingsbalancen grupperes i tre hovedkonti plus den særlige post, 'fejl og udeladelser':

- Kontosystemet*
- A. Løbende konto (løbende poster)**
omfatter transaktioner, som direkte påvirker den disponible indkomst og dermed forbruget af varer og tjenester.
  - B. Kapitalkonto (kapitalposter)**
omfatter nogle særlige transaktioner af éngangskaraktér.
  - C. Finansiell konto (finansielle poster)**
vedrører transaktioner, som ændrer de finansielle aktiver og passiver over for udlandet. På den finansielle konto vil debetposteringer være udtryk for en stigning i aktiverne, mens kreditposteringer omvendt vil være udtryk for en stigning i passiverne.
  - D. Fejl og udeladelser**
Beregnes residualt.

Løbende konto Den løbende konto udtrykker, om der til forbrug og investering er anvendt mere eller mindre end de indkomster, som netto er til rådighed for residenterne i Danmark, jf. tabel 2.3 (residensbegrebet forklares i nedenstående afsnit 3.1). Et underskud på betalingsbalancens løbende poster er således udtryk for, at udlandet (ikke-residenterne) har stillet en del af deres økonomiske ressourcer til rådighed for Danmark, eller med andre ord at opsparingen er mindre end investeringerne. Dette forekommer sjældent uden en modydelse, idet udlandet normalt vil afkræve Danmark et afkast af de overførte ressourcer, fx i form af rentebetalinger på ydede lån. Den løbende konto er den delbalance, der som regel påkalder sig størst opmærksomhed – og i daglig tale er udtrykket over- eller underskud på betalingsbalancen synonymt med over- eller underskud på betalingsbalancens *løbende poster*.

Det fremføres ofte som ønskværdigt, at der ikke er underskud på de løbende poster. Det skal dog understreges, at dette er en politisk vurdering, der ikke behøver at være økonomisk velbegrunder. Det kan være økonomisk fornuftigt at have et periodevist underskud, hvis låntagningen i udlandet fx anvendes til opbygning af et kapitalapparat, der giver et højere afkast i fremtiden end det afkast, som skal betales for lånene.

Kapitalkontoen På kapitalkontoen føres forskellige indtægter og udgifter af éngangskaraktér. En hovedgruppe er afhændelse og erhvervelse af ikke-producerede, ikke-finansielle rettigheder som fx varemærker. En anden hovedgruppe er kapitaloverførsler som fx tilskud til anlæg af en vej i et udviklingsland. Det meget store beløb i 2011 afspejler særlige følger af skybruddet i juli dette år. Skybruddet udløste store genforsikringsstatninger fra udlandet, der som følge af, at skybruddet behandles som en såkaldt 'usædvanlig hændelse', føres på kapitalkontoen.

Finansiell konto Den finansielle konto dækker navnlig økonomiske transaktioner i forbindelse med overdragelse af ejendomsretten til et andet lands finansielle aktiver. I betalingsbalancen bliver den finansielle konto underopdelt i hhv. direkte investeringer, porteføljeinvesteringer, finansielle derivater, andre investeringer (der hovedsageligt består af lån) samt reserveaktiver. Sidstnævnte udgøres primært af Nationalbankens valutareserve.

Fejl og udeladelser Fejl og udeladelser opstår som nævnt ved unøjagtigheder i den statistiske opgørelse. Disse kan følge af fejlagtige, mangelfulde, periodeforskudte eller dobbelte indberetninger i de statistiske indberetningssystemer eller af skævheder forbundet med de efterfølgende opregninger og den øvrige statistiske bearbejdning. Posten har karakter af en residualstørrelse, der får de bogholderimæssige sammenhænge til at stemme.

3.1 Danskere og udlændinge

Ejerskab og transaktion I betalingsbalancestatistikken medtages værdien af en vare eller tjeneste principielt på det tidspunkt, hvor ejendomsretten til varen skifter hænder eller tjenesteydelsen foretages, idet selve betalingstidspunktet i denne forbindelse ikke har nogen betydning. For en række transaktioner er der imidlertid ofte et tidsmæssigt sammenfald mellem handlens gennemførelse og selve betalingen.

Alle økonomiske transaktioner er omfattet Betalingsbalancen har til formål at registrere *alle* økonomiske transaktioner mellem Danmark og udlandet. Derfor er det af afgørende betydning for statistikens kvalitet at kunne afgrænse og operationalisere, hvad der hører til Danmark, og hvad der betragtes som udland. I den forbindelse taler man om *residenter* (danskere) og *ikke-residenter* (udlændinge). I betalingsbalancesammenhæng spiller statsborgerskab ingen rolle, idet det er opholdet (bosætningen) i landet og det økonomiske interessepunkt, der er afgørende kriterier i statistikken. Det er vigtigt i sammenhæng med den danske betalingsbalance at nævne, at Færøerne og Grønland betragtes som udland.

Residente personer og virksomheder En resident *person* er en person, som er permanent bosiddende i Danmark, eller en person, som har været eller agter at være bosiddende i Danmark i mere end ét år. Undtaget herfor er dog studerende og personer i sygdomsbehandling, der forbliver residenter i deres hjemland, selv om de skulle opholde sig mere end ét år i Danmark i forbindelse med deres studier eller behandling.

En resident *virksomhed* er en virksomhed, som har et økonomisk interesselængdepunkt (udøver eller forventes at udøve økonomiske aktiviteter) i Danmark gennem længere tid (mere end ét år). Det betyder, at filialer eller datterselskaber i Danmark af udenlandske virksomheder regnes som residente (dvs. danske) virksomheder.

Alle andre personer eller virksomheder betragtes som ikke-residente (dvs. udenlandske) enheder.

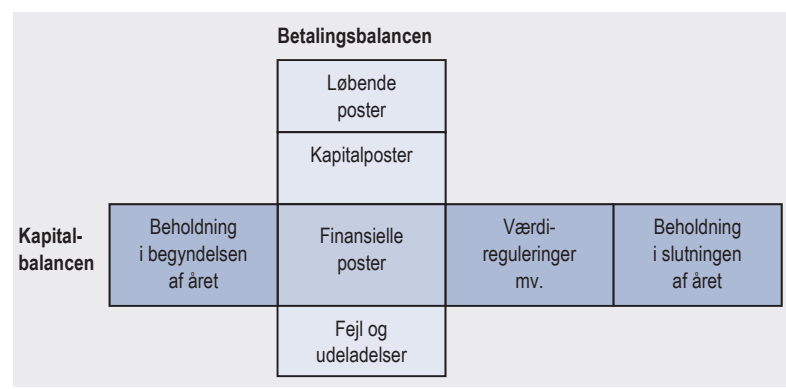
I betalingsbalancesammenhæng indgår alle økonomiske transaktioner mellem residente og ikke-residente enheder, uanset om beløbet lyder eller betales i dansk eller fremmed valuta, og uanset hvilket betalingssted der benyttes. Det er alene det forhold, at der sker økonomiske transaktioner mellem residente og ikke-residente enheder, der er afgørende.

3.2 Betalingsbalancen og Kapitalbalancen

Sammenhængende system

Betalingsbalancen er en opgørelse af værdien af de *transaktioner*, der sker i løbet af året (eller en anden periode) mellem Danmark og udlandet. *Kapitalbalancen* er en *beholdningsopgørelse*, der som et øjebliksbillede viser Danmarks samlede aktiver og passiver (formue og gæld) over for udlandet, fx ved udgangen af året. Den principielle sammenhæng mellem de to opgørelser er vist i figur 3.1.

Figur 3.1 Principskitse over betalings- og kapitalbalancen

Horizontal og vertikal sammenhæng

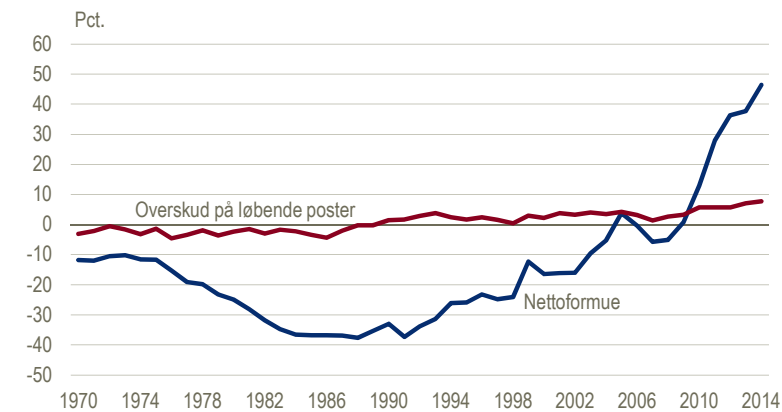
Et overskud på betalingsbalancens løbende poster viser sig alt andet lige som en tilvækst i de finansielle poster, fx i form af en forøgelse af udenlandske værdipapirer. Dette betyder, at Danmarks fordringer på udlandet stiger. Stigningen kan dog normalt ikke direkte aflæses af kapitalbalancen, da værdipapirer hen over perioden er genstand for kursændringer, og dertil kommer ændringer i valutakurserne. Men alt andet lige betyder et overskud på betalingsbalancens løbende poster, at Danmarks udlandsformue vil stige, mens omvendt udlandsgælden vil stige, når Danmark har underskud på betalingsbalancen.

Reduceret kontoform Sammenhængen mellem beholdnings- og strømstørrelserne er således:

Beholdning ved årets begyndelse
 + finansielle poster
 + værdireguleringer mv.
 = Beholdning ved årets afslutning.

Figur 3.2 **Betalingsbalance og nettoformue i forhold til BNP. 1970-2014**

Kilde: www.statistikbanken.dk/NAHL4, BB3 og Danmarks Nationalbank.

Betalingsbalance og nettoformue

I figur 3.2 kan man se udviklingen i Danmarks nettoformue over for udlandet i sammenhæng med over- eller underskuddet på betalingsbalancens løbende poster siden 1970. Figuren bekræfter hovedreglen om, at overskud på de løbende poster på længere sigt fører til en forøgelse af formuen, mens et underskud bidrager til at øge gælden. Med det vedvarende løbende underskud på betalingsbalancen i 1970'erne og 1980'erne steg Danmarks nettogæld til at udgøre næsten 40 pct. af BNP. Da der i 1990'erne kom overskud på betalingsbalancens løbende poster, faldt nettogælden, således at Danmark stort set blev gældfri i 2005. Sammenhæng mellem udviklingen af betalingsbalancen og nettoformuen er, især på kort sigt, som nævnt påvirket af de forskellige værdireguleringer, der løbende foretages af formue og gæld.

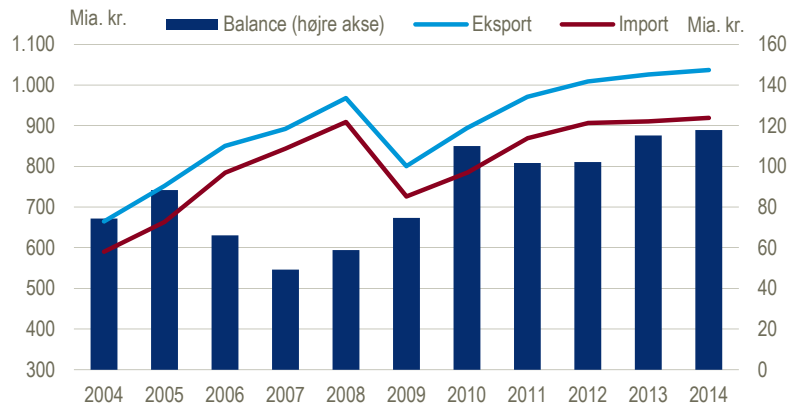
4. Den samlede udenrigshandel

Stigning i udenrigshandlen med varer og tjenester i 2014

I 2014 beløb Danmarks samlede eksport af varer og tjenester sig til 1.037,0 mia. kr., mens importen af varer og tjenester var på 919,2 mia. kr. I forhold til 2013 var der en stigning på 1,1 pct. i eksporten og 0,9 pct. i importen. Udviklingen i den samlede udenrigshandel kan ses i figur 4.1.

Figur 4.1

Den samlede udenrigshandel med varer og tjenester. 2004-2014

Kilde: www.statistikbanken.dk/BET6 og BB3.

Overskud på varer og tjenester siden 1987

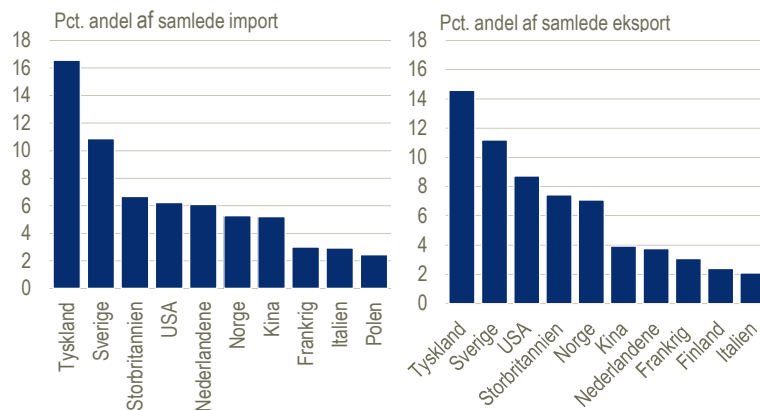
Siden 1987 har Danmark haft overskud over for udlandet på handlen med varer og tjenester. I 2014 endte overskuddet på 117,8 mia. kr., hvilket er et en stigning på 2,3 pct. i forhold til 2013.

Tjenestehandlen udgør en stigende andel

I det seneste årti har tjenestehandlen fået en stigende relativ betydning. I 2014 udgjorde tjenestehandlen således 38,8 pct. af den samlede udenrigshandel, mens andelen i 2004 var på 33,3 pct.

Figur 4.2

Udenrigshandel med varer og tjenester, top 10 partnerlande. 2014

Kilde: www.statistikbanken.dk/BB3.

Handlen koncentreret på få store samhandelspartnere

Danmarks udenrigshandel er koncentreret på et begrænset antal store samhandelspartnere. Således udgør handlen med de ti største lande i både eksporten og importen omkring to tredjedel af den samlede udenrigshandel. Bortset fra Norge, Kina og USA er der tale om EU-lande, og disse EU-lande tegnede sig tilsammen for 44,5 pct. af eksporten og 48,6 pct. af importen i den samlede udenrigshandel i 2014.

Tabel 4.1 Udenrigshandel med varer og tjenester, største partnerlande. 2014

Land	Import			Land	Eksport		
	2014	Ændring	Andel		2014	Ændring	Andel
	mia. kr.	—— pct. ——	——		mia. kr.	—— pct. ——	——
I alt	919,2	0,9	100,0	I alt	1 037,0	1,1	100,0
Tyskland	152,2	-0,8	16,6	Tyskland	151,4	7,7	14,6
Sverige	99,9	-0,8	10,9	Sverige	116,0	-3,0	11,2
Storbritannien .	61,3	-5,3	6,7	USA	90,3	5,7	8,7
USA	57,4	6,6	6,2	Storbritannien .	77,0	-2,5	7,4
Nederlandene .	56,0	2,1	6,1	Norge	73,4	-1,3	7,1
Norge	48,4	4,4	5,3	Kina	40,7	2,0	3,9
Kina	47,9	6,8	5,2	Nederlandene .	38,8	-10,1	3,7
Frankrig	27,7	-8,4	3,0	Frankrig	32,0	10,1	3,1
Italien	26,9	-0,1	2,9	Finland	24,8	-3,7	2,4
Polen	22,6	4,1	2,5	Italien	21,8	-0,5	2,1

Anm.: Ændring er i forhold til 2013, og andel er i forhold til den samlede eksport eller import i 2014.
Kilde: www.statistikbanken.dk/BB3.

4.1 Udenrigshandel med varer

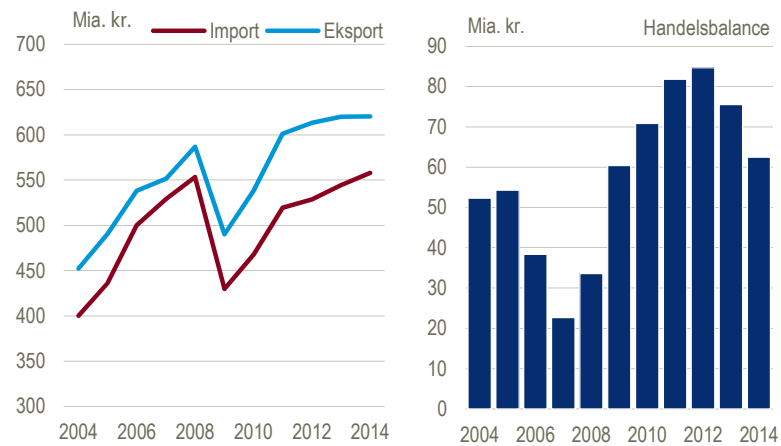
Handlen med udlandet steg i 2014

Danmarks udenrigshandel med varer oplevede især for importens vedkommende en stigning i 2014. Eksporten steg med 0,1 pct., mens importen steg med 2,5 pct. Dermed fortsætter stigningen fra 2010-2012 efter en kraftig tilbagegang i 2009, hvor eksporten faldt 16,5 pct. og importen faldt 22,3 pct.

Handelsoverskuddet mindre, men fortsat stort

I 2014 havde Danmark et overskud på varehandlen på 62,4 mia. kr., sammenlignet med 75,6 mia. kr. i 2013. Det store handelsoverskud blev skabt af, at eksporten var på 620,5 mia. kr., mens importen beløb sig til 558,1 mia. kr. i 2014.

Figur 4.3 Udenrigshandel med varer. 2004-2014

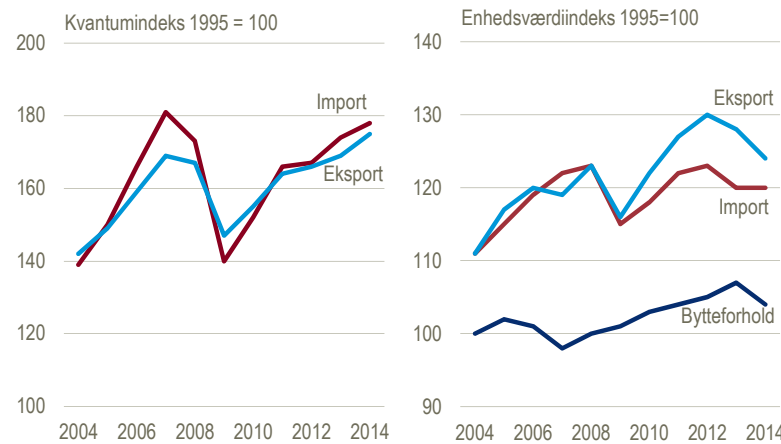

Kilde: www.statistikbanken.dk/BEC2Y.

Både import- og eksportmængden steg

Udviklingen i udenrigshandlen med varer kan opdeles i ændringer i mængder og i priser, jf. afsnit 2.2. Kvantumindekset, som belyser mængdeudviklingen, viser, at både import- og eksportmængden steg i 2014 med hhv. 2,3 pct. og 3,6 pct.

Figur 4.4 Kvantumindeks, enhedsværdiindeks og bytteforhold for varer. 2004-2014

Kilde: www.statistikbanken.dk/BEC42 og [BYT22](http://www.statistikbanken.dk/BYT22).

*Eksportpriserne faldt.
Importpriserne var uændrede*

Priserne – udtrykt ved enhedsværdiindekset – var i 2014 faldende for eksportens vedkommende, mens importpriserne var uændrede. Eksportpriserne faldt 3,1 pct.

Bytteforholdet forværret

Da eksportpriserne faldt, og importpriserne var uændrede, blev bytteforholdet (som er relationen mellem de to) forværret med 2,8 pct. i 2014.

4.1.1 Samhandelspartnere

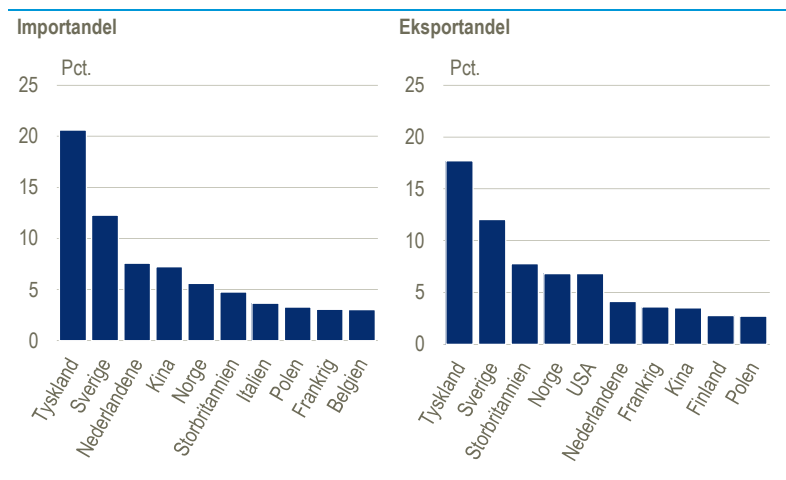
Varehandlen er koncentreret på få lande

Danmark handler med mere end 200 forskellige lande, men hovedparten af varehandlen er, som nævnt, koncentreret på nogle få dominerende lande. De ti største eksportmarkeder aftog 67,9 pct. af den samlede danske vareeksport i 2014, mens ti lande repræsenterede 71,2 pct. af vareimporten.

Udlandshandlen med varer domineres af tre lande

Der er en overvægt af EU-lande blandt de ti største samhandelslande. Tyskland, Sverige og Storbritannien har med en samlet andel af Danmarks eksport på 37,5 pct. og 37,6 pct. af importen, en ganske særlig betydning for Danmarks varehandel med udlandet. Tre lande uden for EU er med på top 10 listen for import og eksport, nemlig Norge, USA og Kina.

Figur 4.5 Udenrigshandel med varer, top 10 partnerlande. 2014

Kilde: www.statistikbanken.dk/SITC2R4Y.

Uændret rækkefølge blandt de 10 største eksport- og importmarkeder

Rangordningen mellem de ti største eksport- og importlande er præget af relativt få ændringer fra år til år. Den seneste udvikling er, at Finland i 2013 kom ind på eksportens top 10 liste, mens Italien gled ud. For importens vedkommende er der de seneste år kun byttet lidt rundt på rækkefølgen.

Kina fjerde største importland

Blandt de mere vedvarende og betydningsfulde ændringer skal særligt fremhæves Kinas plads blandt importlandene. I 2000 var Kina for første gang blandt de ti største importlande; nu er landet Danmarks fjerdestørste importland. Kina er Danmarks ottende største eksportmarked.

Tabel 4.2 Udenrigshandel med varer, største partnerlande. 2014

Land	Import			Land	Eksport		
	2014	Ændring	Andel		2014	Ændring	Andel
	mia. kr.	pct.			mia. kr.	pct.	
I alt	558,1	2,5	100,0	I alt	620,5	0,1	100,0
Tyskland	115,1	-0,1	20,6	Tyskland	110,0	9,6	17,7
Sverige	68,4	1,5	12,3	Sverige	74,6	-3,1	12,0
Nederlandene	42,4	4,5	7,6	Storbritannien	48,2	-8,6	7,8
Kina	40,5	7,8	7,3	Norge	42,4	0,6	6,8
Norge	31,3	-5,2	5,6	USA	42,3	6,6	6,8
Storbritannien	26,6	-6,7	4,8	Nederlandene	25,7	-10,8	4,1
Italien	20,4	6,9	3,7	Frankrig	22,4	12,5	3,6
Polen	18,4	0,3	3,3	Kina	21,8	12,2	3,5
Frankrig	17,2	5,7	3,1	Finland	17,2	-2,4	2,8
Belgien	16,9	4,3	3,0	Polen	16,8	8,1	2,7

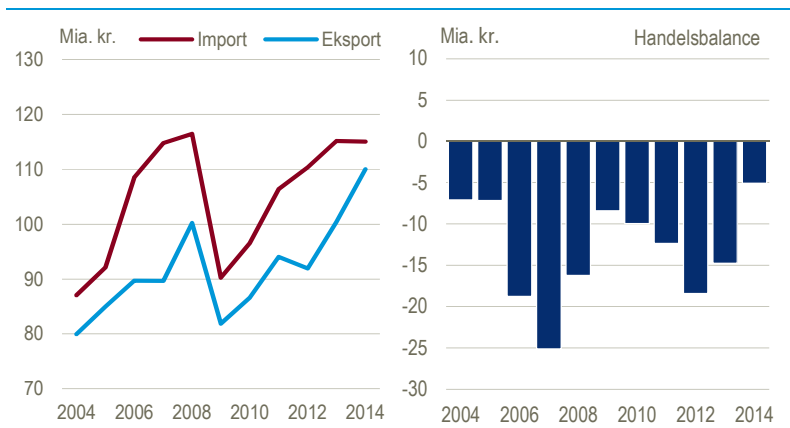
Anm.: Ændring er i forhold til 2013, og andel er i forhold til den samlede eksport eller import.

Kilde: www.statistikbanken.dk/SITC2R4Y.

*Tyskland
stadig den største
samhandelspartner*

Tyskland er fortsat Danmarks klart største samhandelspartner, selv om Tysklands andel af den samlede import er faldet i de seneste ti år. Væksten i importen fra Tyskland har været mindre end stigningen i den samlede import, og den tyske andel af den samlede danske import er derfor faldet fra 21,8 pct. i 2004 til 20,6 pct. i 2014. Tysklands andel af den samlede danske eksport er i samme periode uændret 17,7 pct.

Figur 4.6 Varehandlen med Tyskland. 2004-2014

Kilde: www.statistikbanken.dk/BEC2Y.

*Underskud
på samhandlen
med Tyskland*

Danmark har et underskud på varehandlen med Tyskland. Underskuddet steg fra 5,9 mia. kr. i 2003 til 25,1 mia. kr. i 2007, hvorefter underskuddet faldt i perioden 2008-2009 for derefter at stige igen indtil 2012. Efter 2012 er det igen faldet og endte i 2014 på 5,1 mia. kr.

Varehandlen pr. indbygger giver et andet billede af de største markeder

Ses den danske varehandel i forhold til de enkelte landes befolkningsantal, fås et andet interessant billede af, hvilke lande Danmark har betydende samhandel med. I både eksporten og importen er det de nordiske lande og andre lande i Danmarks nærområde, som dominerer.

Billedet ændrer sig, når man ser på landenes størrelse

Når man fordeler import og eksport i forhold til indbyggertallet i de lande, som vi handler med, kan man således tydeligt se, at de nordiske lande spiller en betydelig rolle. Sverige og Norge er set i forhold til deres befolkningstal betydelige samhandelspartnere med Danmark. Hver svensker importerer i gennemsnit for cirka 7.700 kr. pr. år fra Danmark (dansk eksport), mens hver svensker i gennemsnit eksporterer for ca. 7.100 kr. pr. år til Danmark (dansk import). Omvendt kan man se, at Tyskland, der er Danmarks mest betydningsfulde samhandelspartner målt på den samlede værdi, rykker ned ad listen, når samhandlen sættes i forhold til det tyske befolkningstal.

Tabel 4.3 **Største partnerlande målt efter dansk varehandel pr. indbygger. 2014**

Land	Import		Land	Eksport	
	Total	Pr. indb.		Total	Pr. indb.
	mia. kr.	kr.		mia. kr.	kr.
Sverige	68,4	7 128	Island	2,8	8 586
Norge	29,9	5 883	Norge	42,2	8 309
Nederlandene	42,3	2 518	Sverige	74,4	7 749
Luxembourg	1,1	2 090	Finland	17,2	3 158
Island	0,5	1 671	Nederlandene	25,7	1 530
Estland	2,2	1 660	Tyskland	110,0	1 364
Qatar	2,9	1 589	Estland	1,7	1 260
Belgien	16,9	1 517	Hongkong	7,0	973
Letland	2,9	1 464	Letland	2,0	971
Tyskland	114,1	1 415	Litauen	2,7	912
Grønland	2,7	47 566	Grønland	3,0	53 535
Færøerne	1,1	22 613	Færøerne	2,7	55 310

Anm.: Udenrigshandlen er opgjort ekskl. skibe og fly mv. Kun lande, hvor samhandlen (eksport plus import) er større end 250 mio. kr. er medtaget. Befolkningstallene er for 2014 eller seneste foregående år, ifølge FN oktober 2015.

Grønland og Færøerne

I kraft af deres relativt lille befolkning og særlige tilhørsforhold til Danmark har Grønland og Færøerne dog den ubetinget største varehandel med Danmark pr. indbygger.

Geografisk fordeling af udenrigshandlen med varer

Hovedparten af handlen med udlandet sker med samhandelspartnere geografisk tæt placeret på Danmark. Efter udvidelsen af EU med ti nye lande i 2004, yderligere to nye lande i 2007 og endnu et i 2013 tegner EU-landene sig således for to tredjedele af Danmarks udenrigshandel med varer. Den resterende del af handlen foregår hovedsagelig med det øvrige Europa, Asien og Nordamerika. Udenrigshandlen med Afrika, Australien og Oceanien, Syd- og Mellemamerika og Mellemøsten har derimod et meget begrænset omfang.

Tabel 4.4 Udenrigshandel med varer, geografisk fordeling, 2014

Landegruppe	Import			Eksport		
	2014	Ændring	Andel	2014	Ændring	Andel
	mia. kr.	pct.		mia. kr.	pct.	
I alt	558,1	2,5	100,0	620,5	0,1	100,0
EU-landene	387,8	1,4	69,5	389,2	0,3	62,7
Verden udenfor EU	170,3	5,0	30,5	231,3	-0,3	37,3
Øvrige Europa	52,1	-4,5	9,3	71,7	-2,5	11,6
Afrika	5,1	-31,6	0,9	9,1	-12,1	1,5
Nordamerika	20,4	11,7	3,7	49,8	6,2	8,0
Syd- og Mellemamerika	10,3	13,1	1,8	14,5	-16,5	2,3
Nær- og Mellemøsten	5,1	-7,2	0,9	14,4	13,8	2,3
Øvrige Asien	76,1	15,8	13,6	61,7	0,9	9,9
Australien og Oceanien	1,2	-24,5	0,2	7,7	10,6	1,2

Anm.: Ændring er i forhold til 2013 og andel er i forhold til den samlede import/eksport.

Kilde: www.statistikbanken.dk/SITC2R4Y, særkørsel.

4.1.2 Udenrigshandlen med varer fordelt på varegrupper

Hovedtræk ved handlen med udlandet

Danmarks varehandel med udlandet kan i hovedtræk karakteriseres ved, at importen domineres af varer til forbrug og til anvendelse i industrien og andre erhverv, mens eksporten består af landbrugsprodukter, olie og en bred vifte af industriprodukter. Farmaceutiske og kemiske produkter samt maskiner og instrumenter er de store varegrupper i industrieksporten, men også fødevarer og beklædning er betydelige eksportvarer.

Tabel 4.5 Eksport af varer fordelt på varegrupper, 2014

SITC-varegruppe	Værdi	Ændring	Andel	
	2014	2014	2004	2014
	mia. kr.		pct.	
I alt	620,5	0,1	100,0	100,0
Næringsmidler og levende dyr	103,6	-0,2	16,9	16,7
Drikkevarer og tobak	7,4	2,6	1,2	1,2
Råstoffer, ikke spiselige (undtagen brændsel)	26,8	-12,5	3,8	4,3
Mineral-, brændsel- og smørestoffer o.l.	45,6	-22,4	8,7	7,3
Anim. og veg. olier, fedtstoffer og voks	3,9	5,6	0,5	0,6
Kemikalier og kemiske produkter	115,1	3,9	13,6	18,5
Bearbejdede varer, hovedsagelig halvfabrikata	55,7	1,0	10,0	9,0
Maskiner og transportmidler	164,3	8,1	27,7	26,5
Bearbejdede varer i.a.n.	90,1	4,9	16,3	14,5
Diverse varer og transaktioner i.a.n.	8,1	-32,9	1,4	1,3

Anm.: Ændring er i forhold til 2013 og andel er i forhold til den samlede eksport.

Kilde: www.statistikbanken.dk/UHV7.

Udviklingen i varegruppefordelingen 2004-2014

Fra 2004 til 2014 steg eksporten af kemiske produkter mv. fra 13,6 pct. til en andel på 18,5 pct. En væsentlig del af denne varegruppe udgøres af medicinske og farmaceutiske produkter. Bearbejdede varers andel af eksporten faldt fra 16,3 pct. i 2004 til 14,5 pct. i 2014.

Ændringerne i de andre varegruppers andele i eksporten har været mindre i den seneste tiårsperiode.

Tabel 4.6 **Import af varer fordelt på varegrupper. 2014**

SITC-varegruppe	Værdi	Ændring	Andel	
	2014	2014	2004	2014
	mia.kr		pct.	
I alt	558,1	2,5	100,0	100,0
Næringsmidler og levende dyr	63,9	1,8	9,7	11,4
Drikkevarer og tobak	7,6	4,3	1,4	1,4
Råstoffer, ikke spiselige (undtagen brændsel)	18,7	7,1	3,2	3,3
Mineral-, brændsel- og smørestoffer o.l.	49,7	-17,8	5,4	8,9
Anim. og veg. olier, fedtstoffer og voks	4,2	0,0	0,5	0,8
Kemikalier og kemiske produkter	69,8	3,7	11,2	12,5
Bearbejdede varer, hovedsagelig halvfabrikata	74,9	4,2	16,5	13,4
Maskiner og transportmidler	174,2	5,7	36,1	31,2
Bearbejdede varer i.a.n.	88,4	8,5	14,4	15,8
Diverse varer og transaktioner i.a.n.	6,8	-3,8	1,6	1,2

Anm: Ændring er i forhold til 2013 og andel er i forhold til den samlede import.

Kilde: www.statistikbanken.dk/UHV7.

Importsammensætningen har også ændret sig en del i de seneste ti år. Mest markant er udviklingen i importen af maskiner og transportmidler, hvis andel af importen er faldet fra 36,1 pct. til 31,2 pct. Omvendt har der været en stigende importandel for brændselsstoffer mv. samt kemiske produkter mv.

Underopdeling af udenrigshandlen

Både import og eksport kan opdeles i mere detaljerede varegrupper, som kan have interesse i belysning af Danmarks samlede udenrigshandel. Hvis man opstiller varehandlen i en rangorden på basis af varefortegnelsen SITC (se evt. afsnit 5.1.3 for information om SITC), kan væsentlige mønstre fremdrages.

Top tre på det danske eksportmarked

Medicinske og farmaceutiske produkter er den SITC varegruppe, der fylder mest i den danske vareeksport. Med en eksport på 73,6 mia. kr. i 2014 udgjorde denne varegruppe 11,9 pct. af den samlede danske eksport. Næststørste eksportvaregruppe er en samlegruppe af forskellige maskiner til industrien med en andel på 6,9 pct. Tredjestørste varegruppe er råolie mv. med en andel på 6,3 pct.

Største varegrupper i importen

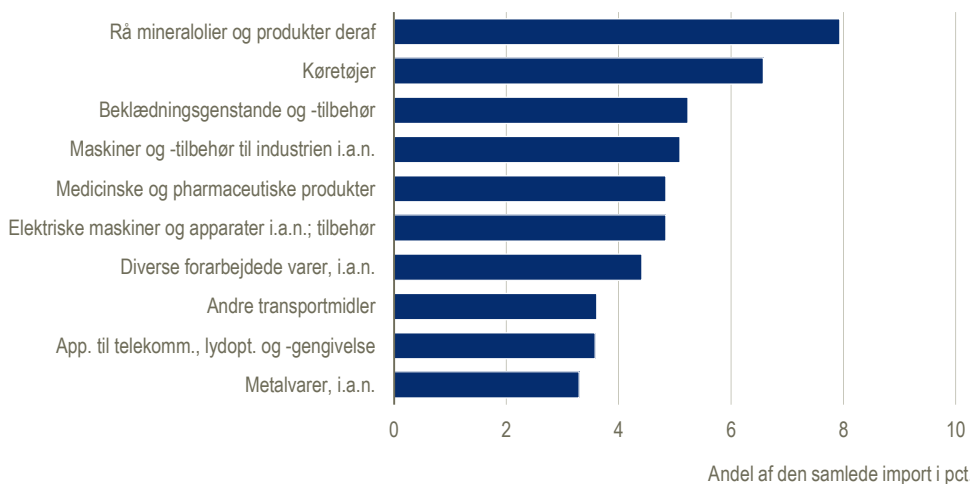
Råolie mv. ligger i toppen blandt SITC varegrupperne i importen med en andel på 7,9 pct. af den totale import. På de næste pladser følger køretøjer, beklædningsgenstande, maskiner mv. til industrien samt medicinske produkter.

Figur 4.7 Eksport af varer, 10 største SITC-varegrupper. 2014

Kilde: www.statistikbanken.dk/SITC2R4Y.

Råolie er vigtig for dansk eksport

Råolie er en af de mest betydende varer i den danske udenrigshandel. Siden 1997 har Danmark været nettoeksportør af råolie (SITC-varekode 333). Eksporten af råolie var i 2014 på 17,0 mia. kr., hvilket er et fald på 38 pct. i forhold til året før. Råolieimporten faldt med 27 pct. til 15,2 mia. kr. Dermed endte overskuddet på udenrigshandlen med råolie på 1,9 mia. kr. mod 6,9 mia. kr. året før.

Figur 4.8 Import af varer, 10 største SITC-varegrupper. 2014

Kilde: www.statistikbanken.dk/SITC2R4Y.

Faldet i råolie-eksporten skyldes et fald i både mængde og pris

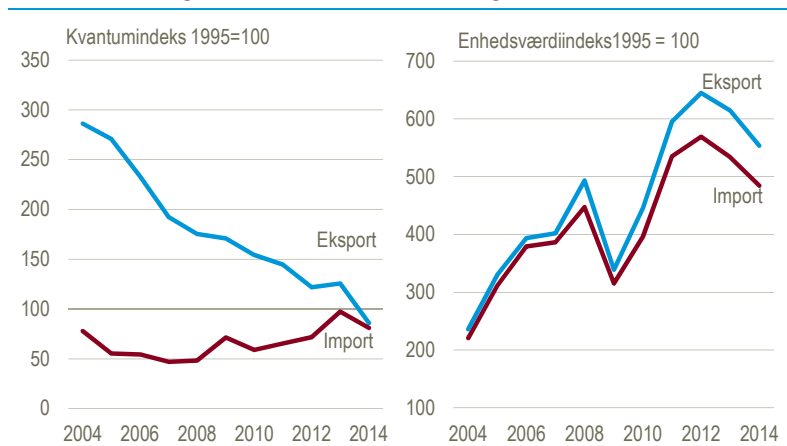
Faldet i råolieeksporten i 2014 dækker over et fald i mængderne på 31,6 pct., mens priserne (enhedsværdien) faldt med 9,8 pct. Mængden af importeret råolie faldt med 16,9 pct. i 2014, og et prisfald på 9,2 pct. medførte, at værdien af olieimporten faldt med 27 pct. Siden 2004 er mængden af eksporteret råolie faldet med 71 pct., men værdien af råolieeksporten er i samme periode kun faldet 30 pct. takket være prisstigninger.

Storbritannien og Sverige er hovedaftagere af dansk råolie

I 2014 aftog Storbritannien og Sverige 66,9 pct. af den danske råolieeksport. Andre aftagerlande er Finland og Nederlandene. Importen af råolie til Danmark kommer i overvejende grad fra Norge og sker primært med henblik på raffinering.

Figur 4.9

Kvantumindeks og enhedsværdiindeks for udenrigshandel med råolie. 2004-2014

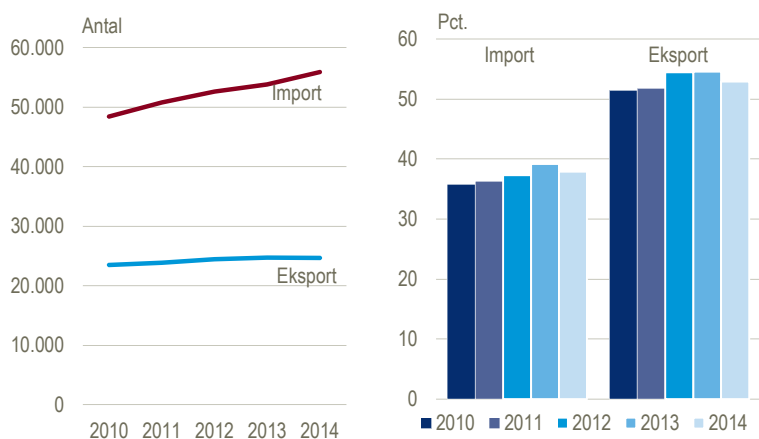
Kilde: Særkørsel.

4.1.3 Udenrigshandel med varer efter virksomhedskarakteristika

100 virksomheder står for halvdelen af eksporten

Ca. 25.000 virksomheder i Danmark eksporterer varer. Der er dog langt flere importerende virksomheder – omkring 56.000 virksomheder. Generelt har antallet af virksomheder med varehandel været nogenlunde stabilt i perioden efter finanskrisen. På trods af det høje antal virksomheder står de 100 største virksomheder målt på værdien af eksporten for lidt over 50 pct. af eksporten. Omvendt står de 100 største virksomheder målt på værdien af importen for lidt under 40 pct. af importen.

Figur 4.10 **Virksomheder med udenrigshandel.**
Antal virksomheder og de 100 største import/eksport-virksomheders andel af udenrigshandlen i Danmark

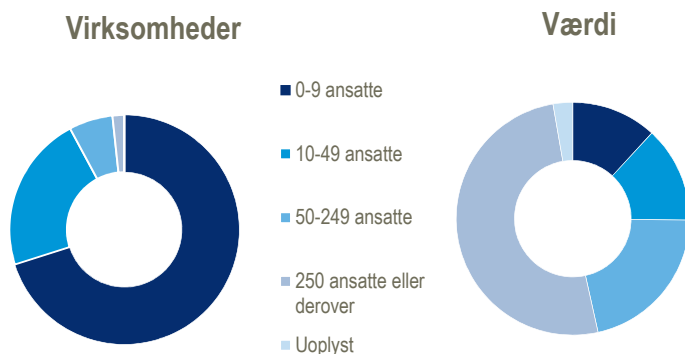

Kilde: www.statistikbanken.dk/DKTEC1.

Handlen er koncentreret på få store virksomheder

Størstedelen af den samlede udenrigshandel med varer er koncentreret på relativt få virksomheder, og eksporten er mere koncentreret end importen. Det kan illustreres på flere måder. De største virksomheder med flere end 250 ansatte udgør kun 1,6 pct. af alle eksportvirksomheder og 1 pct. af alle importvirksomheder, men stod for 51 pct. af eksporten og 37 pct. af importen.

Figur 4.11 **Vareeksporten fordelt på virksomhedsstørrelse.**
Antal virksomheder og værdi. 2013

Kilde: www.statistikbanken.dk/DKTEC1.

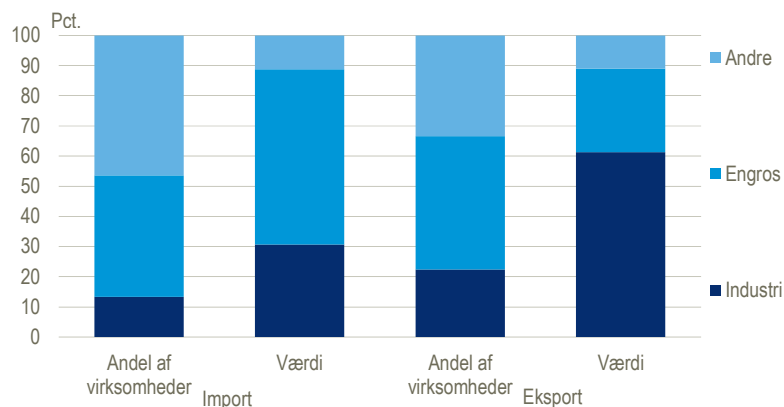
Industrien står for 61 pct. af eksporten

Opdeles udenrigshandlen med varer på brancher ses der tydelige forskelle i branchefordelingen mellem eksportvirksomheder og importvirksomheder. Generelt er der flest engrosvirksomheder med udenrigshandel. 44 pct. af eksportvirksomhederne og 40 af importvirksomhederne er engrosvirksomheder. Men målt på værdi domine-

rer industrien eksporten med 61 pct. af den samlede eksport på trods af, at de kun udgør 22 pct. af alle virksomheder med eksport. Til gengæld står engrosvirksomhederne for 58 pct. af importen mod kun 28 pct. af eksporten. Kun 13 pct. af virksomheder med import kommer fra industrien. De har dog tilsammen 31 pct. af importen.

Eksporten foretages altså i høj grad af virksomheder, der selv producerer varerne, mens importen i vidt omfang foretages med henblik på videresalg. Næsten en tredjedel af importen foretages dog som nævnt af industrivirksomheder, der primært importerer halvfabrikata, som skal indgå i den videre produktion af varer – hvoraf en stor del bliver eksporteret i den sidste ende.

Figur 4.12 Udenrigshandel fordelt på hovedbrancher. 2014

Kilde: www.statistikbanken.dk/DKTEC2.

Flest virksomheder eksporterer til Tyskland

De største samhandelspartnere inden for EU er Tyskland og Sverige - mere end 60 pct. af virksomhederne har samhandel med de pågældende lande. For lande uden for EU er de største samhandelspartnere USA og Kina. Fordelingen mellem landene har været ret stabil fra 2010 til 2014.

Tabel 4.7 Antal virksomheder med varehandel. Udvalgte lande og landegrupper

	Import		Eksport	
	2010	2014	2010	2014
	antal virksomheder			
EU	41 999	49 024	19 147	19 289
Tyskland	30 671	38 054	14 206	14 889
Sverige	24 983	30 384	12 933	12 853
Verden uden for EU.	21 557	23 763	13 541	15 036
USA	9 740	10 351	3 098	3 549
Kina	9 515	12 229	1 722	1 861

Kilde: www.statistikbanken.dk/DKTEC2.

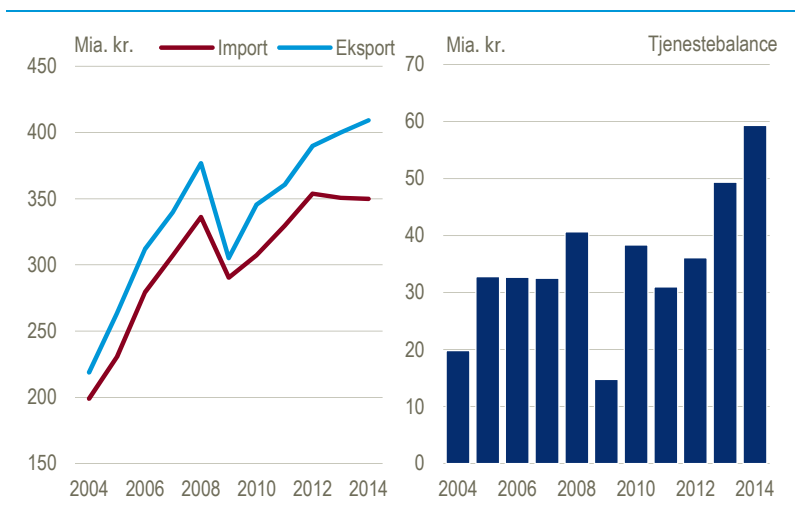
4.2 Udenrigshandel med tjenester

*Eksportstigning, men
lille fald i import*

I 2014 eksporterede Danmark tjenester for 409,2 mia. kr., mens importen af tjenester var på 349,9 mia. kr. I forhold til 2013 svarer det til en stigning i eksporten på 2,3 pct. og et lille fald i importen på 0,2 pct.

Både eksport og import af tjenester har været stigende indtil 2008. I 2009 faldt importen og især eksporten kraftigt som følge af krisen, hvilket førte til et stort fald i overskuddet på tjenestebalancen, fra 40,7 mia. kr. i 2008 til 14,7 mia. kr. i 2009. Efter 2009 har overskuddet igen været stigende og fra 2013 til 2014 steg overskuddet med 20,2 pct. til 59,3 mia. kr.

Figur 4.13 Udenrigshandel med tjenester. 2004-2014

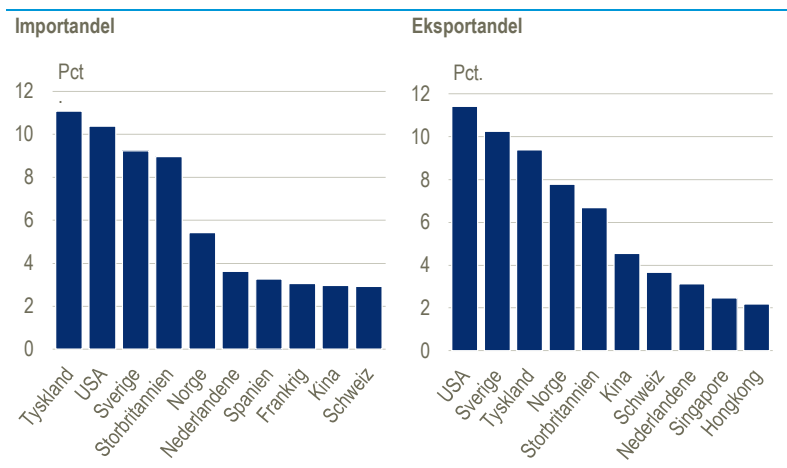
Kilde: www.statistikbanken.dk/BET6 og BB3.

4.2.1 Samhandelspartnere

Tjenestehandlens sammensætning

Ligesom med varer har Danmark udveksling af tjenester med mange forskellige lande. Figur 4.14 viser, at Danmarks vigtigste eksportmarked i 2014 var USA, hvilket især skyldes, at amerikanske kunder aftager mange tjenester inden for søtransport. Det forhold, at megen søtransport er knyttet til USA, er ikke nødvendigvis et udtryk for, at den fysiske søtransport foregår fra og til USA. Det afgørende i opgørelsen af tjenestehandlen er, at de danske rederier sejler for amerikanske kunder. På importsiden var Tyskland den vigtigste handelspartner i 2014. Søtransport er også i forhold til Tyskland en dominerende tjenestegruppe, men også rejser og vejtransport udgør en væsentlig del af den danske import af tjenester fra Tyskland.

Figur 4.14 Udenrigshandel med tjenester, top 10 partnerlande. 2014

Kilde: www.statistikbanken.dk/BB3.

For den samlede tjenestehandel er Tyskland og Sverige efter USA vores største samhandelspartnere. For disse to lande spiller søtransporten også en meget væsentlig rolle, men samhandlen med disse lande dækker en bred vifte af tjenester, såsom luft- og vejtransport, rejser og andre forretningstjenester. Generelt kan man konstatere, at når man ser bort fra søtransporten, spiller det geografiske nærmarked en væsentlig rolle for dansk tjenestehandel – præcis som det også er tilfældet med varehandlen.

Tabel 4.8 Udenrigshandel med tjenester, top 10 partnerlande. 2014

Land	Import			Land	Eksport		
	2014	Ændring	Andel		2014	Ændring	Andel
	mia. kr.	pct.			mia. kr.	pct.	
I alt	349,9	-0,2	100,0	I alt	409,2	2,3	100,0
Tyskland	38,8	-1,8	11,1	USA	46,8	2,0	11,4
USA	36,3	1,5	10,4	Sverige	42,0	-2,2	10,3
Sverige	32,3	-4,7	9,2	Tyskland	38,4	0,0	9,4
Storbritannien ..	31,4	2,2	9,0	Norge	31,9	-3,3	7,8
Norge	19,0	24,0	5,4	Storbritannien ..	27,4	16,0	6,7
Nederlandene ..	12,7	2,3	3,6	Kina	18,6	-8,4	4,5
Spanien	11,4	2,8	3,3	Schweiz	15,0	3,7	3,7
Frankrig	10,7	-24,3	3,1	Nederlandene ..	12,8	-5,6	3,1
Kina	10,4	3,4	3,0	Singapore	10,1	-8,9	2,5
Schweiz	10,2	2,0	2,9	Hongkong	9,0	39,0	2,2

Anm.: Ændring er i forhold til 2013, og andel er i forhold til den samlede eksport eller import.

Kilde: www.statistikbanken.dk/BB3.

Overskud over for Norge og USA, underskud over for Storbritannien

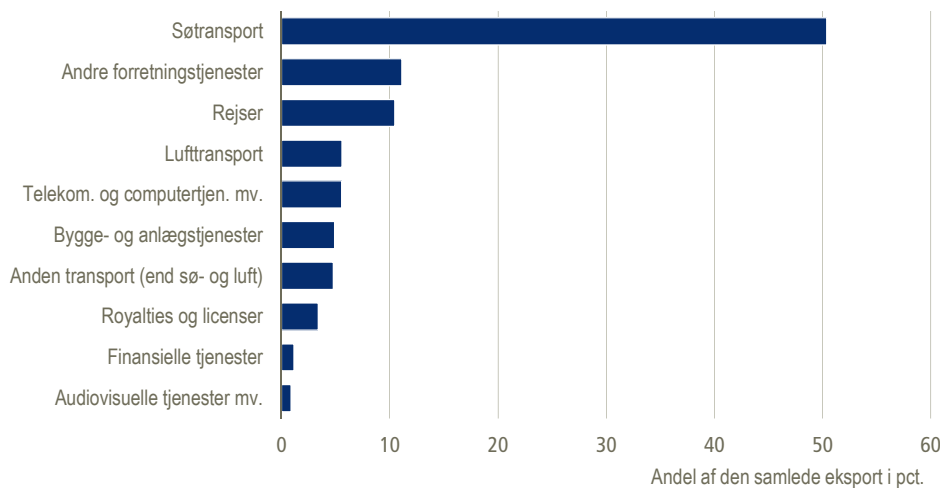
Det danske overskud på tjenestehandlen i 2014 på 59,3 mia. kr. skyldes især overskud over for Norge og USA på henholdsvis 12,9 mia. kr. og 10,4 mia. kr., mens handlen med Storbritannien og Frankrig gav underskud på henholdsvis 4,0 og 2,4 mia. kr. Overskuddet på handlen med Norge blev reduceret med 4,8 mia. kr., mens overskuddet på handlen med for Hongkong steg med 3,8 mia. kr.

4.2.2 Typer af tjenester i udenrigshandlen

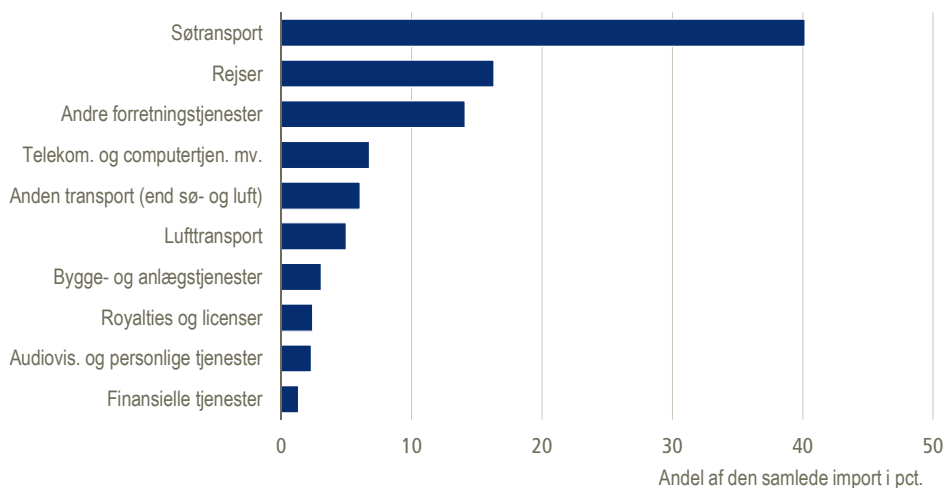
Søtransport dækker næsten halvdelen af tjenestehandlen

Søtransport er Danmarks suverænt vigtigste tjenestehandelsaktivitet. I 2014 kom halvdelen af Danmarks tjenesteeksport og 40 pct. af Danmarks tjenesteimport fra denne tjenestegruppe.

Figur 4.15 Eksport af tjenester fordelt på 10 største tjenestegrupper. 2014

Kilde: www.statistikbanken.dk/BB3.

Figur 4.16 Import af tjenester fordelt på 10 største tjenestegrupper. 2014

Kilde: www.statistikbanken.dk/BB3.

*Søtransport ikke
synonymt med
rederierne*

Søtransporttjenesterne udføres først og fremmest af rederierne, men man skal dog være opmærksom på, at det meget store overskud på denne tjenestetype ikke er synonymt med overskuddet i rederierne. For det første kan tjenester inden for søtransport foretages af andre aktører end rederier, bl.a. speditører og skibsmæglere. For det andet har rederier andre indtægter og udgifter end til søtransport. Det drejer sig bl.a. om løn til udenlandsk ansatte, udenlandske renteudgifter og -indtægter, operationel leasing, køb af forsikringstjenester mv. Dertil skal lægges køb og salg af skibe. Sidst, men ikke mindst, har

rederierne betydelige udgifter til bunkring (køb af brændstof) og proviantering i fremmede havne.

Andre vigtige tjenester

Ud over søtransport er de største poster på tjenestehandlen rejser, lufttransport og forretningstjenester. I forhold til søtransport udgør de relativt små andele af den samlede tjenestehandel, men i absolutte størrelser repræsenterer de betragtelige beløb i den samlede opgørelse.

Tabel 4.9 Eksport af tjenester fordelt på tjenestegrupper. 2014

Tjenestegruppe	Værdi	Ændring	Andel	
	2014	2014	2005	2014
	mia.kr		pct.	
I alt	409,2	2,3	100,0	100,0
Forarbejdningstjenester	1,5	83,5	0,3	0,4
Reparationstjenester	2,0	-57,6	0,4	0,5
Søtransport	206,1	3,2	48,9	50,4
Lufttransport	22,9	-1,9	6,2	5,6
Anden transport (end sø- og luft)	19,6	3,3	6,2	4,8
Post- og kurertjenester	0,6	20,0	0,3	0,1
Rejser	42,8	8,5	12,0	10,5
Bygge- og anlægstjenester	20,1	8,1	4,7	4,9
Forsikringstjenester	1,7	11,1	0,5	0,4
Finansielle tjenester	4,7	-8,9	0,8	1,1
Royalties og licenser	13,9	9,2	2,9	3,4
Telekom. og computertjenester mv.	22,8	6,6	4,7	5,6
Andre forretningstjenester	45,4	-5,9	11,0	11,1
Audiovisuelle tjenester samt personlige tjenester ..	3,7	6,0	0,5	0,9
Offentlige tjenester	1,6	-4,0	0,6	0,4

Anm: Ændring er i forhold til 2013, og andel er i forhold til den samlede eksport.

Kilde: www.statistikbanken.dk/BB3.

Søtransport bidrager mest til overskuddet på tjenestebalancen, mens rejser trækker ned

Af tabel 4.9 og 4.10 fremgår det endvidere, at eksporten af søtransport fra 2013 til 2014 er steget med 3,2 pct., mens importen er steget med 0,1 pct., og dermed steg overskuddet på søtransport i 2014. Overskuddet fra søtransport var på 65,6 mia. kr. i 2014, mens rejser trækker den anden vej med underskud på 14,3 mia. kr.

Tabel 4.10 **Import af tjenester fordelt på tjenestegrupper. 2014**

Tjenestegruppe	Værdi	Ændring	Andel	
	2014	2014	2005	2014
	mia.kr		pct.	
I alt	349,9	-0,2	100,0	100,0
Forarbejdningstjenester	2,0	-3,5	0,3	0,6
Reparationstjenester	3,0	-15,9	1,0	0,9
Søtransport	140,6	0,1	37,5	40,2
Luftransport	17,5	7,9	4,4	5,0
Anden transport (end sø- og luft)	21,2	6,8	5,6	6,1
Post- og kurertjenester	0,3	-29,8	0,2	0,1
Rejser	57,2	1,0	17,9	16,3
Bygge- og anlægstjenester	10,8	-29,5	4,0	3,1
Forsikringstjenester	2,4	-19,7	0,6	0,7
Finansielle tjenester	4,7	8,2	0,9	1,3
Royalties og licenser	8,5	-5,2	2,3	2,4
Telekom. og computertjenester mv.	23,7	13,3	6,0	6,8
Andre forretningsstjenester	49,4	-4,0	16,4	14,1
Audiovisuelle tjenester samt personlige tjenester ..	8,1	17,1	2,5	2,3
Offentlige tjenester	0,7	-8,1	0,3	0,2

Anm: Ændring er i forhold til 2013, og andel er i forhold til den samlede import.

Kilde: www.statistikbanken.dk/BB3.

5. Hvordan statistikken produceres

I dette kapitel gives et overblik over nogle af de vigtigste forhold bag produktionen af statistik over udenrigshandel med varer og tjenester samt betalingsbalancen i 2014. En mere detaljeret gennemgang kan findes i den elektroniske publikation [Udenrigshandel og betalingsbalance - Kilder og metoder 2014](#).

5.1 Udenrigshandel med varer

To kilder Danmarks udenrigshandelsstatistik med varer udarbejdes på baggrund af to hovedkilder: Intrastat, som dækker handel med EU-lande og Extrastat, som dækker handel med ikke-EU-lande.

Lovgivning Lovgrundlaget for statistikken er Lov om Danmarks Statistik samt en række EU-forordninger.

5.1.1 Indsamling og kontrol af oplysninger

Extrastat I Extrastat er de statistiske oplysninger en integreret del af de oplysninger, som virksomhederne afgiver til SKAT i forbindelse med told- og udførselsbehandling af de importerede og eksporterede varer. Danmarks Statistik modtager oplysningerne fra SKAT dagligt.

Intrastat Siden indførelsen af EU's indre marked i 1993, har Intrastat været anvendt til opgørelsen af udenrigshandlen med varer mellem EU-landene. Der indsamles kun de mest nødvendige oplysninger i Intrastat, hvilket er langt færre oplysninger end virksomhederne tidligere skulle angive på tolldokumentet.

I Intrastat er virksomheder med en lille årlig EU-handel fritaget for at indberette til statistikken. Fritagelsestærskelen fastsættes årligt og fastsættes således, at 93 pct. af importen og 97 pct. af eksporten er blevet indberettet til Intrastat. I 2014 var grænsen for indberetning af import og eksport henholdsvis 6,0 mio. kr. og 5,0 mio. kr. Fritagelsestærsklerne er uændret i 2014.

Den gruppe af virksomheder, der skal indberette til Intrastat, bestemmes bl.a. ud fra oplysninger om varekøb og -salg fra momsblankettens rubrikker om EU-handel (rubrik A og B).

Indberetninger til Intrastat foretages elektronisk via særlige programmer eller via en elektronisk blanket på internettet.

Kontrol af oplysninger Når oplysningerne er indsamlet kontrolleres de dels for, om de er indberettet på gyldige koder, og dels om de forekommer korrekte/sandsynlige. Handel indberettet på ugyldige koder medtages ikke i

statistikken, før de er rettet. I kontrollen for om en indberetning forekommer korrekt udtages poster, der markant afviger fra tidligere indberetninger (fx forskel i enhedspris). Der skelnes mellem fejl, som væsentligt vil påvirke statistikken, og fejl, som kun i mindre omfang vil påvirke statistikken. Væsentlige fejl bliver rettet hurtigt ved telefonisk kontakt til virksomheden, mens de øvrige indgår i statistikken, også mens undersøgelserne foretages.

5.1.2 Statistikens omfang

Opgørelsesmetode Udenrigshandlen kan principielt opgøres på grundlag af to forskellige principper, generalhandelsprincippet og specialhandelsprincippet.

Generalhandelsprincippet medtager alle varer, der passerer grænsen, såfremt der ikke gælder særlige regler. I importen indgår således alle importerede varer, herunder også varer, der er bestemt til senere genudførelse eller faktisk bliver genudført. Eksporten omfatter tilsvarende alle varer som udføres, uanset om varerne er fremstillet i landet, eller om de tidligere er importeret (genudførelse).

Specialhandelsprincippet omfatter ikke transaktioner mellem udlandet og danske toldoplæg. En vare, der importeres til et dansk toldoplag, indgår således ikke i opgørelsen af specialhandlen. Først når varen eventuelt fortoldes til dansk område, indgår den i statistikken.

Danske udenrigshandelstal offentliggjort af Danmarks Statistik opgøres efter generalhandelsprincippet, mens EU-kommissionens statistikkontor, Eurostat, offentliggør udenrigshandelsstatistik for medlemslandene efter et tillempet specialhandelsprincip.

Varer udeladt af statistikken En række varer indgår ikke i udenrigshandelsstatistikken. Det drejer sig bl.a. om varer der er omfattet af diplomatisk immunitet, varer der ikke er genstand for en erhvervsmæssig transaktion, eller varer der udveksles midlertidigt. Også handel med fx specialudviklet software er udeladt, men dette indgår i stedet i opgørelsen af tjenestehandlen.

Varer til forarbejdning Varer til og fra forarbejdning indgår i statistikken med deres fulde værdi. Forarbejdning forudsætter en egentlig videreforarbejdning, mens reparation blot genskaber en vares tidligere karakteristika. Reparationsvarer medtages ikke i udenrigshandelsstatistikken med varer (varer til og fra forarbejdning indgår ikke i betalingsbalancens varebegreb, jf. afsnit 5.2).

<i>Returvarer</i>	Returvarer medtages i udenrigshandel med varer med deres fulde værdi. Eksporterede varer, der returneres, medtages som import. Importerede varer, der returneres, medtages som eksport. Returvarer indgår ikke i betalingsbalancens varebegreb, jf. afsnit 5.2.
<i>Særlige varer og varebevægelser</i>	En række varer og varebevægelser opgøres efter særlige retningslinjer, bl.a. elektricitet, skibe og fly (se også <i>Udenrigshandel og betalingsbalance - Kilder og metoder 2014</i>).
<i>Opregning til 100 pct.</i>	Danmarks Statistik opregner handlen under tærskelgrænserne i Intra-stat ved hjælp af virksomhedernes angivelser i rubrik A og B på momsangivelsen til SKAT. Ud fra handelsmønstre for sammenlignelige virksomheder fordeles disse opregninger på vare/land-kombinationer og offentliggøres på lige fod med de indsamlede oplysninger. Endvidere opregnes for manglende indberetninger på baggrund af både virksomhedens tidligere indberetninger og deres momsoplysninger. Den offentliggjorte statistik udgør således den totale handel.

5.1.3 Den offentliggjorte statistik

Danmarks Statistik offentliggør månedligt statistik over udenrigshandlen med varer. De primære offentliggørelsesmedier er *Statistikbanken.dk* samt *Nyt fra Danmarks Statistik*.

Vareopdeling Udenrigshandelsstatistikken på det mest detaljerede niveau opgøres på grundlag af vareopdelingen i EU's Kombinerede Nomenklatur (KN) som består af knap 9.400 varekoder. Ved offentliggørelser anvendes desuden forskellige varegrupperinger.

Landefordeling I importen fra ikke-EU-lande benyttes oprindelseslandet, mens importen fra EU-lande opgøres efter hvilket land varen er afsendt fra. I eksporten benyttes kun bestemmelsesland.

Ved oprindelsesland forstås det land, i hvilket varen er fremstillet eller, hvis fremstillingen er foregået i to eller flere lande, det land, hvori den sidste egentlige forarbejdning har fundet sted. Ompakning, sortering eller blanding betragtes normalt ikke som forarbejdning.

Afsendelsesland er det land, hvorfra varerne er afsendt med Danmark som bestemmelsesland. Såfremt varen under transporten til Danmark har været genstand for opbevaring eller handelsmæssige transaktioner, der ikke vedrører varens transport, fx opmagasinering mv., er afsendelseslandet det sidste land, hvor sådan opbevaring eller transaktion har fundet sted.

Ved bestemmelsesland forstås det sidst kendte land, som varen på eksporttidspunktet sendes til.

Værdi-angivelser Værdien af udenrigshandlen offentliggøres som den såkaldte statistiske værdi. For importens vedkommende er det værdien af varen ved den danske grænse eller havn inklusiv de tjenesteomkostninger, der er forbundet med levering af varen frem til den danske grænse, især transportomkostninger og forsikring. Denne værdi kaldes Cif-værdi (*cost, insurance, and freight*).

For eksportens vedkommende er det ligeledes værdien af varen ved det danske udførselssted inklusiv de omkostninger, der er forbundet med at transportere varen fra eksportøren til udførselsstedet på den danske grænse eller havn. Denne værdi kaldes Fob-værdien (*free on board*).

I Extrastat fremgår den statistiske værdi af de indberettede oplysninger på tolldokumentet. I Intrastat skal virksomhederne indberette fakturaværdien af deres handel til Danmarks Statistik. Den indberettede fakturaværdi korrigeres derefter af Danmark Statistik, således at der offentliggøres en estimeret statistisk værdi.

Mængdeangivelser Mængden af de importerede og eksporterede varer opgøres på en hovedenhed og eventuelt på en supplerende enhed (fx styk eller liter). Hovedenheden er i langt de fleste tilfælde nettovægt (uden emballage) angivet i kg. For alle varekoder med supplerende mængdeangivelse er angivelsen af nettovægt frivillig i Intrastat.

Hemmeligholdelser i den offentliggjorte statistik For enkelte varekoder sker der – af fortrolighedshensyn over for de indberettende virksomheders konkurrencesituation – indskrænkning i offentliggørelsen af oplysninger. En fortegnelse over varekoder omfattet af dette i 2014 findes i *Udenrigshandel og betalingsbalance - Kilder og metoder 2014*. Ved udgangen af 2014 var 37 KN-varekoder i importen og 91 i eksporten berørt af hemmeligholdelse. I alt 128 KN-varekoder var berørt. Disse tal indgår kun i udenrigshandelsstatistikken på aggregeret niveau. De hemmeligholdte varekoder udgjorde 1,2 pct. og 8,6 pct. af henholdsvis den samlede import og den samlede eksport i 2014.

Indeks i varehandlen Udviklingen i udenrigshandlen kan opdeles i ændringer i mængder og priser. Danmarks Statistik offentliggør kvantumindeks og enhedsværdiindeks for udenrigshandlen med varer.

Indekset for enhedsværdierne tilsigter at udtrykke den ændring i værdien af de importerede og eksporterede varer, der fremkaldes af prisændringer (ændringer i enhedsværdierne). Udover ændringer i værdien pr. enhed som følge af egentlige prisændringer påvirkes enhedsværdiindekset også af mængdeforskydninger mellem varerne samt af ændringer i kvaliteten af de enkelte varer.

Sigtet med kvantumindekset er at udtrykke den ændring i værdien af de importerede og eksporterede varer, der fremkaldes af mængdeændringer. Udover påvirkninger som følge af forøgelse eller reduktion af de omsatte mængder påvirkes indekset også af mængdeforskydninger mellem varerne.

Bytteforholdet beregnes som forholdet mellem enhedsværdiindekset i eksporten og enhedsværdiindekset i importen. Tal for bytteforholdet offentliggøres også af Danmarks Statistik.

5.1.4 Kvaliteten af statistikken

Offentliggørelsestider Danmarks Statistik offentliggør inden 40 dage efter udgangen af referencemånedens aggregerede tal for varehandel med EU-lande (udvalgte lande og overordnede varegrupperinger) og detaljerede tal for varehandel med ikke-EU-lande. Inden 70 dage offentliggøres desuden detaljeret statistik over EU-handlen. Dette er i overensstemmelse med EU-krav.

Revision Udenrigshandlen revideres hver måned og nye tal for tidligere måneder offentliggøres samtidig med tal for en ny måned. Ved offentliggørelsen i oktober afsluttes revisionen af det foregående år. Året efter i oktober revideres året igen, mens den endelige version af statistikken offentliggøres efter yderligere et år, samtidig med at nationalregnskabet for det pågældende år opgøres endeligt.

Kvaliteten af statistikken Ved de første offentliggørelser er tallene behæftet med nogen usikkerhed på grund af især Intrastat. Oplysningerne i Extrastat er generelt meget pålidelige allerede ved første offentliggørelse.

Især forsinkede eller manglende indberetninger er en kilde til usikkerhed i Intrastat. Danmarks Statistik opregner (og fordeler på vareländ kombinationer) for virksomhedernes manglende indberetninger. Særligt i de første måneder efter første offentliggørelse, erstattes disse estimer med faktiske indberetninger, hvilket bl.a. giver anledning til forskydning af handel mellem dels forskellige varer og dels mellem forskellige lande.

Beregningen af handlen for de mindste virksomheder under tærsklerne bidrager ligeledes til, at statistikken på det mest detaljerede niveau er forbundet med nogen usikkerhed.

5.2 Udenrigshandel med varer i betalingsbalancestatistikken

Både udenrigshandlen med varer og udenrigshandlen med tjenester indgår i opgørelsen af betalingsbalancestatistikken. Men det er kun

tjenestehandelsstatistikken, der opgøres specifikt efter principperne i betalingsbalancestatistikken. For varehandlens vedkommende er der i de internationale manualanbefalinger mindre forskelle mellem udenrigshandels- og betalingsbalancestatistikernes opgørelse af den internationale handel med varer.

For at kunne lægge varer og tjenester sammen – uden dobbeltregninger og mangler – er det derfor nødvendigt at foretage nogle korrektioner i udenrigshandelsstatistikens vareimport og -eksport.

Udenrigshandelsoplysningerne suppleres især med varer, der ikke passerer den danske grænse. I eksporten er det typisk varer, der sælges i udlandet efter forarbejdning i udlandet samt merchantingvarer (nettogevinsten ved køb og videresalg af varer i udlandet), mens importen suppleres med udgifter til varer, der ikke passerer dansk grænse, fx proviantering og bunkring i udenlandsk havn.

Derudover foretages der både indtægts- og udgiftskorrektioner for reparationer og returvarer, varer til byggeri og varer til og fra forarbejdning. Forarbejdning – og anden behandling af varer – betragtes som en tjeneste, og de tilhørende varebevægelser skal derfor ikke indgå i opgørelsen af betalingsbalancens varehandel. Ligeledes betragtes fx danske virksomheders bygge- og anlægsaktiviteter i udlandet som eksport af en tjeneste og varer, som medbringes fra Danmark skal ikke indgå i betalingsbalancens varehandel.

Sluttelig flyttes nogle udgifter fra varehandlen til tjenestehandlen, da en del af vareimportudgifterne efter betalingsbalancemanualen betragtes som tjenester i form af transport- og forsikringsudgifter.

Tabel 5.1 **Overgang fra en varehandelsopgørelse til betalingsbalanceopgørelse. 2014**

Udgifter (debet)		Indtægter (kredit)	
	mia. kr.		mia. kr.
Udenrigshandlens vareimport (cif)	558,1	Udenrigshandlens vareeksport (fob)	619,9
+ proviantering og bunkring	37,4	+ varer, der ikke krydser dansk grænse	23,0
- returvarer	6,6	- returvarer	6,6
- varer før og efter forarbejdning	6,3	- varer før og efter forarbejdning	5,0
- varer til byggeri	0,7	- varer til byggeri	4,0
+ andre varer	2,5	+ andre varer	0,1
= Betalingsbalancens vareimport (cif)	584,4	= Betalingsbalancens vareeksport (fob)	627,8
- fragt mv. på indførslen	15,1		
= Betalingsbalancens vareimport (fob)	569,3		

Kilde: www.dst.dk/bopdok.

5.3 Udenrigshandel med tjenester

Danmarks udenrigshandel med tjenester indsamles hovedsagligt ved en spørgeskemaundersøgelse, som suppleres med forskellige interne

og eksterne opgørelser og datasæt, fx til rejsekontoen. Spørgeskemaundersøgelsen er hovedsagligt rettet mod private virksomheder, mens de andre kilder supplerer med oplysninger om husholdninger og den offentlige sektor.

Transaktionerne indberettes som indtægter hhv. udgifter for den danske virksomhed og angives fordelt på tjenestearter og partnerland. Ved udarbejdelsen af statistikken over udenrigshandel med tjenester følges EU's forordning 184/2005 om opgørelse af betalingsbalancen.

5.3.1 Indsamling af oplysninger

Indberetninger

Der indsamles oplysninger månedligt fra de omkring 400 største virksomheder, mens omkring 1.300 virksomheder er udvalgt i en stikprøve til at indberette årligt. De månedlige indberetninger dækker omkring 80 pct. af tjenestehandlen, mens de ca. 1.300 årlige indberetninger, der i princippet repræsenterer over omkring 40.000 mindre og mellemstore virksomheder, dækker de resterende 20 pct. af tjenestehandlen.

Virksomhederne i stikprøven er stratificeret efter branche og størrelse for at sikre, at alle typer af tjenester og virksomheder bliver repræsenteret i statistikken.

I princippet skal en tjenestehandel knyttes til transaktionstidspunktet, hvilket betyder, at indrapporteringen er uafhængig af faktureringsdatoen, men i praksis er faktureringsdatoen dog det oftest benyttede periodiseringstidspunkt.

5.3.2 Tjenestegruppering

Manual-anbefalinger

Danmarks udenrigshandel med tjenester opgøres på grundlag af FN's tjenestehandelsnomenklatur EBOPS (Extended Balance of Payments Services Classification), som fremgår af den internationale tjenestehandelsmanual (Manual on Statistics of International Trade in Services, MSITS), der er udgivet af FN m.fl. i 2010. EBOPS er indbygget som nomenklatur i EU's forordning om betalingsbalance mv., jf. ovenfor.

EBOPS omfatter omkring 50 tjenesteposter, der kan aggregeres til forskellige niveauer. EBOPS er etableret navnlig for at imødekomme de krav om oplysninger om tjenestehandel, som følger af GATS (the General Agreement on Trade in Services).

5.3.3 Landefordeling

I indsamlingen af data om udenrigshandel med tjenester og i de supplerende kilder er handlen indberettet på samhandelsland. Udenrigshandlen med tjenester kan derfor opgøres med en geografisk fordeling, som i al væsentlighed svarer til den, der benyttes for udenrigshandel med varer.

Tjenestehandelsstatistikken viser dog ikke, i hvilket land tjenesten er endeligt anvendt, men alene det rent økonomiske mellemværende. Man kan således forestille sig, at en engelsk kunde betaler en dansk advokat for at bistå i en sag i Tyskland. Tjenesteydelsen (den juridiske bistand) foregår fysisk i Tyskland, men i økonomisk forstand foregår tjenestehandlen mellem Danmark og Storbritannien. Der findes ingen statistik over, hvor anvendelsen af tjenesteydelsen foregår. Det antages dog, bortset fra for transportydelser, at der er et stort sammenfald mellem kundens geografiske tilhørssted og det sted, hvor anvendelsen af den udførte tjenesteydelse finder sted.

6. Korttidsstatistik

Årlige udenrigshandelsstatistikker tilbage til 1836

Statistik om udenrigshandel med varer er blevet offentliggjort siden 1836. Så der kan i sagens natur ikke findes mange statistikker, der kan føres længere tilbage i tid. Det skyldes helt sikkert, at disse statistiske oplysninger har været yderst nyttige for myndighederne i deres bestræbelser på at vurdere landets vareforsyning samt ikke at forglemme toldgrundlaget.

Kvartalsstatistik fra 1865, og månedlige opgørelser fra 1910

Statistikkenes nødvendighed kan også aflæses af, at der meget hurtigt opstod et behov for at få statistiske data så hurtigt som muligt. Allerede i 1865 påbegyndtes offentliggørelser i Handelsstatistiske Meddelelser af den kvartalsvise udenrigshandelsomsætning. Denne udvikling blev yderligere udbygget fra og med 1910, hvor de første månedsopgørelser så dagens lys.

I dag også en konjunkturstatistik

I dag er statistikken over udenrigshandel med varer en vigtig konjunkturbelysende statistik, som med sine månedlige offentliggørelser er med til at belyse den aktuelle tilstand af dansk økonomi. Det samme er tilfældet for de månedlige offentliggørelser af betalingsbalancestatistikken og de kvartalsvise statistikker over udenrigshandel med tjenester. Men såvel års- som kvartals- og månedsstatistikkerne har deres styrker og deres svagheder.

Årsstatistikkenes styrker og svagheder

Årsstatistikkenes styrke er, at de er meget detaljerede, og at der har været tid til at kontrollere og validere de bagvedliggende indberetninger, der ligger til grund for statistikken. Derudover bliver materialet sandsynlighedsafstemt med øvrig økonomisk statistik og informationer. Ulempen er, at dette afstemnings- og kontrolarbejde tager tid at gennemføre, så den endelige årsopgørelse foreligger først sidst på det efterfølgende år.

Månedsstatistikkenes styrker og svagheder

Månedsstatistikkenes styrke ligger i, at man allerede 40 dage efter månedens afslutning har et relativt detaljeret overblik over hovedlinjerne i den danske udenrigshandel. Dermed giver de nyttig information til de politiske beslutningstagere om den seneste økonomiske udvikling. Svagheden i månedsstatistikkerne er, at det ikke er muligt at indsamle alle relevante oplysninger så hurtigt, hvilket gør det nødvendigt at opregne for de manglende informationer. Det er heller ikke muligt at kontrollere og validere alle indberettede oplysninger – om end der i de senere år, qua it-teknologien, er sket væsentlige forbedringer på dette område. Statistikkerne skal efter sagens natur tolkes med en vis forsigtighed ved første offentliggørelse, da erfaringen viser, at der efterfølgende sker en del revisioner – især på detaljeret niveau.

Kvartalsstatistikkenes anvendelsesområde

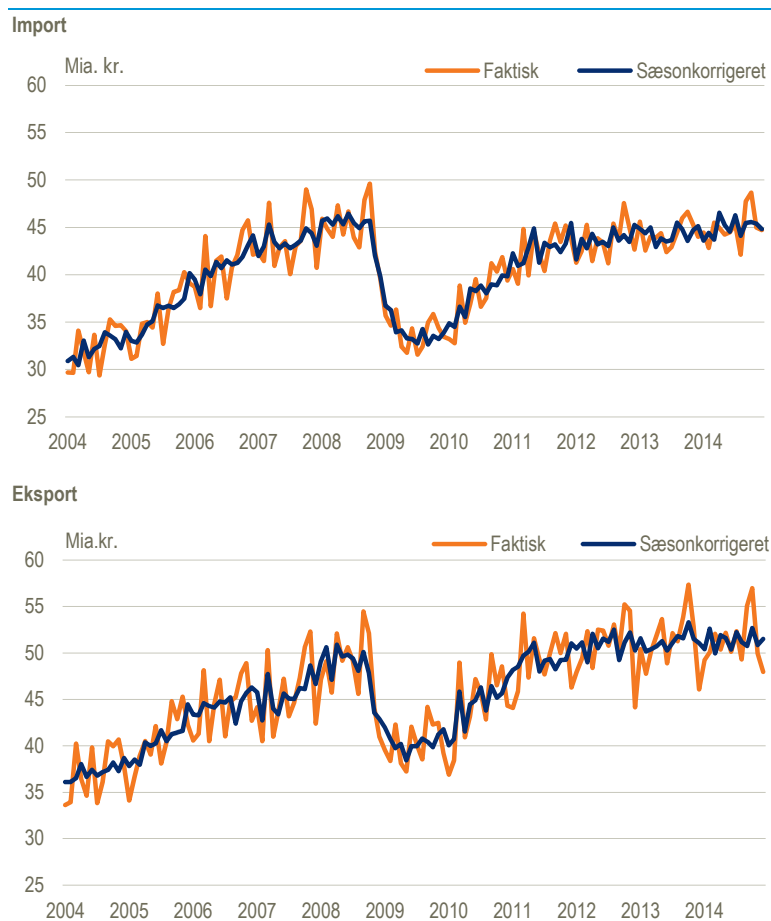
Lidt forenklet kan man sige, at kvartalsstatistikkerne indtager en mellemposition mellem års- og månedsstatistikkerne. De er meget detaljerede, og i forhold til månedsstatistikkerne er mange flere af de bagvedliggende informationer blevet kontrolleret og valideret – især for de måneder, der er ældst i kvartalet. Samtidig virker sammenlægning af tre måneders statistikker altid udjævnende på de tilfældige – og

ofte uforklarlige – månedsudsving, som alle statistikker indeholder. Dertil skal lægges, at kvartalsstatistikkerne meget ofte kan sammenlignes eller sammenstilles med anden økonomisk statistik – især nationalregnskabsstatistikkerne, som også offentliggøres kvartalsvis.

Sæsonkorrektion
udjævner
regelmæssige
periodiske udsving

For månedsstatistikernes vedkommende er der andre udsving end dem der kan henføres til tilfældige og uforklarlige udsving. Mange udenrigshandelsdata følger et sæsonmønster, som man ved hjælp af en sæsonkorrektion udjævner, således at det i princippet bliver den bagvedliggende konjunkturudvikling, der slår igennem i statistikken. Når man sæsonkorrigerer en statistik, vil fx en stigning i en måneds handelstal repræsentere en stigning *ud over* den stigning, man ville have kunnet forvente i den pågældende måned som følge af sæsonudsving. På samme vis vil en faktisk stigning i en måneds handelstal resultere i et fald i den sæsonkorrigerede statistikopgørelse, dersom den faktiske stigning *er mindre end* den *forventede* stigning i den pågældende måned som følge af sæsonudsving.

Figur 6.1 Faktisk og sæsonkorrigeret udenrigshandel med varer, 2004-2014

Anm.: Statikken er opgjort ekskl. skibe, fly og boreplatforme.

Kilde: www.statistikbanken.dk/UHV1.

Ingen sæsonkorrektion
på årsbasis

Det giver kun mening at sæsonkorrigere måneds- og kvartalsstatistikkerne, da sæsonudsvingene forventeligt skal svinge omkring nul på årsbasis.

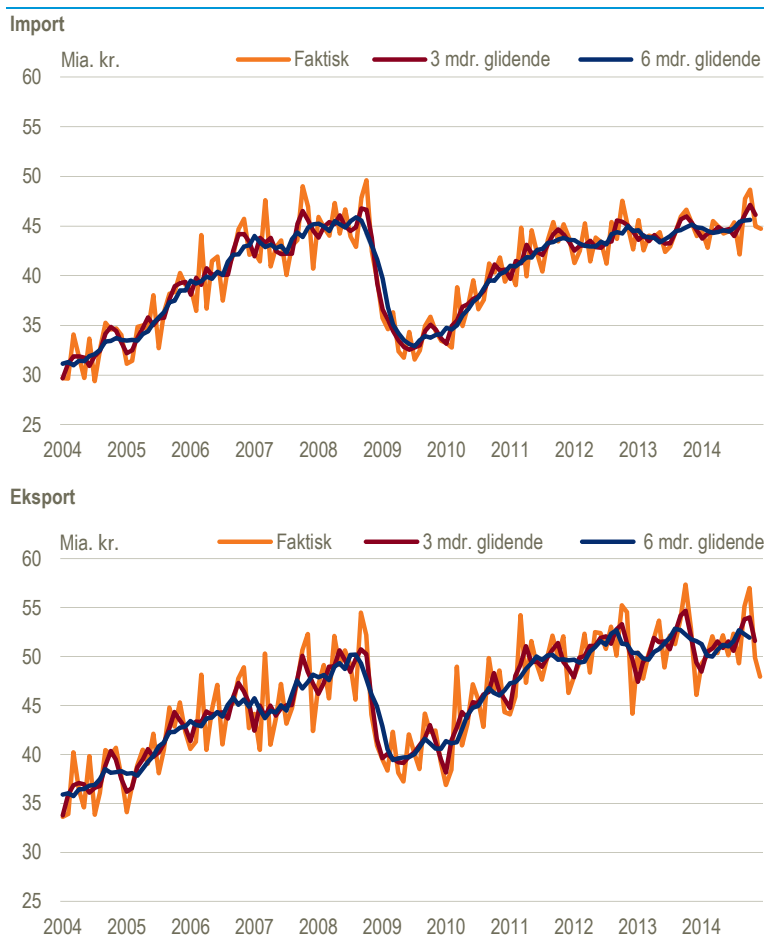
Korrektion for
skibe og fly

I udenrigshandelsstatistikken er der en mangeårig tradition for, at der også korrigeres for import- og eksport af skibe og fly, da disse meget store import- og eksportværdier har et meget aperiodisk handelsmønster, der kan være med til at forstyrre det bagvedliggende konjunkturbillede af den danske udenrigshandel.

Udjævning af
handelsmønstrene
er tydelige

Figur 6.1. viser grafisk, hvilken betydning sæsonkorrektionen har på udenrigshandelstallene. Det fremgår, at der sker en betydelig udjævning af tallene ved at foretage en sæsonkorrektion. Alligevel er der stadig små udsving i kurverne, hvilket bl.a. kan henføres til nogle såkaldte aperiodiske handelsmønstre, såsom periodeforskydninger i vareleverancerne, særligt store eller små leverancer osv. En del af udenrigshandlen kan slet og ret ikke indpasses i et typisk sæsonmønster.

Figur 6.2 Forskellige glidende gennemsnit af udenrigshandel med varer. 2004-2014

Anm.: Statistikken er opgjort ekskl. Skibe, fly og boreplatforme.

Kilde: www.statistikbanken.dk/UHV1.

*Simple
udjævninger
af udsvingene*

Man behøver ikke nødvendigvis at sæsonkorrigere udenrigshandelsstatistikken for at få et bedre overblik over konjunkturerne. For at kunne danne et lidt bedre billede af konjunkturerne kan man anvende nogle meget enkle metoder. En ofte benyttet metode er, at udarbejde et glidende gennemsnit af månedstallene. I figur 6.2 er dette vist ved et tre- og seks-måneders glidende gennemsnit (hhv. kvartals- og halvårsgennemsnit). I begge tilfælde bliver de mere eller mindre tilfældige udsving i handelstallene udjævnet, samtidig med at tallene er bedre egnede til sammenligninger med andre økonomiske informationer.

*Hele tiden nye og
opdaterede månedstal*

Man skal være opmærksom på, at der hele tiden kommer nye og reviderede tal for de seneste måneder. Den bedste – og mest aktuelle – måde at følge med på, er ved løbende at foretage opslag i www.statistikbanken.dk

*Lette opslag i
Statistikbanken*

Der er flere opslag, der umiddelbart er lige til at gå til, og hvor man løbende kan følge med i den seneste udvikling. Det gælder statistikbanktabellerne:

www.statistikbanken.dk/UHV1

www.statistikbanken.dk/UHV2

www.statistikbanken.dk/UHV3

www.statistikbanken.dk/UHT4S1

www.statistikbanken.dk/UHT4S2

www.statistikbanken.dk/BB1

www.statistikbanken.dk/BB2

www.statistikbanken.dk/BB3.

*Nyt fra
Danmarks Statistik*

Opdaterede og kommenterede tal for både varer og tjenester, samt for betalingsbalancen, kan også findes i *Nyt fra Danmarks Statistik*, hvor nye tal offentliggøres omkring den 9.-10. i hver måned.

7. Supplerende tabeller

Tabel 7.1 Danmarks betalingsbalance

	2010	2011	2012	2013	2014
	mia. kr.				
Indtægter	1 054,9	1 149,8	1 178,3	1 223,0	1 238,4
Varer (fob)	548,7	610,0	618,8	625,9	627,8
Tjenester	345,6	360,7	389,8	400,1	409,2
Forarbejdnings- og reparationstjenester	2,9	3,6	3,8	5,4	3,4
Transport	214,2	216,7	233,0	242,5	249,2
Søtransport	178,4	180,1	194,2	199,7	206,1
Lufttransport	18,6	19,5	20,9	23,4	22,9
Anden transport	17,2	17,1	17,9	19,4	20,1
Rejser	32,9	36,4	37,9	39,5	42,8
Øvrige tjenester	95,5	104,0	115,2	112,8	113,8
Aflønning af ansatte	5,2	6,2	6,8	7,7	7,7
Formueindkomst	134,2	149,8	138,1	163,4	167,6
Anden indkomst	7,4	7,3	7,3	7,4	7,5
Løbende overførsler	13,8	15,8	17,6	18,6	18,6
Udgifter	951,9	1 044,5	1 071,2	1 087,2	1 088,5
Varer (fob)	477,1	539,2	552,7	560,1	569,3
Tjenester	307,3	329,7	353,7	350,8	349,9
Forarbejdnings- og reparationstjenester	3,6	5,3	4,6	5,7	5,0
Transport	155,1	165,1	173,5	177,0	179,5
Søtransport	119,6	129,6	137,6	140,5	140,6
Lufttransport	16,7	17,2	15,6	16,2	17,5
Anden transport	18,7	18,3	20,2	20,3	21,5
Rejser	50,7	53,7	56,5	56,6	57,2
Øvrige tjenester	97,9	105,6	119,1	111,6	108,2
Aflønning af ansatte	15,9	16,9	17,3	17,2	17,8
Formueindkomst	98,0	104,3	89,1	97,3	94,0
Anden indkomst	3,3	3,2	3,0	2,9	3,0
Løbende overførsler	50,3	51,2	55,4	59,0	54,4
Overskud på løbende poster	103,0	105,3	107,1	135,8	149,9
Kapitaloverførsler mv. fra udlandet, netto	0,5	5,8	0,5	0,1	-0,3
Fordringserhvervelse, netto	103,5	111,0	107,6	135,9	149,6
Finansielle poster i alt	-6,2	103,7	99,0	75,4	131,2
Fejl og udeladelser	-109,7	-7,4	-8,6	-60,4	-18,4
	pct. af BNP				
Overskud på løbende poster	5,7	5,7	5,7	7,1	7,7

Kilde: www.statistikbanken.dk/BB3 og Danmarks Nationalbank.

Tabel 7.2 Aktiver og passiver over for udlandet (kapitalbalancen)

	2010	2011	2012	2013	2014
	mia.kr.				
Instrumenter					
Aktiver i alt	4 616,5	4 770,6	5 132,3	5 327,5	5 756,9
Aktiver i alt ekskl. reserveaktiver	4 184,3	4 279,1	4 620,5	4 847,7	5 298,9
Direkte investeringer	1 244,2	1 344,6	1 387,6	1 412,0	1 464,9
Porteføljelinvesteringer	1 819,9	1 786,0	2 085,6	2 205,3	2 665,4
Aktier mv	762,1	740,6	915,1	1 117,4	1 357,6
Obligationer mv	1 057,8	1 045,3	1 170,5	1 087,9	1 307,7
Finansielle derivater, netto	36,9	120,3	131,2	69,1	93,6
Andre investeringer	1 083,3	1 028,2	1 016,2	1 161,3	1 075,1
Reserveaktiver	432,2	491,5	511,8	479,8	458,0
Passiver i alt	4 384,3	4 258,0	4 448,1	4 608,8	4 856,4
Direkte investeringer	787,5	810,7	826,5	805,7	892,7
Porteføljelinvesteringer	1 960,3	1 920,3	2 120,6	2 296,8	2 638,7
Aktier mv	520,8	451,6	607,2	793,7	1 002,2
Obligationer mv	1 439,5	1 468,7	1 513,4	1 503,1	1 636,5
Andre investeringer	1 636,5	1 527,1	1 501,0	1 506,4	1 325,0
Sektorer					
Aktiver i alt	4 616,5	4 770,6	5 132,3	5 327,5	5 756,9
Private selskaber og husholdninger	3 011,2	3 174,5	3 520,1	3 644,2	4 101,9
Offentlig forvaltning og service	34,6	37,8	22,6	20,1	19,3
Monetære og finansielle institutioner	1 138,5	1 066,8	1 077,8	1 183,4	1 177,7
Danmarks Nationalbank	432,2	491,5	511,8	479,8	458,1
Passiver i alt	4 384,3	4 258,0	4 448,1	4 608,8	4 856,4
Private selskaber og husholdninger	1 875,6	1 800,9	1 956,0	2 034,3	2 326,0
Offentlig forvaltning og service	290,7	377,6	377,8	332,7	350,0
Monetære og finansielle institutioner	2 200,2	2 061,9	2 097,1	2 224,7	2 162,9
Danmarks Nationalbank	17,8	17,6	17,3	17,1	17,5
Nettoaktiver i alt (aktiver - passiver)	232,3	512,5	684,2	718,7	900,5
Private selskaber og husholdninger	1 135,6	1 373,6	1 564,1	1 609,9	1 775,8
Offentlig forvaltning og service	-256,0	-339,8	-355,2	-312,5	-330,7
Monetære og finansielle institutioner	-1 061,8	-995,1	-1 019,2	-1 041,3	-985,2
Danmarks Nationalbank	414,5	473,9	494,6	462,7	440,6
	pct. af BNP				
Nettoaktiver i alt	12,9	28,0	36,3	37,8	46,4

Kilde: Danmarks Nationalbank.

Tabel 7.3 Danmarks udenrigshandel med varer – oversigt

	2010	2011	2012	2013	2014
	mio. kr.				
Import i alt	467 473	519 487	528 678	544 438	558 097
Eksport i alt	538 321	601 298	613 324	620 002	620 529
Handelsbalance	70 848	81 811	84 646	75 564	62 432
Transaktionstyper					
EU-handel - import i alt	327 976	365 314	373 442	382 259	387 776
Ikke-EU-handel - import i alt	139 497	154 173	155 236	162 179	170 321
Toldindtægter	2 339	2 387	2 172	2 040	2 167
Branchefordelt udenrigshandel - import i alt	467 473	519 487	528 678	544 438	558 097
Råstofudvinding	1 688	1 442	1 639	1 727	1 597
Fremstillingsvirksomhed	112 642	138 912	148 245	151 534	146 014
Heraf: fremstilling af næringsmidler	22 660	39 750	47 477	52 413	46 620
kemisk industri	13 202	14 674	15 806	16 989	17 680
maskinindustri	12 890	15 233	16 478	15 787	16 014
El-, gas-, varme- og vandforsyning	4 898	6 964	1 192	298	273
Bygge og anlæg	1 450	1 721	1 602	1 518	1 672
Handel- og reparationsvirksomhed	242 310	254 622	255 926	256 539	260 592
Heraf: handel med biler mv.	26 654	31 756	29 247	31 069	33 320
Hoteller og restauranter	142	152	219	191	169
Transport mv.	7 361	8 304	11 036	10 294	9 963
Finansiering og forsikring	525	647	958	1 134	1 198
Fast ejendom og forretningsservice	13 103	14 283	17 380	15 488	15 369
Heraf: IT-Service	4 803	5 167	5 577	5 521	5 083
Øvrige	83 355	92 442	90 480	105 714	121 249
	indeks 1995 = 100				
Indeks - import					
Enhedsværdiindeks	118	122	123	120	120
Kvantumindeks	152	166	167	174	178

Kilde: www.statistikbanken.dk/BEC42 og særkørsel.

Tabel 7.3 (fortsat) Danmarks udenrigshandel med varer – oversigt

	2010	2011	2012	2013	2014
	mio. kr.				
Transaktionstyper					
EU-handel - eksport i alt	346 456	385 985	385 539	388 109	389 237
Ikke-EU-handel - eksport i alt	191 865	215 313	227 785	231 893	231 292
Eksportstøtte	134	31	12	1	0
Branchefordelt udenrigshandel - eksport i alt	538 321	601 298	613 324	620 002	620 529
Råstofudvinding	27 014	33 178	32 721	27 392	19 145
Fremstillingsvirksomhed	276 126	309 835	330 148	323 581	330 973
Heraf: fremstilling af næringsmidler	69 906	82 807	90 767	90 260	88 545
kemisk industri	47 251	50 416	58 311	60 729	63 193
maskinindustri	40 953	44 210	45 843	45 859	46 024
El-, gas-, varme- og vandforsyning	2 879	753	2 327	356	651
Bygge og anlæg	578	645	716	754	828
Handel og reparationsvirksomhed	150 214	156 288	156 341	162 362	155 248
Heraf: handel med biler mv.	6 602	8 129	8 015	7 551	7 180
Hoteller og restauranter	31	30	415	647	639
Transport mv.	3 075	3 802	3 110	3 887	4 340
Finansiering og forsikring	106	185	455	806	1 052
Fast ejendom og forretningsservice	14 417	15 917	18 707	20 316	21 085
Heraf: IT-Service	1 172	1 264	1 166	1 302	1 274
Øvrige	63 880	80 666	68 382	79 900	86 568
	indeks 1995 = 100				
Indeks - eksport					
Enhedsværdiindeks	122	127	130	128	124
Kvantumindeks	155	164	166	169	175
Bytteforholdet	103	104	105	107	104

 Kilde: www.statistikbanken.dk/KONJ42 og særkørsel.

Tabel 7.4 Udenrigshandel med varer fordelt på SITC-grupper

	Import		Eksport		Handelsbalance	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014
	mio. kr.					
I alt	544 438	558 097	620 002	620 529	75 564	62 432
0 Næringsmidler og levende dyr i alt	62 728	63 860	103 865	103 613	41 137	39 753
00 Levende dyr	337	364	6 980	7 510	6 643	7 146
01 Kød og kødvarer	9 691	9 890	31 004	29 530	21 313	19 640
02 Mejeriprodukter og fugleæg	4 710	4 881	15 298	15 448	10 589	10 567
03 Fisk, krebsdyr, bløddyr og varer deraf	12 478	13 568	18 032	18 862	5 554	5 294
04 Korn og kornvarer	5 476	5 034	6 617	6 565	1 141	1 531
05 Frugt og grøntsager	10 057	10 188	3 506	3 584	-6 551	-6 604
06 Sukker, sukkerprodukter og honning	1 954	2 019	2 229	2 285	275	266
07 Kaffe, te, kakao, chokolade, krydderier	4 035	4 108	1 461	1 477	-2 574	-2 631
08 Foderstoffer (undtagen umalet korn)	10 235	9 795	6 147	5 805	-4 088	-3 990
09 Diverse næringsmidler i.a.n.	3 755	4 014	12 590	12 548	8 836	8 533
1 Drikkevarer og tobak i alt	7 321	7 634	7 196	7 385	-126	-249
11 Drikkevarer	6 304	6 535	5 951	6 013	-354	-521
12 Tobak og tobaksvarer	1 017	1 099	1 245	1 371	228	272
2 Råstoffer, ikke spiselige i alt	17 425	18 656	30 622	26 779	13 196	8 123
21 Huder, skind og pelsskind, uberedte	2 803	3 556	13 235	8 236	10 432	4 680
22 Olieholdige frø og frugter	1 199	1 252	676	589	-523	-663
23 Gummi, rå, herunder syntetisk og regenereret	257	245	99	115	-158	-130
24 Træ og kork	5 611	5 879	1 040	1 185	-4 571	-4 694
25 Papirmasse og papiraffald	322	346	608	635	286	289
26 Tekstilfibre og affald	290	360	1 247	1 318	957	958
27 Gødningstoffer og mineraler, rå	1 328	1 305	952	1 029	-376	-276
28 Malme og metalaffald	724	654	4 347	5 421	3 623	4 767
29 Animalske og vegetabiliske materialer, rå, i.a.n.	4 891	5 060	8 417	8 252	3 526	3 192
3 Mineral. brændsels- og smørestoffer i alt	60 408	49 671	58 776	45 608	-1 632	-4 063
32 Kul, koks og briketter	2 490	2 197	57	92	-2 433	-2 105
33 Rå mineralolier og produkter deraf	52 642	44 286	50 939	39 174	-1 703	-5 112
34 Gas	2 488	738	5 167	4 396	2 679	3 658
35 Elektrisk strøm	2 789	2 449	2 614	1 946	-175	-504
4 Anim. og veg. olier, fedtstoffer, voks i alt	4 238	4 240	3 710	3 917	-528	-322
41 Animalske olier og fedtstoffer	1 323	1 490	2 091	1 905	767	415
42 Veg. olier og fedtstoffer, rå el. delvis bearb.	2 100	1 971	1 390	1 835	-711	-136
43 Anim. el. veg. olier mv. bearbejdede; voks	814	779	230	177	-584	-602
5 Kemikalier og kemiske produkter i alt	67 274	69 794	110 808	115 090	43 534	45 297
51 Organiske kemikalier	6 379	6 443	8 884	9 333	2 505	2 890
52 Uorganiske kemikalier	2 732	2 642	873	823	-1 858	-1 819
53 Farve- og garvestoffer	3 355	3 447	3 318	3 279	-37	-168
54 Medicinske og farmaceutiske produkter	25 816	27 011	71 043	73 551	45 227	46 541
55 Flygtige olier, parfume, toilet- og rensemidler	5 220	5 565	4 931	5 211	-289	-354
56 Gødningstoffer, bearbejdede	1 994	2 017	546	520	-1 448	-1 496
57 Plast, ubearbejdet	8 963	9 391	1 873	1 971	-7 091	-7 420
58 Plast, bearbejdet	6 082	6 383	5 202	5 279	-881	-1 103
59 Kemiske materialer og produkter i.a.n.	6 733	6 895	14 139	15 123	7 406	8 228

Kilde: www.statistikbanken.dk/SITC2R4Y.

Tabel 7.4 (fortsat) Udenrigshandel med varer fordelt på SITC-grupper

	Import		Eksport		Handelsbalance	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014
	mio. kr.					
6 Bearb.varer,hovedsagelig halvfabrikata i alt	71 865	74 916	55 146	55 686	-16 719	-19 230
61 Læder og lædervarer i.a.n.; beredte pelsskind	464	454	592	645	128	190
62 Gummi, bearbejdet, i.a.n.	3 791	3 867	1 562	1 572	-2 229	-2 295
63 Træ- og korkvarer, undt. møbler	4 865	5 387	3 793	3 871	-1 072	-1 516
64 Papir, pap; varer af papir, pap og papirmasse	9 634	9 597	5 147	5 363	-4 487	-4 233
65 Tekstilgarn, tekstilstof og tekstilvarer	6 994	7 420	6 136	6 486	-858	-934
66 Varer af ikke-metalliske mineraler i.a.n.	6 708	7 778	5 599	6 106	-1 109	-1 672
67 Jern og stål	15 243	15 633	7 682	7 621	-7 561	-8 012
68 Ikke jernholdige metaller	5 991	6 362	2 990	3 246	-3 001	-3 116
69 Metalvarer i.a.n.	18 175	18 418	21 644	20 776	3 468	2 358
7 Maskiner og transportmidler i alt	164 734	174 202	151 974	164 259	-12 759	-9 943
71 Kraftmaskiner og motorer	9 698	8 307	28 055	35 037	18 357	26 730
72 Specialmaskiner til forskellige industrier	13 843	14 392	19 198	20 228	5 355	5 837
73 Maskiner til metalbearbejdning	1 269	1 330	1 035	1 077	-234	-253
74 Maskiner og -tilbehør til industrien i.a.n.	26 939	28 412	40 983	42 759	14 044	14 347
75 Kontormaskiner; databehandlingsmaskiner	18 144	17 907	8 709	9 045	-9 434	-8 863
76 App. til telekomm., lydoptagelse/gengivelse	19 771	19 995	10 722	11 807	-9 050	-8 188
77 Elektriske maskiner og app. i.a.n., tilbehør	26 877	27 010	22 298	23 202	-4 579	-3 807
78 Køretøjer	33 389	36 696	14 322	14 306	-19 068	-22 390
79 Andre transportmidler	14 803	20 154	6 652	6 798	-8 151	-13 356
8 Bearbejdede varer i.a.n. i alt	81 410	88 356	85 850	90 096	4 440	1 740
81 Bygge-, sanitets-, varme- og belysningsartikler	3 485	3 981	2 869	3 530	-616	-452
82 Møbler og dele dertil	8 803	9 534	12 767	13 503	3 964	3 968
83 Rejseartikler, kuffertyr, tasker o.l.	1 660	1 555	750	765	-910	-790
84 Beklædningsgenstande og -tilbehør	25 780	29 216	22 703	24 776	-3 076	-4 440
85 Fodtøj	5 463	5 980	3 728	3 925	-1 736	-2 055
87 Tekniske og videnskabelige instrumenter i.a.n.	10 323	10 716	15 324	15 549	5 001	4 833
88 Fotografiske og optiske artikler i.a.n.; ure	2 774	2 734	1 597	1 738	-1 177	-997
89 Diverse forarbejdede varer i.a.n.	23 123	24 639	26 111	26 311	2 989	1 671
9 Diverse varer og transaktioner i.a.n. i alt	7 034	6 767	12 055	8 094	5 021	1 327
93 Varer, ikke klassificeret efter art	6 909	6 662	11 781	7 916	4 873	1 255
96 Mønter	27	27	-	-	-27	-27
97 Guld, ubearbejdet, halvfabrikata og affald	98	78	274	178	176	99

Kilde: www.statistikbanken.dk/SITC2R4Y.

Tabel 7.5 Udenrigshandel med varer og tjenester fordelt på landegrupper

	Varer		Tjenester		Varer og tjenester	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014
Import:	mio. kr.					
Alle lande¹	544 438	558 097	350 757	349 916	910 836	919 210
EU-28	382 259	387 776	189 969	187 751	580 437	578 900
ØMU-lande	250 452	253 358	116 042	113 614	374 152	372 619
EFTA	38 523	36 200	26 758	30 494	63 628	65 199
OECD	444 563	455 956	264 234	263 910	719 280	726 400
G8	204 667	206 860	137 685	132 079	350 667	345 112
BRIK	53 489	56 531	19 526	20 185	68 603	72 269
Europa	436 808	439 886	225 386	227 574	668 594	669 094
Afrika	7 463	5 105	15 447	16 729	22 829	21 718
Nordamerika	18 282	20 422	39 050	39 620	61 614	64 834
Syd- og Mellemamerika	9 083	10 273	13 353	12 043	22 026	22 068
Asien	71 221	81 218	53 390	49 465	130 145	135 838
Oceanien	1 580	1 193	3 950	4 255	5 448	5 429
Eksport:	mio.kr.					
Alle lande¹	620 002	620 529	400 103	409 249	1 025 968	1 037 005
EU-28	388 109	389 237	176 102	183 110	570 600	578 841
ØMU-lande	223 105	232 471	100 967	103 809	334 713	345 756
EFTA	50 118	51 388	48 327	49 333	98 794	100 341
OECD	504 472	512 528	295 040	303 046	805 657	822 794
G8	254 098	261 949	138 641	142 303	399 525	412 269
BRIK	40 879	38 410	38 684	35 367	78 847	73 923
Europa	461 686	460 937	234 732	242 096	703 631	709 372
Afrika	10 324	9 070	9 226	9 883	20 185	19 674
Nordamerika	46 879	49 764	50 604	51 586	97 094	102 322
Syd- og Mellemamerika	17 378	14 507	16 564	17 329	33 386	31 991
Asien	73 817	76 118	80 566	79 673	155 824	156 976
Oceanien	6 954	7 691	7 325	7 306	14 761	15 295
Balance:	mio.kr.					
Alle lande¹	75 564	62 432	49 346	59 332	115 131	117 795
EU-28	5 851	1 461	-13 868	-4 641	-9 838	-59
ØMU-lande	-27 346	-20 887	-15 075	-9 804	-39 439	-26 861
EFTA	11 595	15 188	21 568	18 837	35 165	35 140
OECD	59 909	56 573	30 806	39 136	86 377	96 393
G8	49 431	55 089	956	10 224	48 858	67 157
BRIK	-12 610	-18 121	19 158	15 182	10 244	1 654
Europa	24 878	21 051	9 346	14 522	35 037	40 278
Afrika	2 861	3 966	-6 221	-6 846	-2 643	-2 044
Nordamerika	28 597	29 342	11 554	11 967	35 481	37 489
Syd- og Mellemamerika	8 295	4 234	3 210	5 287	11 359	9 924
Asien	2 596	-5 100	27 176	30 207	25 679	21 137
Oceanien	5 374	6 498	3 376	3 052	9 314	9 868

Anm.: Varer er opgjort efter udenrigshandlens princip. Tjenester og Varer og tjenester er opgjort efter betalingsbalancens princip. Jvf. afsnit 5.2

Kilde: www.statistikbanken.dk/SITC2R4Y og BB3.

¹ Inkl. Internationale organisationer og ufordelt handel.

Tabel 7.6 Udenrigshandel med varer fordelt på EU-lande

	Import		Eksport		Handelsbalance	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014
	mio. kr.					
EU-28	382 259	387 776	388 109	389 237	5 851	1 461
Belgien	16 236	16 938	10 096	9 957	-6 140	-6 982
Bulgarien	688	695	577	748	-111	52
Cypern	187	82	352	305	165	223
Estland	1 979	2 188	1 519	1 661	-460	-527
Finland	8 931	7 541	17 591	17 175	8 660	9 635
Frankrig	16 242	17 169	19 885	22 379	3 643	5 210
Grækenland	980	876	2 712	3 082	1 732	2 206
Irland	6 642	6 478	5 745	4 450	-897	-2 029
Italien	19 124	20 438	14 541	14 532	-4 582	-5 906
Kroatien	221	163	803	511	583	348
Lettland	3 031	2 946	1 778	1 955	-1 253	-992
Litauen	3 241	3 622	2 828	2 698	-413	-924
Luxembourg	948	1 135	287	286	-661	-849
Malta	361	279	583	208	222	-71
Nederlandene	40 541	42 364	28 810	25 711	-11 730	-16 653
Polen	18 338	18 387	15 542	16 796	-2 796	-1 591
Portugal	2 415	2 377	1 829	2 008	-587	-369
Rumænien	1 476	1 534	2 544	2 070	1 068	536
Slovakiet	2 494	2 436	1 618	1 714	-876	-722
Slovenien	1 497	1 421	522	574	-975	-847
Spanien	8 566	8 476	10 865	12 441	2 298	3 965
Storbritannien	28 476	26 579	52 765	48 202	24 289	21 623
Sverige	67 437	68 440	76 940	74 589	9 503	6 149
Tjekkiet	7 467	10 232	5 535	5 615	-1 933	-4 617
Tyskland	115 147	115 058	100 393	109 985	-14 754	-5 073
Ungarn	4 463	4 765	3 461	4 316	-1 001	-449
Østrig	5 131	5 156	3 980	4 048	-1 151	-1 107
Uoplyst land EU	1	-	4 009	1 221	4 008	1 221

Kilde: www.statistikbanken.dk/SITC2R4Y.

Tabel 7.7 Udenrigshandel med varer fordelt på udvalgte lande udenfor EU

	Import		Eksport		Handelsbalance	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014
	mio. kr.					
Argentina	1 855	2 085	918	847	-937	-1 238
Australien	1 048	600	6 042	5 175	4 993	4 575
Brasilien	3 398	3 471	7 385	5 477	3 987	2 006
Canada	2 451	2 002	4 019	4 449	1 567	2 447
Forenede Arabiske Emirater	958	789	2 466	2 803	1 508	2 013
Færøerne	1 024	1 085	2 774	2 657	1 750	1 571
Grønland	2 671	2 671	3 161	2 998	490	327
Hongkong	714	769	11 755	7 044	11 041	6 275
Indien	4 555	4 972	2 209	2 406	-2 346	-2 566
Indonesien	1 691	1 577	1 022	906	-669	-672
Japan	2 072	2 240	10 947	11 376	8 876	9 136
Kina	37 541	40 463	19 437	21 817	-18 105	-18 646
Malaysia	1 270	1 428	1 272	1 244	2	-184
Norge	33 013	31 293	42 115	42 365	9 101	11 071
Rusland	7 995	7 625	11 848	8 710	3 853	1 085
Schweiz	4 655	4 357	5 498	6 222	843	1 866
Sydafrika	553	638	2 348	1 787	1 795	1 150
Sydkorea	6 037	11 656	4 413	5 219	-1 624	-6 437
Taiwan	2 512	2 634	1 588	2 171	-924	-463
Thailand	2 221	2 354	1 357	1 388	-863	-966
USA	13 160	15 749	39 699	42 316	26 539	26 567

 Kilde: www.statistikbanken.dk/SITC2R4Y.

Tabel 7.8 Udenrigshandel med varer, kvantumindeks

	2010	2011	2012	2013	2014
	indeks 1995=100				
Hele importen¹	152	166	167	174	178
Varer fortrinsvis til direkte anvendelse i landbrug og gartneri	114	143	147	156	153
Varer fortrinsvis til direkte anvendelse i bygge- og anlægsvirksomhed	163	183	186	179	182
Varer fortrinsvis til direkte anvendelse i øvrige byerhverv	128	140	143	148	151
Brændselsstoffer, smørestoffer, elektricitet	110	125	120	139	124
Maskiner og andet kapitaludstyr (undt. bore- og produktionsplatforme)	166	187	196	207	211
Transportmidler (undt. skibe og fly)	120	152	147	152	157
Varer fortrinsvis til direkte forbrug	202	209	211	216	227
Hele eksporten^{1,2}	155	164	166	169	175
Animalske landbrugsprodukter	136	141	141	140	144
Vegetabiliske landbrugsprodukter	95	103	102	104	102
Kød- og mælkekonserves	94	96	94	91	87
Industriprodukter (undt. kød- og mælkekonserves, skibe mv.)	174	190	191	196	208
Fisk, krebsdyr og bløddyr	90	90	90	100	105
Rå pelsskind	218	211	219	216	236
Brændselsstoffer, smørestoffer, elektricitet	138	129	145	136	114

¹ Skibe, fly, bore- og produktionsplatforme samt fortrolige forsendelser (forsvarsmateriel mv.) og varer ikke klassificeret efter art er ikke medtaget i beregningerne. Kilde: www.statistikbanken.dk/BEC42 og [KONJ42](http://www.statistikbanken.dk/KONJ42).

² Ved beregning af indeks for eksporten samt bytteforholdet er eksportværdien ikke korrigeret for restitutioner og udligningsbeløb, der udbetales eller opkræves af fødevarerministeriets EU-direktorat.

Tabel 7.9 Udenrigshandel med varer, enhedsværdiindeks

	2010	2011	2012	2013	2014
	indeks 1995=100				
Hele importen	118	122	123	120	120
Varer fortrinsvis til direkte anvendelse i landbrug og gartneri	145	134	147	143	142
Varer fortrinsvis til direkte anvendelse i bygge- og anlægsvirksomhed	105	104	104	103	106
Varer fortrinsvis til direkte anvendelse i øvrige byerhverv	111	113	113	110	109
Brændselsstoffer, smørestoffer, elektricitet	327	408	426	401	366
Maskiner og andet kapitaludstyr (undt. bore- og produktionsplatforme)	104	105	107	101	101
Transportmidler (undt. skibe og fly)	109	111	107	107	115
Varer fortrinsvis til direkte forbrug	109	111	112	112	114
Hele eksporten	122	127	130	128	124
Animalske landbrugsprodukter	106	109	117	118	113
Vegetabiliske landbrugsprodukter	128	134	132	131	127
Kød- og mælkekonserves	127	134	135	142	142
Industriprodukter (undt. kød- og mælkekonserves, skibe mv.)	107	107	109	108	107
Fisk, krebsdyr og bløddyr	129	136	138	138	139
Rå pelsskind	180	218	267	319	179
Brændselsstoffer, smørestoffer, elektricitet	414	529	515	497	457

Kilde: www.statistikbanken.dk/BEC42 og [KONJ42](http://www.statistikbanken.dk/KONJ42).

Tabel 7.10 Udenrigshandel med varer, bytteforholdet

	2010	2011	2012	2013	2014
	indeks 1995=100				
Enhedsværdiindeks for eksporten	122	127	130	128	124
Enhedsværdiindeks for importen	118	122	123	120	120
Bytteforholdet	103	104	105	107	104

Kilde: www.statistikbanken.dk/BEC42, KONJ42 og BYT22.

Tabel 7.11 Danmarks markedsandel i udvalgte landes og landegrupperes vareimport

	2010	2011	2012	2013	2014
	andel i pct.				
Frankrig	0,70	0,64	0,58	0,58	0,61
Italien	0,58	0,55	0,58	0,56	0,57
Nederlandene	0,74	0,81	0,79	0,94	0,80
Norge	6,21	6,32	6,21	6,09	6,11
Polen	1,34	1,42	1,29	1,33	1,34
Rusland	0,74	0,67	0,65	0,69	0,88
Storbritannien	1,06	1,42	1,32	1,25	1,07
Sverige	8,27	8,12	8,42	8,07	7,30
Tyskland	1,48	1,44	1,39	1,45	1,47
Japan	0,33	0,28	0,27	0,25	0,26
Kina	0,19	0,16	0,16	0,17	0,21
USA	0,31	0,31	0,30	0,29	0,32
EU-15	1,16	1,19	1,16	1,17	1,12
EU-28	1,13	1,15	1,11	1,14	1,09
OECD	0,78	0,78	0,72	0,72	0,72
BRIK	0,25	0,23	0,22	0,23	0,27

Anm.: Andel = 100 x vareimport fra Danmark / total vareimport.

Kilde: Databankerne COMEXT fra EUROSTAT og COMTRADE fra FN.

Tabel 7.12 Forsyningsbalance for varer

	Dansk produktion	Import	Tilgang	Eksport	Indenlandsk forsyning
	mio. kr.				
2011 i alt (ekskl. skibe, fly mv.)	596 577	513 085	1 109 662	590 551	519 111
Næringsmidler og levende dyr	110 063	56 183	166 246	97 055	69 191
Drikkevarer og tobak	12 416	6 519	18 936	5 860	13 075
Råstoffer, ikke spiselige (undt brændsel)	7 887	16 357	24 244	27 587	-3 343
Mineral. brændsels- og smørestoffer o l.	105 334	55 514	160 848	59 667	101 181
Anim. og veg. olier, fedtstoffer og voks	4 336	4 178	8 514	3 673	4 841
Kemikalier og kemiske produkter	91 887	59 422	151 309	94 920	56 388
Bearb. varer, hovedsagelig halvfabrikata	70 801	75 341	146 141	57 387	88 755
Maskiner og transportmidler	118 371	148 155	266 526	141 154	125 372
Bearbejdede, varer i.a.n.	75 482	84 149	159 631	91 925	67 705
Diverse varer og transaktioner i.a.n.	0	7 267	7 267	11 322	-4 055
2012 i alt (ekskl. skibe, fly mv.)	617 456	523 273	1 140 729	610 787	529 942
Næringsmidler og levende dyr	110 628	59 034	169 662	101 142	68 520
Drikkevarer og tobak	12 536	6 607	19 143	6 345	12 798
Råstoffer, ikke spiselige (undt brændsel)	7 970	15 993	23 963	28 800	-4 837
Mineral. brændsels- og smørestoffer o l.	108 319	55 617	163 935	64 975	98 960
Anim. og veg. olier, fedtstoffer og voks	4 458	4 936	9 394	3 954	5 439
Kemikalier og kemiske produkter	101 995	64 155	166 150	104 857	61 293
Bearb. varer, hovedsagelig halvfabrikata	67 533	74 157	141 690	55 210	86 481
Maskiner og transportmidler	125 535	151 946	277 481	144 705	132 775
Bearbejdede, varer i.a.n.	78 481	83 898	162 379	89 757	72 622
Diverse varer og transaktioner i.a.n.	2	6 930	6 931	11 041	-4 109
2013 i alt (ekskl. skibe, fly mv.)	615 379	532 176	1 147 555	616 260	531 294
Næringsmidler og levende dyr	116 208	62 728	178 936	103 865	75 071
Drikkevarer og tobak	12 954	7 321	20 275	7 196	13 079
Råstoffer, ikke spiselige (undt brændsel)	8 262	17 426	25 688	30 622	-4 934
Mineral. brændsels- og smørestoffer o l.	99 489	60 408	159 897	58 776	101 121
Anim. og veg. olier, fedtstoffer og voks	4 507	4 238	8 745	3 710	5 034
Kemikalier og kemiske produkter	104 532	67 274	171 806	110 808	60 998
Bearb. varer, hovedsagelig halvfabrikata	67 642	71 865	139 507	55 146	84 362
Maskiner og transportmidler	121 677	152 472	274 148	148 232	125 916
Bearbejdede, varer i.a.n.	80 107	81 410	161 517	85 850	75 667
Diverse varer og transaktioner i.a.n.	1	7 034	7 035	12 055	-5 020
2014 i alt (ekskl. skibe, fly mv.)	624 703	540 110	1 164 813	615 672	549 141
Næringsmidler og levende dyr	111 549	63 860	175 409	103 613	71 795
Drikkevarer og tobak	13 418	7 634	21 052	7 385	13 667
Råstoffer, ikke spiselige (undt brændsel)	8 609	18 656	27 266	26 779	486
Mineral. brændsels- og smørestoffer o l.	86 687	49 671	136 358	45 608	90 749
Anim. og veg. olier, fedtstoffer og voks	4 437	4 240	8 677	3 918	4 759
Kemikalier og kemiske produkter	112 560	69 794	182 354	115 090	67 263
Bearb. varer, hovedsagelig halvfabrikata	70 171	74 916	145 087	55 686	89 401
Maskiner og transportmidler	133 977	156 216	290 193	159 403	130 790
Bearbejdede, varer i.a.n.	83 294	88 356	171 651	90 096	81 555
Diverse varer og transaktioner i.a.n.	1	6 767	6 768	8 094	-1 326

Kilde: Særkørsel.

Tabel 7.13 Danmarks udenrigshandel med tjenester - eksport

	2010	2011	2012	2013	2014
	mia. kr.				
I alt	345,6	360,7	389,8	400,1	409,2
Forarbejdningstjenester	0,4	0,3	0,6	0,8	1,5
Reparationstjenester	2,5	3,2	3,2	4,6	1,9
Transport	214,2	216,7	233,0	242,5	249,2
Søtransport	178,4	180,1	194,2	199,7	206,1
Søtransport, person	1,8	1,7	1,6	1,6	1,6
Søtransport, gods	170,0	173,0	187,7	195,1	200,6
Søtransport, hjælpevirksomhed	6,6	5,4	4,9	3,1	3,9
Luftransport	18,6	19,5	20,9	23,4	22,9
Anden transport (end sø- og luft)	16,6	16,5	17,3	18,9	19,6
Post- og kurertjenester	0,6	0,6	0,6	0,5	0,6
Rejser	32,9	36,4	37,9	39,5	42,8
Bygge- og anlægstjenester	17,4	17,8	18,1	18,6	20,1
Forsikringstjenester	1,1	1,2	1,4	1,5	1,7
Finansielle tjenester	6,8	6,3	5,3	5,1	4,7
Royalties og licenser	11,3	13,2	13,0	12,7	13,9
Telekommunikation, computer- og informationstjenester	15,9	13,8	17,2	21,4	22,8
Andre forretningsstjenester	38,1	47,0	56,1	48,3	45,4
Audiovisuelle tjenester samt tjen ifm uddannelse, sundhed, kultur og rekreation ..	2,8	2,6	2,4	3,5	3,7
Offentlige tjenester	2,1	2,0	1,6	1,7	1,6

Kilde: www.statistikbanken.dk/BB3.

Tabel 7.14 Danmarks udenrigshandel med tjenester – import

	2010	2011	2012	2013	2014
	mia. kr.				
I alt	307,3	329,7	353,7	350,8	349,9
Forarbejdningstjenester	0,6	1,2	1,6	2,1	2,0
Reparationstjenester	3,0	4,1	3,0	3,6	3,0
Transport	155,1	165,1	173,5	177,0	179,5
Søtransport	119,6	129,6	137,6	140,5	140,6
Søtransport, person	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2
Søtransport, gods	59,7	63,3	63,3	64,2	60,3
Søtransport, hjælpevirksomhed	59,6	66,1	74,0	76,1	80,0
Lufttransport	16,7	17,2	15,6	16,2	17,5
Anden transport (end sø- og luft)	18,3	17,9	19,8	19,8	21,2
Post- og kurertjenester	0,4	0,4	0,4	0,5	0,3
Rejser	50,7	53,7	56,5	56,6	57,2
Bygge- og anlægstjenester	12,0	10,0	17,7	15,3	10,8
Forsikringstjenester	2,1	1,8	2,9	3,0	2,4
Finansielle tjenester	6,0	4,9	4,2	4,3	4,7
Royalties og licenser	7,0	7,0	7,4	8,9	8,5
Telekommunikation, computer- og informationstjenester	17,8	20,7	22,1	20,9	23,7
Andre forretningsstjenester	46,7	55,5	59,3	51,4	49,4
Audiovisuelle tjenester samt tjen ifm uddannelse, sundhed, kultur og rekreation ..	5,5	5,0	4,7	6,9	8,1
Offentlige tjenester	0,8	0,8	0,7	0,8	0,7

Kilde: www.statistikbanken.dk/BB3.

Tabel 7.15 Udenrigshandel med tjenester fordelt på EU-lande

	Eksport		Import		Balance	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014
	mio. kr.					
EU-28 i alt	176 102	183 110	189 969	187 751	-13 868	-4 641
EU-institutioner	836	843	147	161	690	681
Belgien	6 209	7 302	5 593	5 448	616	1 854
Bulgarien	406	457	780	894	-375	-437
Cypern	303	417	505	571	-202	-154
Estland	646	743	912	772	-266	-29
Finland	7 870	7 338	3 803	3 357	4 067	3 981
Frankrig og Monaco ...	7 853	8 328	14 124	10 693	-6 271	-2 365
Grækenland	1 090	1 396	3 724	3 495	-2 633	-2 099
Irland	3 992	4 207	5 256	7 387	-1 264	-3 181
Italien	6 333	6 456	8 287	7 004	-1 955	-548
Kroatien	268	287	858	803	-590	-516
Letland	1 671	1 914	1 221	1 297	450	617
Litauen	1 586	1 468	1 669	2 163	-83	-695
Luxembourg	1 130	955	2 790	3 058	-1 660	-2 104
Malta	411	708	577	849	-166	-140
Nederlandene	13 564	12 810	12 374	12 661	1 190	149
Polen	4 062	4 688	4 119	5 040	-57	-352
Portugal	1 240	1 538	1 242	1 305	-1	233
Rumænien	649	825	669	843	-20	-17
Slovakiet	450	618	910	617	-460	1
Slovenien	318	405	254	290	64	115
Spanien	5 997	7 052	11 120	11 436	-5 123	-4 384
Storbritannien	23 610	27 387	30 711	31 378	-7 101	-3 991
Sverige	42 949	41 993	33 891	32 286	9 058	9 707
Tjekkiske Republik ...	1 058	1 233	1 628	1 488	-569	-255
Tyskland	38 385	38 388	39 496	38 781	-1 111	-393
Ungarn	1 295	1 588	1 123	1 245	173	343
Østrig	1 919	1 769	2 185	2 431	-267	-661

Kilde: www.statistikbanken.dk/BB3.

Tabel 7.16 Udenrigshandel med tjenester fordelt på udvalgte lande udenfor EU

	Eksport		Import		Balance	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014
	mio. kr.					
Udenfor EU i alt	224 001	226 139	160 788	162 166	63 214	63 973
Argentina	1 050	1 014	629	595	421	418
Australien	4 693	5 181	2 416	2 290	2 277	2 891
Brasilien	5 604	5 033	2 476	2 273	3 128	2 760
Canada	3 538	3 728	1 518	1 496	2 020	2 232
Forenede Arabiske Emirater ..	5 575	5 779	2 988	2 802	2 587	2 977
Færøerne	523	514	383	458	140	56
Grønland	1 221	1 100	1 756	1 812	-534	-712
Hongkong	6 440	8 954	4 925	3 661	1 514	5 293
Indien	6 926	6 826	3 512	4 309	3 414	2 517
Japan	7 252	6 365	4 273	3 191	2 979	3 175
Kina	20 327	18 614	10 038	10 377	10 288	8 237
Norge	32 957	31 878	15 298	18 970	17 659	12 908
Rusland	5 826	4 893	3 500	3 225	2 327	1 668
Schweiz	14 434	14 973	10 015	10 220	4 419	4 752
Sydafrika	2 087	2 276	2 021	2 125	66	151
Sydkorea	6 310	5 932	2 503	2 237	3 807	3 695
Taiwan	1 240	1 312	1 078	882	162	430
Thailand	1 482	2 070	3 078	2 778	-1 597	-707
USA	45 844	46 758	35 776	36 311	10 068	10 446

 Kilde: www.statistikbanken.dk/BB3.